

EGYETÉRTÉS

Közzétési árak: Egész évre 26 korona. Félre 14 korona.
Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 2 korona 40 fillér.
Egyes szám helyben és vidéken 10 fillér.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI., Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM.
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 700.

A király karácsonya.

Budapest, december 18.

Egy újságíró megállott a schönbrunni császári kastély előtt és várta Ferencz Józsefet. Az éjszaka már ráborult a palotára és a sötétséget csak a villanó hópihéek világították meg. Maga a nagy ház fekete, néma volt, mintha élő lény nem laknék benne. Az őrség behuzódott valahova, csak egy szuronyos baka járt föl s alá a bejárás előtt, a gallérját föl-
túrta, a pelyhek nesztelenül borították be csákóját, vállát, fegyversziját. Semmi, semmi nesz sem hallatszott; a nagy park, a fehér fák, a komor palota, az elmulást, az örökkévalóságot juttatták az ember eszébe.

Multak a perczek, az órák, semmi, semmi. Egyszerre csak nagyon messziről egy kis fénygömb szuródott be a sötétségbe. Aztán kettő. Majd nagyon puha lödöbögés hallatszott, mintha a lovak bársonyszőnyegen futottak volna. Ekkor, csak ekkor támadt valami élet a palota tövében; egy tiszt kihuzta a kardját, az őrség fegyverbe állott és egy dobos szendesen peregtette dobját. A két kis fénygömb most két nagy csillogó golyó, a lovak mesebeli tántosoknak látszottak, akik füstöt fujnak az orrukából; még egy éles vezényszó, egy villanás, a hintó begördül.

Az újságíró behunyja szemét, hogy benyomásait kiélelje, meghatározza; de reczeshártyája ugylátszik csak egy képet

fogott el: nem jut eszébe más, mint egy nagy vörös orr, alatta két vastag habburg-ajak. Pedig hát bizonyos, hogy az osztrák-magyar monarchia uralkodója suhant el előtte; a katonák még mindig mereven állnak, egy szárnyas ajtó dobog s azután kigyul egy ablak. Ez a vörös szem sem élt sokáig, megvakult az is, s akkor azután ismét temetői csend, meg némaság terült el a király portáján.

Mikor az újságíró így megleste a fejedelmet, mivelőnap volt. De jövő héten, csütörtökön, karácsony lesz; ilyenkor mindenki körül néz, és keres egy puha kezét, egy meleg szempillantást, egy krisztusi szeretettel kiejtett szót. Vajjon megtalálja-e ezt Ferencz József? Micsoda fagyos hidegség szorongathatja szívét, mikor keresi ezt a puha kezét vagy azt a pillantást? Hiszen a temetőbe kell éretük mennie. Mi, közönséges emberek, ha gondolkodunk, gondolkodásunk körének nagyobb része a friss, eleven, pezsgő élet. Ambíció, gyermek, asszony: megnépesítheti ezt a világot. De az ő emlékezésének világa tele van fejféval. Mindegyik fejfa alatt szívének egy kis darabja van elföldelve. Ha egyedül van — oh s mennyiszor van egyedül — gondolata csak a temetőben kószálhat. Itt nyugszik az anyám, itt a feleségem, itt a bátyám, itt a fiam; mindegyik egy-egy véres tragédia, mely a gyengébb elméjét kiforgatta volna sarkából. És ő, a ki-

rályi tölgy, állva maradt; néha megrendült, meg-meghajolt, de azután megint kiegyenesedett.

Holott nemcsak családjában kaszált ily irgalmatlanul a sors! Hatalmas, nagy, egységes birodalom uralkodójának gondolta magát, mikor azelőtt hatvan évvel Olmützben lóra kapott és elvágtatott tisztelgő katonák előtt. Hol van ma az a birodalom? Itt is, ott is leharaptak belőle jó barátok és ádáz ellenségek. És hol van az egységesség?

Az egység ma már csak régen eltűnt álom. Megtépte ezt először Magyarország külön államisága. A csatáren az északi szövetséges segítségül hívásával sikerült összedrótozni az osztrák monarchiát. A hatvanéves uralom első esztendeiben, ezernyolczszáznegyvennyolc után egységesebb és szilárdabb volt Ausztria, mint valaha. A viszonyok kényszerű nyomása, a magyar nemzet konok, eltökélt passzivitása azonban győzött azon az erőn, melylyel szemben negyvennyolczban annyi véráldozat tehetetlen maradt. Magyarország külön önálló állam lett Ausztrián kívül és Ausztria mellett. A nagy egységen ez volt az első nagyobb szakadás. És most, a telő idővel egyre erősebb mozgással szakítgatják az egybefűző köteléket a többi összetartozó népek. Ahány tartománya van Ausztriának, mindmegannyi külön, egymással ellentétes közjogi álmokat követ. Ahány nyelven beszélnek a nagy birodalom alattvalói, annyiféle szeretnék

Szekundor báróné.

Irta: Haraszthy né Szederkényi Anikó.

Szekundor bárók — mi így neveztük őket — a falu közepén laktak. Csodálatos történeteket beszéltek róluk egymásnak.

Minden érdekelt bennünket, ami hozzájuk tartozott, övéké volt. Mikor estefelé megszólalt a nagyharang és napáldoztával kolompolva, csengőzve megjött a finom friss tejszagu csorda a mezőről, mi gyerekhad, egész a faluig mentünk a „báróbika” elé. Borzasztó féltünk tőle, de azért minden nap megvártuk. Ünneplő, tisztelő pillantásokat vetettünk felé, mutattuk egymásnak: — Nézd, „báróbika”!

Apró összeesküvéseket szőttünk, megszöktünk otthonról. Tocsogva, pacskolva, kaszálvá mentünk a patakban egész a kastélyig. Lélegzet-visszafojtva kapaszkodtunk föl a kerítésre és leskelődünk. Egy-egy agár felénk csaholt.

— Nézd, „bárókutyá”!

— Nézd, a patak ott folyik tovább a virág-
gyak közt.

Sokáig irigykedve bámultuk az ismerős, langyos hullámokat, amelyek ezü-tősebben folydogáltak tova a park szélesívevű, óriás platánjai alatt.

Nem láttunk egy élő lelket sem, pedig majd meghaltunk azért, hogy a bárókisasszonyt szem-
től-szembe láthassuk.

Erről a bárókisasszonyról keringtek mi köz-
tünk a legcsodálatosabb regék.

— Te, Czigány, az anyja kocsisné volt a
Szekundor báró anyjánál. Aztán a báró elvette.
Ugy vette el, mint a Krajnák János a Kisács Zsu-

zsit, csak ugy... Aztán az öreg báróné elker-
gette őket. Aztán ők elszöktek Bécsbe. Bécsbe.
Aztán ott lett neki két kis fia. Tiszta szinarany-
ból van a haja mind a kettőnek. Aztán mikor
meglátta őket az a vén boszorkány báróné, hát
keblére ölelte, ugy odavót a szépségüktől.

— Neked ki mondta?
— A Julcsa. Annak az apja igáskocsis vót
az udvarban.

— Láttá?
— Láttá. Aranbul van a foga.
— Aranbul?
— Mikor eszik, akkor kiveszi.
— Szól az emberekhez?
— A nem szól. Nem gyön le a torombul.
— Torombul?
— Bizony. Ott lakik. Látod, abba a toromba
van neki a szobája. A másikba meg a bárónak.
Oszt egész nap ott vannak, csak mikor a hold-
világ felgyön, akkor mennek ki a patakpartra.
Ott fürödnek benne.

— Éceczaka?
— Bizony, mert a bárókisasszony tündér.
Az aranyfogat tündérektől vette neki a báró,
oszt ő is tündér.

— Osztt olyan szép?
— Olyan.

Hangok hallatszottak a parkból. Összeku-
porodtunk és szivdobogva vártunk. Szines, pom-
pás selymek villantak meg a bokrok közt. Ijed-
ten ugráltunk lefelé a kerítésről és futottunk,
hogy a lélegzetünk is elakadt.

— Láttad? — kérdezte egyik a másikatól.
— Én láttam, hogy a haja aranbul vót.

— Jaj, én... én... láttam, hogy a czi-
pője is aran.

Aznap éjjel álomban tündérek és menny-
béli angyalok körben táncoltak előttem és ezt
énekelték:

Tan, tan, táterin,
Zinc, bunc kárberin,
Kárberike, bornyerstike
Princ!

A Szekundor bárókisasszony a körben for-
gott és hosszú aranyhaja uszott utána. Én ám
fiu voltam álomban, közéjük rontottam és na-
gyon meghuztam azt a szép haját. Nagyot visi-
tott, mire fölébredtem.

Kinyitottam a szemem és a sötétben nyitott
szemmel ujra láttam a Szekundor kisasszonyt.
Meglöktem Fruzsinka hugomat, aki mellettem
aludt. Fölébredt.

— Megmondom mamának, hogy sohse
hagysz aludni.

— Te, álmodol te?
— Azér se álmodok.
— Én álmodok.
— Mit?
— Én a Szekundor bárókisasszonyt láttam,
oszt én fiu vótam.

— Szép, szégyelheted magad. Majd meg-
mondom a többieknek, hogy te mindig fiut ál-
modol.

— Pukkadj meg.
— Akármit mondol, csak te rád, csak te rád.
Kinyomtam. (Mialatt ezt mondta, az ujjával jól
megnyomta az orromat, mert csak ugy érvé-
nyes a „kimondás.”)

Nem feleltem, mert nagyon sirhatnékom volt.
Árvának, elhagyottnak éreztem magamat. Ál-
matlanul vergődtem, mig Fruzsinka hugom nem-

tépni a beczző szeretettel, aggodalmas féltéssel övezett egységet. A maguk útját akarják járni a csehek, a lengyelek, a ruthének, a délszlávok. Van olasz irredenta, sőt van német irredenta is (a német nyelvű, német szívű uralkodó számára ez lehet a legfájdalmasabb;) mely a nagy Német-birodalom felé húz, a könnigrázi győzőkhöz.

Mi egyszerű, hol nagyon boldog, hol nagyon boldogtalan, hol kaczagó, hol siró, hol gazdag, hol szegény emberek — gyermekki kíváncsisággal kérdezzük, micsoda gondolatokat hordhat Jézus születése olyan embernek agyába, ki csak boldogtalan volt, ki csak sirt, a kit a sors csak tépett, nyuzott, zaklatott, földhöz vágott, de soha rá nem mosolygott.

Alkalmasint Ferencz Józsefnél senki jobban nem tudja, hogy a királyok éppen olyan sárból vannak gyurva, mint a koldusok.

Budapest, december 18.

A képviselőház legközelebbi formális ülését kedden délelőtt tartja a főrendiház üzenetének átvétele végett.

A főrendiház hétfőn délelőtt tíz órakor tartást s napirendjén szerepelnek mindazok a javaslatok, melyeket a képviselőház legutóbb elfogadott.

Függetlenségi képviselők Kossuth Ferencznél. Hoitsy Pál, Ugron Gábor, Mérey Lajos, Kubik Gyula, Reök Iván, Nemes Bertalan és Szentiványi Gábor orsz. képviselők ma délelőtt felkeresték a gyengélkedő Kossuth Ferencz kereskedelemügyi minisztert, hogy elutazásuk előtt, mivel a karácsonyi ünnepeket a fővárostól távol töltik, üdvözöljék. A miniszter együttesen fogadta a képviselőket és meleg szavakkal mondott köszönetet az üdvözlésért.

A bankbizottság ülése. Megirtuk, hogy a bankbizottság hétfőn, a hó 21-én délután öt órakor tartja ülését. Minthogy azonban a pénzügyi bizottság szintén hétfőn délután öt órakor tartja utolsó ülését, gróf Batthyány Tivadar, a bankbizottság elnöke, Wekerle Sándor miniszterelnök és a pénzügyi bizottság kérésére a bizottság ülését elhalasztotta. Az újabb megállapodás szerint a bankbizottság másnap, kedden, közvetlenül a képviselőház ülése után tartja meg ülését.

sokára megint aludt mellettem. A kezével, lábával kalimpált, alighanem alva folytatta a társalgást, amit abbagyunk. Hallgattam egyenletes lélegzését és sirva fakadtam. Hulltak a forró könyvek gyermekarczomra. Az aranyhajú fantomokért, a színes, ragyogó álmokért akkor fizetem először a keserű bért...

Anyám azt mondta egy este Julcsának, a szolgálónknak:

— Holnap reggel a kastélyba megy tejért. Az ur ma benn vót, megbeszélte.

— Én körülöttem anyámat.

— Kedves mama, bizony Isten mindig jó lesznek, mindig szótfogadok, ha el tetszik engedni.

— Föl kell ám szépen öltözni.

— Én is, én is, — hangzott karban.

— Majd ti máskor mentek.

Nem tudtam aludni az éjszaka. Forró láz gyötört, a fejem zúgott.

Látni fogom a tündér bárókisasszonyt, az aranyfogut, aranyhajut, aki pulykapasztorból lett bárókisasszony. Látni fogom elevenen, hűsvérből azt, aki az én mesevilágom, fantáziám csodaalakjainak a megtestesülése, látni fogom azt, aki miatt álmomban, mint fű verekedtem, harcoltam, akit csak glóriásan, sugárözönben tudtam elképzelni.

Hajnaltól már költögettem Julcsát.

— Julcsa, Julcsa, tejér kell menni.

— Aludjon még, hisz csak reggel megyünk.

A cipőm is fölhuztam. Sárgaréz-orru, apró, patkószegekkel kivert sarku cipőmet. Simára volt lefésülve a hajam, fekete képem fényesre szappanozva.

— Aztán kezet csókolj szépen, kis lányom.

A politika világából.

Budapest, december 18.

A katonai kérdések megoldása.

Gróf Andrássy Gyulának bécsi tárgyalásai foglalják le még mindig a politikai világ figyelmét. A belügyminiszter ma délelőtt a képviselőházban kereste föl Wekerle Sándor miniszterelnököt, aki éppen a pénzügyi bizottság ülésén volt. Wekerle és Andrássy nyomban hosszabb tanácskozássra vonultak vissza, amelyen később gróf Apponyi Albert kultuszminiszter is résztvett. Háromnegyed órai tanácskozás után gróf Andrássy meglátogatta Kossuth Ferenczet és egy óránál tovább informálta a bécsi tárgyalások eredményéről. Hivatalosan gróf Andrássy holnap délután fog jelentést tenni a bécsi utról, amikor Kossuth Ferencz lakásán minisztertanács lesz.

A belügyminiszter bécsi tárgyalásainak eredménye különben a kormány környezetéből eredő hírek szerint minden tekintetben kielégítő és a katonai kérdések megoldása tekintetében igen lényeges haladást tüntet föl. A bécsi „N. Fr. Pr.” mai reggeli számában nyilván a közös hadügyminisztériumból eredő információk alapján már részletesen ismerteti a katonai kérdések elintézési módját, amely a vezényleti nyelven kívül a magyarságnak igen figyelemre méltó előhaladását foglalja magában. Nem jelenti még a végleges megoldást, amely későbbi időre marad, de a helyzet konszolidációjához lényegesen hozzájárul. A bankkérdés, mint már jeleztük, nem volt behatóbb tárgyalások anyaga, ebben az irányban Wekerle Sándor miniszterelnök fogja az alkudozásokat a függetlenségi párt vezéreivel egyetértve folytatni. Ez ideig azonban a magyar kormány és az illetékes személyiségek között csak fesztelen eszmecserék folytak, mert az érdemleges tárgyalásokat csak akkor kezdik, amikor a bank beadta szabadalmának meghosszabbítása iránt való kérelmét.

Wekerle Sándor miniszterelnök különben előreláthatólag csak kedden délután utazik Bécsbe.

A miniszterelnök ugyanis a pénzügyi bizott-

Majd összeestem, mikor az udvarba értünk. A nagy konyhában hideglelősen álltam Julcsa mellett. Fogtam a kötényt és nem mertem mozdulni. A falakon fényesre csiszolt rézedények vakítottak, nem tudtam a szemem levenni róluk. Egy tarka agár jött a konyhába és valaki rákiabált:

— Tini!

Ez a név úgy megragadt emlékezetemben, hogy sohse felejttem el. Valahányszor az ajtó nyílt, majd összerogytam.

Behozták a habos, párolgó tejet és kimérte a kulcsárné.

— A kis udvar felé menjenek, lelkem, a nagy kapun most hajtának ki.

Kiléptünk a hűvös, széles folyosóról és az ajtótól jobbra, rózsafák közt, a kerti asztal mellett reggelizett a báróné. Julcsa meglökött: köszönjön a bárókisasszonynak!

Ránéztem. Kerestem az aranyhaját, aranycipőjét, napsugár-ruháját, a holdat, a csillagokat, amik homlokán ragyognak, a tündéreket, akik körülötte ékeskednek... És ott ült szürkülű fejjel, kicsit falusi kopottsággal, két sláfrökben, még borzasan. Mikor felé fordultam épp a kalácsba harapott. Nagyon harapott. Volt aranyfoga, de az az aranyfog rután vigyorgott ki szájából.

— Menjünk, Julcsa, menjünk, siessünk.

Mintha az egész kastély recsegve-ropogva dült volna a fejemre. A föld ingadozott a talpam alatt...

Az utcán nagy porhélhő uszott. Én néztem bele kábán, megbénultan és elhomályosult könyes szemem előtt az egész világ.

ság mai ülésén kijelentette, hogy most nem megy Bécsbe. Hétfőre átvizsgálja az adóreformjavaslatokon eszközölt változtatásokat, hogy azok a pénzügyi bizottság hétfő esti záró-ülésén hitelesíthetők legyenek. Kedden délelőtt jelen lesz a képviselőház s ezután a bankbizottság ülésén és csak délután utazik Bécsbe. Szerdán járul a király elé.

A „N. Fr. Presse” mai számában erről a kérdésről a következő nagyérdemű kijelentéseket teszi:

A függetlenségi pártnak az a kirohanása, melyivel a képviselőház elnöke is azonosította magát, adta az alkalmat arra, hogy gróf Andrássy Gyula Bécsbe utazzon, hogy azonnal megkezdje a katonai kiegyezést célzó tanácskozásokat, amelyeket már előzőleg bevezettek, de azok most már más alakot öltöttek. Ennek a katonai kiegyezésnek alapján kell most, ha új és váratlan incidens nem történik, a pártok fuzióját megteremteni. Andrássy bécsi utazásának az az eredménye, hogy a katonai kiegyezést minden alapelve tekintetében letárgyalták s hogy Wekerle Sándor miniszterelnök előreláthatólag megkapja a korona felhatalmazását arra, hogy a pártok képviselőinek újvi fogadtatása alkalmával bejelentse a fuziónak tervezetét és annak közvetlenül bekövetkezendő megvalósítását. A magyar országgyűlés egybehívása alkalmával a pártok hozzájárulásával azonnal keresztülvizszik ezeket a változtatásokat s ezzel megteremtik az egészen új politikai helyzetet.

Ezekből a közleményekből kitűnik, hogy a Magyarországgal való katonai kiegyezés tekintetében illetékes helyen már végleg megállapodtak. Amint hallatszik, a katonai kiegyezés azokból az alapelvekből indul majd ki, hogy a helyzet, mely 1902-ben Magyarország és a közös hadsereg között lévő viszonyt jellemezte, hasonlóképpen visszaállítsák annyira, amennyire csak lehetséges. Abban az időben mindkét kormány törvényjavaslatokat terjesztett a két parlament elé, melyek értelmében a közös hadsereg békelétszámát 22.000 emberrel emelték volna fel. Az osztrák képviselőház elfogadta a törvényjavaslatot, a magyar országgyűlés azonban nem s így a törvénytervezet Ausztriában sem emelkedhetett törvényerőre. A katonai kiegyezés most abban állna, hogy újból azzal a követeléssel lépjenek a két parlament elé, hogy a közös hadsereg békelétszámát az 1902. évi véderőtörvény tervezete szerint 22.000 emberrel emeljék fel. Minthogy azonban tervbe vették, hogy a családfenntartóknak jelentékeny könnyítéseket adnak, azért a létszám tényleges szaporítása aligha fog 22.000 emberre rugni. Valószínűleg ennél 5000 emberrel kevesebb lesz.

A helyzetet, amely abban az időben is fennállott, mikor az újonclétszámot 22.000 emberrel akarták felemelni, azon megállapodások tekintetében is vissza kell állítani, amelyekre Magyarország jutott a koronával szemben. A korona ugyanis 1903-ban elfogadta az ugynevezett kilenczes-bizottság programját. A kilenczes-bizottság programját most lehetőleg gyorsan és nyomatékosan keresztül kell vinni.

Követeli a kilenczes-bizottság programja, hogy a hadsereg jelvényeiben, a zászlóban és ezimerben kifejezésre jusson a magyar államjog. Ennek megfelelőleg az ezredek zászlóit az osztrák és a magyar jelvényekkel fogják ellátni.

A kilenczes-bizottság programja követeli, hogy a magyar állam nyelve az új katonai büntetőeljárásban is kifejezésre jusson. Ennélfogva a magyar hadbíróknál a bíraskodás nyelve magyar lesz, de csak egy bizonyos átmeneti idő után, mely azért szükséges, mert a közös hadseregben nincs elegendő számban olyan hadbíró, aki kifogástalanul tudna magyarul.

A kilenczes-bizottság egy másik pontja azt kívánja, hogy a szolgálatbeli kedvezések a honvédelmi miniszter, ne pedig a hadügyminiszter elhatározásától függenek. Ezt a kívánságot előreláthatólag most is megismétlik.

A kilenczes-bizottsági programma követeléseinek teljesítése, hogy azok a tisztok, akik magyar állampolgárok, magyar ezredekbe helyeztessenek át, már huzamosabb idő óta folyamatban van és ezután is folytatódik.

Azok az engedmények, amelyek a magyar tisztok kiképzésének könnyítésére vonatkoznak,

magyar katonai nevelő- és képzőintézetek felállításával részben máris kielégítést nyertek és teljesen kielégítést nyerne. A magyar nevelő- és képző-intézetek tantervébe beállították a magyar nyelvet.

A kilenczes-bizottság programjának ama követelése, hogy a magyar csapatok minden hatósága magyarul levelezzen a magyar polgári hatóságokkal, — Horvátországot kivéve — máris teljesült.

Most már csak az a kérdés, milyen nyelvi megállapodásai lehetnek a katonai kiegyezésnek, mikor a paktum szerint a vezényleti és szolgálati nyelv tekintetében az új választások előtt minden változtatás ki van zárva, másrészt pedig a magyar miniszterelnök kijelentette, hogy az ujonczlétszám fölemelése még sürgős szükség esetén se történhetik meg nyelvi engedmények nélkül.

Logikai biztossággal lehet állítani, hogy ez a nyelvbéli engedmény csakis az ezrednyelvre vonatkozhatik. Hogy mit kell ezalatt érteni, arról már gyakran volt szó. Ez az a nyelv, amelyet a legénység legalább 30 százaléka beszél és amelyet a csapatok kiképzésénél használnak, hogy a tisztok a gyakorlatoknál és az iskolában a katonákkal megértethessék magukat. A magyar iskolatörvény szerint a magyar nyelv tanítása a népiskolákban kötelező. Ebből következik, hogy azoknak a katonáknak száma, akik értenek magyarul, évről-évre automatikusan emelkedik. A terv szerint nemcsak ott volna a magyar az ezrednyelv, ahol a katonák 20 százaléka magyar, hanem ott is, ahol a katonák 20 százaléka érti a magyar nyelvet. Így tehát a népiskolákban kötelezővé tett magyar nyelvtanulás a magyar ezrednyelv automatikus terjedését is eredményezi. Már most, ha elfogadják azt az alapelvet, hogy ott is magyarnak kell lennie az ezrednyelvnek, ahol a katonák 20 százaléka ért magyarul, tekintet nélkül arra, hogy magyarok-e, vagy sem, akkor a magyar ezrednyelv csaknem általánossá lesz a magyarországi ezredekben.

Ez a terv tehát jelentené az 1902. évi katonai program elfogadását, amely egyrészt a közös hadsereg ujonczlétszámának 22.000 vagy effektíve 17.000 fővel való fölemelését köti ki a kilenczes-bizottság programjának elfogadása és a magyarországi ezredekben a magyar ezrednyelvnek széleskörű, szinte általános kiterjesztése ellenében.

Az új véderőtörvényt még nem terjesztén a parlamentek elé. A lakosságnak még tovább kellene várnia a kétévi szolgálati időre és a nemzeti engedmények nem teremtenének végleges rendet a hadsereg területén, hanem csak az volna a céljuk, hogy az évi ujonczállomány 17.000 emberrel való szaporítását érjék el. Ez a legrosszabb oldala a kiegyezésnek. Mert ilyen módon a szolgálati és vezényleti nyelvre vonatkozó vita tovább is függőben marad és fenmarad az a veszedelem, hogy a véderőreform végleges rendezésénél a magyarok újból nagy nemzeti követelésekkel fognak előállni. Ez a legnagyobb hátránya ennek a katonai kiegyezésnek, melyet — amennyiben a véderőtörvény intézkedéseinek megváltoztatásáról van szó — novelláris uton fognak keresztülvinni. Megváltoztatandók lesznek az ujonczállással járó sorshuzásra vonatkozó szabályok is, mert nagy igazságtalanság rejlik abban, hogy a védszolgálatra kötelezettek szolgálati idejének tartama függjön olyan esetlegességektől, melyek arról intézkednek, hogy ki köteles a sorhadban három évig és ki a póttartalékban nyolcz hétig szolgálni. Egyéb intézkedések az ujonczozásra és a magyar honvédség szolgálati idejére vonatkoznak.

Megrövidítik a jelenlegi hétévi szolgálatot a tartalékban s meghosszabbítják a honvédségnek két évi szolgálati idejét. A honvédséget azonkivül nemcsak a közös hadsereg fölösleges anyagából egészítik ki, hanem helyesebben osztják be a korosztályokat, amennyiben az ujonczokat minden korosztályban egyenlőképen osztják fel a hadsereg és a honvédség részére. Mindkét intézkedésnek az a célja, hogy jobb anyagot biztosítsanak a honvédség permanens békeállományának s felfrissítsék a tartalékokat. Tényleg felállítják a honvéd tüzérséget is, melyet már régebben megígértek. Jekelfalussy honvédelmi miniszter legutóbbi audienciájának az volt a célja,

hogy ennek a tervnek megnyerje a király beleegyezését.

Ez a katonai kiegyezésnek alapelve, mely semmi véglegeset sem alkot, hanem csak átmeneti kisegítő eszközt képez és sem a kétévi szolgálati időt, sem pedig a nemzeti követelések végleges szüntetését nem biztosítja. Arról van szó, hogy az 1902. évi helyzethez térjenek vissza, amaz idők viszonyaihoz, melyekben az ujonczlétszám szaporításáról szóló javaslat a monarchia legsúlyosabb válságai egyikének kiindulási pontját alkotta.

De még ezt a kiegyezést sem lehet az osztrák kormány és parlament beleegyezése nélkül megkötni, ha nem akarják, hogy a közös hadsereg jövőjére újból veszedelmeket idézzenek elő. Ennek a kiegyezésnek alapelveit fogja a magyar miniszterelnök újévi beszédében előreláthatólag kifejteni és ez fogja majd megadni az alapot arra az új pártcsoportosulásra, mely a koalíció helyébe a fuziót helyezi.

Ezzel kapcsolatban a „N. Fr. Presse“ mai esti lapja még a következőket írja:

Az ujonczlétszám felemelésével meg van téve az első lépés a kétévi szolgálati idő behozatalára, de mielőtt ezt előreláthatólag keresztülvihetjük, még több kérdést kell tisztába hozni és több olyan előfeltételt kell megteremteni, mely a reform szempontjából elengedhetetlen szükségességnek tekintendő. Ide tartozik többek között a magasabb parancsnokságok, katonai hatóságok és intézetek legénységi szükségletéről való gondoskodás, hogy az alosztályok amugy is gyöngye állománya olyan karban tartassék, hogy a közlegény előreláthatólag két évig teljesítsen szolgálatot a csapatnál. Erre a célra szaporítani kell az altisztek állományát, ami azonban csak jelentékeny pénzáldozat mellett lehetséges, amivel egyidejűleg gondoskodni kell arról, hogy az ilyen altisztek az állami és közszolgálatban az eddiginél nagyobb mérvben nyerjenek alkalmazást.

Ezeknek az embereknek az ellátása a hadvezetőség legnagyobb gondját képezi. Gondoskodni kell továbbá a kiképzés anyagi eszközeinek javításáról, mint amilyenek a gyakorló- és löterek, ugyszintén azok berendezése és a fegyvergyakorlatok céljaira felhasználandó összegek növeléséről. De még több kérdés áll nyitva. Hogy csak egyet említsünk, az önkéntességi jog, mely bizonyára egyike a jövődöbéli véderőtörvény legkomolyabb kérdéseinek.

A függetlenségi pártkörből.

A függetlenségi pártkörben ma este mintegy szezonzárásul meglehetősen mozgalmas volt az élet. A képviselők, mielőtt hazautaztak kerületeikbe, még egyszer összegyűltek, hogy megbeszéljék az aktuális kérdéseket. Természetesen gróf Andrássy Gyulának bécsi tárgyalásai körül forgott a beszéd s Holló Lajos nagyobb csoportban ugyancsak magyarázta, hogy a katonai kérdéseknek nemzeti szellemben való megoldása fejében nem lehet az önálló jegybankról lemondani. A katonai kérdések mikénti rendezésének föltételei a király és nemzet között létrejött megállapodásban világosan körvonalozva vannak. A kormány kötelezettséget vállalt a létszámemelésre, ha ezzel szemben a nemzeti követelmények megfelelő kielégítést nyerne. De a katonai kérdésektől teljesen különálló s azokkal összefüggésbe nem is hozható a bank ügye. A közös bank szabadalma ezen év végén lejár, tehát a törvényhozás feladata a döntés. A nemzet keze pedig a döntésre vonatkozólag semmiféle irányban nincs megkötve, sőt a kiegyezési tárgyalások során a szabad kéz kifejezetten biztosított. Ugy a katonai kérdések megoldása, mint a bankügy rendezése csak a jelzett irányban eszközölhető. Az egyikért a másikat ellenértékképpen felállítani nem lehet.

Gróf Batthyány Tivadar is hozzájárult ezekhez a fejtegetésekhez, amelyeket a pártnak számos tagja azzal fogadott, hogy a kormánynak egyáltalában nincsen szándékában a kérdéseket így összekuszálni. Igen beavatott

képviselők utaltak arra, hogy a kormány semmiféle irányban sem fog kész helyzetet teremteni és a fuzió egyáltalában nem jelenti azt, hogy a függetlenségi párt eltér elveitől. Majd az annexió ügye került szóba és a képviselők igen élesen tiltakoztak az osztrák Reichsrathban elhangzott beszédek ellen, amelyek már trializmusról szólnak. A párt tagjai elvárják, hogy a kormány, ebben a tekintetben tudni fogja kötelességét.

A választói reform és a fuzió.

A fuzió mozgalma körül elmélkedve, a „N. Fr. Pr.“ arra a következtetésre jut, hogy a függetlenségi párton észlelhető nyugtalanságnak és a kormánynak a fuzió létrehozatalára irányuló buzgalmának oka tulajdonképpen a választói reform. Ennek a megvalósítása lesz az új program első és legfontosabb pontja, mert ez a reform, ha a fuzió nem sikerül, a legnagyobb nehézségekbe fog ütközni, még mielőtt a bizottsági tárgyalásokra kerülne a sor. Különösen, ha figyelembe vesszük, hogy a választói bizottság nagyobb része határozott ellensége gróf Andrássy politikájának és a választói reformnak. Ezt a helyzetet a kormány fölismerte és ezért intézkedett úgy, hogy ez a bizottság, bár már december elsejére ülésre volt összehívva, ne üljön össze és csak január második felében kezdje meg munkáját, a mikorra a fuzió már megtörtént. Ha azonban ez a mozgalom nem vezet eredményre, és ha a függetlenségi párt a legelőbb katonai kérdések megoldása esetén is megmarad ellenkező álláspontján, akkor a választói reform komoly veszedelemben forog. Ebben az esetben pedig nincs kizárva, hogy ismét az ország itéletét kéri ki a választói reform kérdésében. Ez azonban annyira végső eset, hogy aligha fog bekövetkezni.

Budapest, december 18.

A bán Budapesten. Báró Rauch Pál horvát bán ma délelőtt a miniszterelnöki palotában hosszasan tárgyalt Wekerle Sándor miniszterelnökkel. A tanácskozásban résztvett Crnkovic horvát osztályfő is.

A horvát konfliktus megszüntetésére vonatkozó állítólagos tárgyalásokat illetően a következőket jelentik: Tárgyalások nem folynak, ilyeneket a kormány egy tagja sem kezdeményezett. A horvát képviselők közül többen felkeresték ugyan Josipovic minisztert, akivel az esetleges békés kiegyenlítés módjairól beszélgettek, e kezdeményezés azonban abban a hibában szenved, hogy nem a koalíció összességétől ered, hanem egyes képviselők magánvéleményére támaszkodik. Ezt a magyar kormány, annál kevésbé vehette figyelembe, mivel a kezdeményezők maguk csak ideiglenes megoldás iránt akartak javaslatot tenni, a kormány pedig az esetben, ha a horvát konfliktus megoldásának kérdését napirendre tűzi, végleges megoldásra törekszik. Feltehetően ragaszkodik a magyar kormány ahhoz is, hogy az esetleges tárgyalások a koalíció és a bán között folyjanak. A jelenlegi viszonyok szerint azonban aligha van kilátás arra, hogy a bán és a koalíció közt ily tárgyalások kezdhetők legyenek. A hangulat Horvátországban ma már kevésbé harczi, mint csak néhány héttel ezelőtt is. A horvát közvélemény, nagyon is óhajtja a béke helyreállítását, sőt a gazdasági helyzet parancsolóan megköveteli, hogy végre rendezett viszonyok álljanak be. Ez teszi érthetővé, hogy már a közvéleményben is mindinkább nyilvánul a kívánság, hogy oly párt létesüljön, mely személyes tekintetek által korlátozva nem lévén, könnyebben megtalálja majd módját annak, hogy a konfliktus elhárítható legyen. Egyelőre azonban a mai helyzetben változás nem várható, mert ily pártalakulásról csak az új választások előtt lehet majd szó, az új választások kiírása pedig a tavasz előtt aligha fog megtörténni.

Vámkonferencia. A vámkonferencia, mely ülését havonként felváltva Budapesten és Bécsben tartja, a kereskedelemügyi minisztériumban ma délelőtt 10 órától délután 2-ig ülést tartott.

Munkában a főrendek.

— A főrendház bizottságából. —

Budapest, december 18.

A főrendháznak három bizottsága tartott ma ülést, melyeken a képviselőház által elintéztet törvényjavaslatokat és jelentéseket tárgyalták.

Délután négy órakor Wlassics Gyula elnöke alatt a közigazgatási és a törvénykezési bizottság ülésezett, melyen a kormány részéről Meskó László államtitkár volt jelen. Az ülés tárgyai a pestis-egyezményre vonatkozó törvényjavaslat és a Mérges pusztának Pestmegyéből Csongrádmegyébe történt átkebelezésére vonatkozó miniszteri jelentések voltak, amelyeket gróf Degenfeld Pál bizottsági helyettes jegyző ismertetett és amelyeket a bizottság vita nélkül elfogadott.

A közigazgatási és közlekedési bizottság örgróf Pallavicini Ede elnöke alatt délután fél öt órakor tartott ülésében, melyen a kormányt Szterényi József, Meskó László és Ottlik Iván államtitkárok képviselték. Magyarországnak az ipari unió kötelekbe való belépéséről, az iparban alkalmazott nők éjjeli munkájának tilalmáról, a német birodalommal az ipari tulajdonjogok kölcsönös oltalom iránt kötött egyezmény, továbbá a kölcsönös kereskedelmi és forgalmi viszonyoknak Ausztriával való szabályozása tárgyában létrejött pótszerződés beczikkelyezéséről és a külkereskedelmi és forgalmi viszonyoknak ideiglenes rendezéséről szóló törvényjavaslatokat tárgyalta. Gaál Jenő előadása alapján. Ezek közül csak az iparban alkalmazott nők éjjeli munkájának tilalmáról szóló egyezmény tárgyalásánál szólalt fel Matlekovits Sándor, aki arra való tekintettel, hogy Magyarországon számos iparág az olcsóbb női munkára való figyelembe vételével létesül, korainak tartotta Magyarországnak az egyezménybe való belépését. Megjegyzéseire Szterényi József államtitkár válaszolt, hangsúlyozva, hogy a mi iparunk nem kívánhat a maga számára különleges állapotokat és miután nemcsak Ausztria, de a velünk szerződéses viszonyban álló többi államok is mind hozzájárultak az egyezményhez, nincs okunk magunkat annak a szemrehányásnak kitenni, hogy csak mi vonjuk ki magunkat az egyezmény alól. Az előadó felszólalása után a bizottság ezt az egyezményt is változatlanul elfogadta, valamint az összes többi törvényjavaslatokat is hitelesítette az erre vonatkozó jelentéseket.

A pénzügyi bizottság délután öt órakor ugyan-csak örgróf Pallavicini Ede helyettes-elnöklése alatt tartott ülésében az 1909. évi állami költségvetést, a honvédség részére megrendelt ismétlő-puskák beszerzésének költségeiről és az állami számviteli törvény módosításáról szóló törvényjavaslatokat tárgyalta Hertelendy Ferenc előadása mellett. A kormány részéről Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter, Darányi Ignác földművelésügyi miniszter, Günther Antal igazságügyminiszter, Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter és Josipovich Géza horvát-szlavon-dalmát miniszter, továbbá Szterényi József és Ottlik Iván államtitkárok voltak jelen.

Hertelendy Ferenc bevezető beszéde után Laszkáry Gyula csatlakozva az előadói jelentéshez, a maga részéről is hangsúlyozni kívánja, hogy az új hivatalos szervezésében és a személyi kiadásoknak a különböző illetményjavítások czimén való emelésében elérkeztek a lehetőség legvégső határáig, amelyen túl további igényeknek kielégítésére nem lehet gondolni.

Ugyanígy értelemben szólott örgróf Pallavicini elnök is.

Gaál Jenő utalva arra, hogy a szeszadó bevételei az előirányzatban már az új szeszadótörvénynek megfelelően vannak emelve és arra, hogy Ausztriában a szeszadótörvénynek szintén létre kell jönnie, ahhoz, hogy a mi bevételi többleteink teljes mérvben érvényesüljenek, kérdést intézett a miniszterelnökhöz aziránt, hogy mivel fogjuk a bevételek elmaradását pótolni abban az esetben, ha Ausztriában az új szeszadótörvény nem jönne létre. Kérdést intézett továbbá aziránt is, hogy a törvényjavaslat 7. §-ában említett ideiglenes fedezési mód" a 4 százalékos aranyjáradék-kötvények értékesítésére nézve vonatkozik-e, vagy sem.

Wekerle Sándor miniszterelnök e kérdésekre felvilágosításul megjegyzi, hogy Ausztriával egyezményt kötöttünk az iránt, hogy az új szeszadótörvény ott is létesüljön; remélhetjük, hogy Ausztria ezen elvállalt kötelezettségének meg is fog felelteni. Ha azonban ez még sem sikerülne, akkor is két mód van arra, hogy az elmaradó bevételeket pótoljuk: először a 20-fililéses adópótlék kivetése, melyre a törvény felhatalmazást ad. Másodszor az esetleges hiányoknak a fogyasztási adó egyéb eredményeinél való pótlása. Az utóbbi tekintetben biztató az a körülmény, hogy a folyó év tíz első hónapjában fogyasztási adó czimén máris jelentékenyen több folyt be,

mint az előző évben. A második kérdésre vonatkozólag kijelenti, hogy az ideiglenes kifejezés az aranyjáradékokra is vonatkozik, de egyébként remélhető, hogy az aranyjáradék értékesítésére nem is fog sor kerülni s csak a viszonyokra való tekintettel kellett gondoskodni arról, hogy az állam pénzügyi egyensúlya minden eshetőségre biztosítva legyen.

Gróf Keglevich Gábor a községi adók adminisztrációjának hiányosságát említi fel és kéri a pénzügyminisztert, hogy azoknak a számvevőségi közegeknek, akik a községi adót bizonyos aránykulcs szerint megállapítják, munkáját időnként a minisztériumból kiküldendő szakközvegek által vétesse revízió alá, ami a népnek nagy megnyugvására szolgálna.

Wekerle Sándor miniszterelnök válaszában utal arra, hogy kezdeményezésére már régebbi törvényvel történt intézkedés abban az irányban, hogy ezek a kivetési munkálatok illetékes szakközvegek által ellenőriztessenek és az ilyen pénzügyi kiküldöttek részéről tartott ellenőrzések alkalmával a határidőhöz kötött panaszok utólag is elbíráltatók. A folyó évben ezek a vizsgálatok a személyzet nagymérvű elfoglaltsága miatt nem voltak a kellő mértékben eszközölhetők, de gondoskodni fog róla, hogy amint a személyzetnek ezen nagyobb mérvű elfoglaltsága megengedi, ezek az ellenőrzések a jövőben minél sürűbben és hatékonyan fogantossintassanak.

A bizottság ezután ugy az állami költségvetéséről szóló törvényjavaslatot és az ezzel kapcsolatban hozott határozatokat, valamint a honvédség részére beszerzett ismétlőpuskák költségeinek fedezéséről és az állami törvény módosításáról szóló törvényjavaslatokat általánosságban és részleteikben változtatás nélkül elfogadta és az előterjesztett jelentéseket hitelesítette.

Az adóreform tárgyalása.

— A pénzügyi bizottság ülése. —

Budapest, december 18.

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délelőtt tíz órakor Széll Kálmán elnöklésével ülést tartott. A kormány részéről jelen voltak Wekerle Sándor miniszterelnök, gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásiügyi miniszter, Tóth János államtitkár, a pénzügyminisztérium részéről Papp Mihály osztálytanácsos.

A bizottság Hoitsy Pál előadó referálása mellett folytatta és befejezte az adójavaslatok tárgyalását. Napirenden volt a jövedelmi adóról szóló javaslat 24. §-a, amely az adótételt határozza meg.

Széll Kálmán az eredeti tervezet fentartása mellett érvel, tekintettel az ország financiaiális helyzetére. Nem akarja a tételt 5%-nál magasabbra emelni azért sem, mert Európa többi államaiban is ez a tétel nincs túlhaladva. Szükségesnek tartja a versenyképesség szempontjából is, hogy a mi vállalatok ne legyenek intenzívebben megadóztatva.

Wekerle Sándor miniszterelnök bejelenti, hogy a bizottság legutóbbi ülésén felhozottakra való tekintettel új táblázatot dolgozott ki, mely szerint 15.000 koronájú az eredeti tervezet marad, 15—43.000 koronáig fokozatosan halad 4%-ig, 43—120 ezer korona között aránylagosan fokozatnak az adótétel 5%-ig, amely azután 120.000 koronánál megállna. Ez lényeges könnyítés, de nagy financiaiális áldozattal jár. 1.200.000 koronával lesz így kevesebb a bevétel, mint ahogyan tervezve volt.

A bizottság a miniszterelnök új táblázatos összeállítását fogadta el.

A külföldön élők jövedelmi adója a törvényjavaslat szerint kétszeresen számíttatik.

Holló Lajos ezt az adóemelést a hozadékai adónál első sorban a földadónál kívánja alkalmazni.

Buzáth Ferenc, Széll Kálmán, gróf Andrássy Sándor és Wekerle miniszterelnök felszólalása után a bizottság kimondta, hogy a külföldön élők a jövedelmi adó háromszorosát fizetik, amennyiben pedig ez a jövedelem földből származik, a kiszámításánál minimum gyanút a kataszteri jövedelem háromszorososa veendő.

A közszolgáltatások egyszerűsítéséről szóló javaslatot Hoitsy Pál ismertette.

Széll Kálmán elnök kiemeli a javaslat nagy jelentőségét, mely nemcsak az adók kezelését egyszerűsíti, de az adminisztrációt is megkönnyíti. Ezt a javaslatot már a szóló tervezte kormányelnöksége idején s amikor a közigazgatás egyszerűsítését 1902-ben napirendre tűzte, bejelentette ezt a Házban is. A javaslat tervezetét szóló megbeszélte Wekerle Sándorral, aki a tervezetet már akkor szóló számára ki is dolgozta, utóbb azonban az előkészítésére nem került sor. Tekintettel nagy előnyeire, örömmel üdvözli ma a javaslatot.

A 17-ik szakasz azon intézkedésével szemben, mely szerint az adóbefizetések arányosan osztandók meg az állami, megyei és községi szolgáltatások csoportja között, Hammersberg László azt pro-

ponálja, hogy törvényes felhatalmazás hiányában, exlex idején a befizető határozza meg, hogy a befizetést milyen szolgáltatásokra óhajtja fordíttatni, mert lehetséges, hogy valaki pl. egy törvénytelen kormányának megszavazott budget híján állami adót fizetni nem akar, de a vármegyét, vagy községet nem akarja megfosztani jövedelmétől.

Issekutz Győző rámutat arra, hogy ha törvényes felhatalmazás nincs, nem szabad közszolgáltatást teljesíteni, ha tehát mi most megkülönböztetést teszünk megyei és állami közszolgáltatások között, akkor ezt az elvet áttörjük. De megadhatnók a befizető rendelkezési jogát normális időre is.

Wekerle miniszterelnök Hammersberg aggályával szemben hozzájárul ahhoz, hogy törvényes felhatalmazás hiányában a vármegyeyi és községi szolgáltatások külön vételezendők be.

A bizottság ehhez egyhangulag hozzájárul. A javaslat többi szakaszait Holló Lajos, Hammersberg László és Sághy Gyula felszólalásai után kisebb módosításokkal elfogadták.

Holló Lajos üdvözli a pénzügyminisztert nagy munkálatának bizottsági letárgyalása alkalmából.

Széll Kálmán elnök az elnöki székből is üdvözli a miniszterelnököt s kifejezést ad azon meggyőződésének, hogy azok az aggodalmak, melyek a reform ellen itt-ott felhangzottak, a bizottsági tanácskozás folyamán szertefoszlottak.

A kongrua-javaslat tárgyalását a bizottság holnapi ülésére halasztotta. Ezzel az ülés véget ért.

Budapest, december 18.

A pénzügyi bizottság ülése. A képviselőház előterjesztett legfontosabb törvényjavaslatok tárgyalását a legtöbb esetben a pénzügyi bizottság készíti elő, amelynek tanácskozása iránt ugy a képviselők, mint az újságírók természetesen nagyon élénken érdeklődnek. Mivel pedig a bizottság ülése nem nyilvános, az ülésekről szóló tudósításokat a sajtó számára nem újságírók írják, hanem képviselők. Ennek fogva örökös a panasz éppen a képviselők között, hogy ezek a tudósítások lézagosak, felületeseek. Időnkint fölzudulás is támad emiatt, de rendszeren marad minden a régi. A minap Rátkay László képviselő kijelentette a Ház folyosóján, hogy indítványozni fogja a pénzügyi bizottságban az ülések nyilvánossá tételét. Erről az indítványról azonban mit se szóltak a bizottság következő üléseiről szóló hivatalos tudósítások. Valami azonban, ugy látszik, mégis történt ez ügyben, bár ez a valami igen nagy mértékben hasonlít a semmihez. A Budapesti Tudósító ugyanis ma déiben a következő sorokat tesz közzé:

Rátkay László országgyűlési képviselő, értesülésként szerint, a pénzügyi bizottság tegnapi ülésén indítványt tett aziránt, hogy a pénzügyi bizottság ülésén történekről a sajtó teljes anyagot kapjon. A bizottság az indítványt elfogadta.

Azaz: vagy maga Rátkay gondolta meg utólag az ülések nyilvánossá tételét, vagy a bizottságnak volt ez ellen aggodalma. A „teljes anyagot”, melyet a bizottság ígér, ezután is a régi formában fogja kapni a sajtó és a forma tökéletlensége és felületessége miatt alkalmasint ezután is ugy fognak panaszokdni a képviselő urak, mint eddig.

Egyes lapok azt a hírt közlik, hogy a pénzügyi bizottság szerdai ülésén Rátkay László az iránt tett indítványt, hogy a pénzügyi bizottság ülésén történekről a sajtó teljes anyagot kapjon s hogy a bizottság ez indítványt elfogadta. Illetékes helyről felkértünk annak közlésére, hogy e hír nem felel meg a valóságnak, mert Rátkay László a jelzett indítványt nem tette meg és így a bizottság azt nem is fogadhatta el. Rátkay László másirányú indítványt tett. Azt, hogy a pénzügyi bizottság üléseiről jegyzőkönyv vezetessék, mert szükséges, hogy azoknak a kijelentéseknek, amelyeket akár a miniszterelnök, akár egyes miniszterek a tárcájuk keretébe tartozó törvényjavaslatok tárgyalásakor tesznek, nyomuk maradjon, mert ezek a jövőben fontos jogforrással szolgálhatnak. A bizottság ezt az indítványt el is fogadta. Ezzel kapcsolatban Rátkay László szövegétette azt is, hogy a pénzügyi bizottság üléseit nem lehetne-e nyilvánossá tenni, mert az ülésekről a lapokban megjelent tudósítások nem mindig adják hi tükret a tárgyalásoknak. Ezt a bizottság is elismerte, de ennek okát abban látják, hogy a tudósítások gyakran késő éjjel kerülnek a szerkesztőségekbe, a mikor azokat térszülke miatt nem egynek meg kell rövidíteni, így ezek a kivonatok tényleg nem nyújthatják teljes képét a tárgyalás menetének. Rátkay László konkrét indítványt nem tett, de azért a bizottság, minthogy a bizottságok ülésein házzabályok szerint csak képviselők lehetnek jelen és újságírók nem, szükségét látta annak, hogy Széll Kálmánt, mint a bizottság elnökét megbizsa azzal, hogy a napilapok szerkesztőségeit kéri fel arra, hogy a bizottság üléseiről a Magyar Távirati Iroda által kiadott tudósítást tekintettel arra, hogy a pénzügyi bizottság ülésein az ország/legfontosabb érdekeit érintő kérdések tárgyalatnak, lehetőleg minél terjedelmesebben közöljék.

Cserépdarabok.

A parlamenti szünet első napja különösebb változást nem hozott. Nincs országgyűlés. De hiányát a publikum éppenséggel nem érezi, valamint nem vetett figyelmet rá, amíg a szép palotában ülések voltak. A nagy publikumra gondolként általában, mert helyesen ítélünk, ha azt mondanák, hogy az érdekeltek részére nem volt fontos a képviselőház mostani sasonja. A pénzügyi körök innen kaptak híreket, amelyekkel néha a börzét megtánczoltatták. Külföldi lapok tudósítói sohasem voltak nálunk olyan nagy számban és nem időztek soha annyit a parlamentben, mint mostanság. A Balkán-ügyekről néha alaposabb tájékozódást lehetett szerezni a Ház folyosóján, mint Bécsben a külügyminisztériumban. A delegációs tárgyalások idején az egész diplomácia itt időzött. A végére aztán a belső költségvetés maradt a belső veszekedések szenzációival.

A nagy publikum járt a maga utján és éppúgy bajlódott mindennapi gondjaival, mintha az 5 sorsát nem is érintenék az európai és az országos dolgok. Sőt, ha a parlament szünetel, a közönség több képviselőt láthat, mint amikor ülészik, mert ámbár kevesebben maradnak Pesten, de akik itt vannak, azok a nap jelentékeny részét az utcán töltik. S tán még inkább ügyelnek rá, hogy miről beszélhetnek, mint amikor az aktuális kérdéseket az újságokból olvashatják.

Eképen aztán tudomásul vehetik akár az utcáról is, hogy a fuzió van napirenden és hogy felvetődik a képviselői lelkiismeretesség kérdése.

A fuzió tudniillik áldozatokkal jár. Fel kell áldozni az ugynevezett pártkeretektől egyetmást és ennél fogva felvetődik a kérdés: vajon lesz-e elég erő, hogy a képviselők lemondjanak az eddig pártjaikban élvezett előnyökről, hogy az országnak használhassanak.

Ha aztán a kapacitálás sikerül, lehetséges, hogy amikor megint megnyílik a képviselőház, hiába keressük helyén a függetlenségi pártot, az alkotmány-pártot, a néppártot, mert helyettük egybekapcsolódva egy új párt csoportosul a kormány mögé s ez kitolja a maga köréből ama nyugtalanokat, kiknek sohasem volt más programjuk, mint zavarsinálással, kellemetlenkedésekkel és a pártok körében való bujtogatás segítségével pozícióhoz jutni.

Avagy talán, mit gondolnak, akik a politikai lélektant jobban ismerik?

Vajjon, hogy ha meg lesz a fuzió és elkövetkezik az együvéolvasdásból az új nagy párt érvényesülése: nem éppen azok lesznek ott az első sorban, akik eddig robbantással akartak előbbre jutni.

Gyönyörködve hallgattuk azt a szép beszédet, melylyel Thaly Kálmán indokolta a maga részéről hozzájárulását a török parlamentnek küldendő üdvözléshez.

Elmondotta Thaly Kálmán, hogy a magyar képviselőháznak azért is kötelessége üdvözölnie a török alkotmányosságot, mert az igazi alkotmány, mely nem tesz különbséget és melyben egyformán részesülnek Törökország mindenrendű lakosai és pedig felekezeti különbség nélkül.

Szóval a magyar képviselőházban igen szépen beprotégálták a török parlamentet.

Egy nap mulva aztán olvashattuk a konstantinápolyi tudósítást az ő parlamenti megnyitójukról. Ott találtuk ama méltóságok felsorolását, kik a szultán körül az ünnepélyen jelen voltak ilyenformán: képviselők, szenátorok, miniszterek,

nagykövetek és követek, az Ottoman-bank igazgatói, a hatalmak képviselői, a mohamedán, görög, római, örmény és zsidó klérus fejei, az ulemák, patriarchák, az apostoli delegátus és a főrabbi, továbbá az egyetem képviselői, az uniobizottság négy tagja és a balkáni bizottság egy képviselője.

Azért jegyeztük ki a méltóságokat, hogy bizonyítsuk, mennyire igaz van Thaly Kálmának a felekezeti egyenlőség dolgában. Ott található ugyanis közöttük a zsidó klérus és a főrabbi és nemcsak a többi felekezet s nem csupán a bankigazgatók.

Azután pedig az embernek eszébe jut, hogy néhanapján csak heccből szokták nálunk emlegetni, hogy amikor az egyháznagyok helyet foglalnak a főrendiházban, ott tulajdonképpen hely illetné meg a zsidó főrabbit is. Ahogy például az oláh püspökök ott vannak.

Am csak odáig juthattunk, hogy a bankigazgatók már képviselők, de a főrabbit csupán ijesztgetésnek emlegetik.

Ezek előrebocsátása után konstatálni kellene, hogy Thaly Kálmán méltán emlegette dicsérettel a török alkotmányosságot, de valami nagy protektori szerephez nincs jogunk.

A mi képviselőházunk utolsó ülésén sok borsot tört a kormány orra alá Polónyi Géza, az egykori igazságügyminiszter. Sok „maklajak” csinált, ahogy bohémnyelven mondanák.

Ebből az alkalommal megint felhánytorgatták Polónyi dolgait és nagyon emlegették, hogy a kabinet bizony úgy megbánta, hogy Polónyit annak idején a maga körébe vette, mint a kutya, amelyik hetet kölykedzik.

Most ugyanezen állapot ismertetésére felelevenítik Eötvös Károly egyik reminiscenziáját.

Amikor a nemzeti kormányt Polónyival együtt kinevezték és báró Fejérváry Géza hazajött Bécsből, Eötvös Károly találkozott vele és azt kérdezte tőle:

— Kegyelmes uram, azt hallottam, hogy te forsziroztad leginkább, hogy Polónyi bejusson a kabinetbe.

— Igazad van — felelte báró Fejérváry. — Azért tettem, hogy ne vethessék szememre az én volt miniszteremet s hogy nekik is legyen, akit szegyeljenek.

Budapest, december 18.

Küldöttségek a minisztereknél. A sárosvármegyei általános tanító-egyesület és Nagy-Sáros község küldöttsége együttesen tisztelegtek ma gróf Apponyi Albert kultuszminiszternél, Tóth János államtitkáránál és Halász Ferencz osztálytanácsosnál, kérve egy Eperjesen létesítendő Tanítókháza céljaira megadandó 50 ezer koronás törlesztés kölcsön engedélyezését évi 2 ezer koronás állami segínyt. Egyidejűleg Nagysáros község nevében a Nagysároson felállítandó új állami népiskola felépítéséhez 25 ezer korona állami hozzájárulást kért. Ugy a miniszter, valamint az államtitkár és miniszteri osztálytanácsos elismeréssel adóztak a sáros vármegyei tanítók hazafias munkásságának és megígérték, hogy tőlük lehetőleg az ügyet támogatni fogják, Nagy-Sáros község kérelmét pedig teljesíteni fogják, amennyiben ezt a költségvetés megengedi. — A M. Kir. Operaház énekkarából alakult „Oratórium-társaság” küldöttsége tegnap tisztelegte gróf Apponyi Albert valóság- és közoktatásügyi miniszternél, hogy tőle anyagi támogatást kérjen. A miniszter örömmel értesült a művészi törekvésű egyesület megalakításáról s a megjelenteket támogató jóindulatáról biztosította. A küldöttséget Noseda Károly elnök betegsége miatt Pap Zoltán országgyűlési képviselő vezette a miniszter elé. — A jász kun redempcionális érdeklőség küldöttsége tisztelegte Wekerle Sándor miniszterelnöknél és a jász kun-ügy mibenállásáról kért tájékozást a miniszterelnöktől. Wekerle Sándor kijelentette, hogy az ügyet a jogügyi igazgatósághoz tette át véleményadás céljából, ahol azt már megsürgette és hogy a legjobb akaratral fogja a legközelebbi idő alatt az ügyet elintézni. A küldöttség ezen kijelentést örömmel vette tudomásul. — **Andor**

Gyula, a képviselőház volt elnöki tanácsosának vezetésével ma délelőtt a kereskedelemügyi minisztériumban nagyobb számú küldöttség tisztelegte Sztérényi József kereskedelemügyi államtitkáránál, a kispest-szentlőrinczi helyi érdekű vasút ügyében. Sztérényi József államtitkár igen szívesen fogadta a küldöttséget és kiltatásba helyezte kérésük teljesítését.

A balkáni események.

Budapest, december 18.

Ma adta át a bécsi olasz követ királyunknak Viktor Emánuel olasz király válaszát az annexió bejelentésére. Az olasz uralkodó válaszárol csak annyit tudunk, hogy igen barátságos hangor van tartva, ellentétben Oroszország válaszával mely csak a rideg tényekre szorítkozik.

Kiamil pasa nagyvezér ma kijelentette hogy valótlán az a hír, mintha Ausztria-Magyarország ötven millió korona kártérítést ajánlott volna Bosznia és Hercegovina annexiójára. A bojkottra nézve megjegyezte, hogy minden törekvése mellett sem képes megszüntetni. Érdekes különben Párisból érkezett hír, mely jelenti hogy a francia kormány megbízottat küldött Konstantinápolyba annak tanulmányozására, miképpen lehetne a francia termékeknek piacot szerezni. A jó barátok tehát már jelentkeznek a konczért, mely talán Törökországnak nagyon sokjába fog kerülni.

Mai hireink a következők:

Két válasz.

A király ma délelőtt Schönbrunnban külön kihallgatáson fogadta az olasz nagykövetet, Avarna herceget, aki átadta az olasz király válaszlevelét a felség sajátkezű levelére, amelyben tudatja, hogy a szuverenitási jogait kiterjesztette Boszniára és Hercegovinára.

A „Daily Telegraph”-nak jelenti Pétervárról, hogy az orosz válaszigyék, amelyet csak tegnap adtak át az osztrák-magyar nagykövetnek, fagyasztó hidegséggel járul hozzá az osztrák-magyar javaslatához. Izvolszki válaszában rámutat arra, hogy az ilyen kerülő uton való eszmeváltásból bizonyos kár származhatik s azt az aggodalmát fejezi ki, hogy az ezen az alapon való tárgyalás nehézkes és bonyodalmas lesz. Az orosz külügyminiszter azt mondja továbbá, hogy ha Oroszország mindamélt el fogadja a bécsi külügyi hivatal javaslatát s elfogadhatónak mondja, azt különösen azért teszi, mert ez a mód elejét veszi annak a veszedelemnek, hogy a konferencián szenvedelmes beszédek mondjanak és mert az Oroszország által kezdetül fogva föllállított alapelv most kelőképpen érvényesül.

Az orosz válaszigyék tartalmáról a Novoje Vremja azt írja, hogy a pétervári kormány ebben a jegyzékben bejelenti hozzájárulását az osztrák-magyar javaslatához, mert noha ez a mód bonyolultabb és lassabb, mégis előnyös, mivel elejét veszi annak, hogy a konferencián esetleg kiélesedjenek az ellentétek és e mellett számol Oroszországnak azzal az elvi álláspontjával, hogy a bosznia-hercegovinai kérdés általánosan európai jellegű, amelyet tehát a berlini szignatárius hatalmak hozzájárulása nélkül nem lehet megoldani.

A Birmingham Daily Post közli, hogy sir Edward Grey külügyi államtitkár Izvolszkitól levelet kapott, amelyben az orosz külügyminiszter jelzi, hogy nemcsak teljes megegyezés várható Ausztria-Magyarország és Oroszország között az annexió kérdésében, de az sincs kizárva, hogy az orosz kormány elejti a konferencia tervét, ha az osztrák-magyar monarchia megállapodásra jut a portával.

A bojkott nem szűnik meg.

Kiamil pasa nagyvezér, a „New-York Herald” konstantinápolyi tudósítója előtt kijelentette, hogy valótlán az a híresztelés, hogy Pallavicini őrgróf, osztrák-magyar nagykövet kormányra nézében ötven millió frankot

ajánlott fel kárptólásul. Kiamil pasa azt is ki-
jelentette, hogy a bojkottot egyelőre
minden igyekezete mellett sem ké-
pes megszüntetni. Ezuttal azt is megie-
gyezte, hogy egyideig még szükségesnek tartja,
hogy megmaradjon állásában és a parlament
munkálataiban résztvegyen. Azután azonban
nyugalomba fog vonulni.

Jean Perier francia konzul Konstanti-
nápolyba utazott, hogy a kormány megbízásá-
ból tanulmányozza a francia kivitel módozatait
és most a bojkott idején piacot szerezzen a
francia árucikkeknek.

A szerb kormányválság.

A két radikális párt között tárgyalások foly-
tak a kormányhoz való állásfoglalásuk és eset-
leges új kabinetalakítás esetén való magatartá-
suk ügyében. Milovanovic külügyminiszter teg-
nap éjjel több órai tanácskozást folytatott az
ő-radikális párt ifjabb tagjaival.

Izvojszki helyzete.

Az Izvojszki elleni agitáció, állítólagos
Ausztria-Magyarországgal szemben tulságosan
előzékeny magatartása miatt, sokat veszített
erejéből, amiben nem kis része van a miniszter
úgyes és körültekintő eljárásának, melylyel a
pánszlávisták hevét, amennyire lehetett, le-
hűtötte és bizonyos sajtóközlegek agitációját mér-
sékeltte, másrészt azonban Izvojszki is tett bi-
zonyos koncessziókat az uralkodó áramlatok-
nak, melyek a legutóbbi jegyzék hangjában is
kifejezésre jutnak. Bárha itt-ott még felhangzik
egy-egy támadás, remélhető, hogy az ellentétek
lassanként teljesen elsimulnak és felszínen ma-
rad a békés politika, melyet a külügyi hivatal
jelenlegi vezetője képvisel és amelyet eddig
semmiféle machinációval sem sikerült mérv-
adó helyen a nyeregből kiemelni.

Nikita békeszerető.

A hivatalos „Glas Crnagorske“ külön ki-
adásban megczáfolja és koholmányoknak jelenti
ki azt a külföldi lapokban közölt hírt, amely
szerint Nikita fejedelem január 7-én meg akarja
üzenni Ausztria-Magyarországnak a háborút.
A lap kijelenti, hogy Nikita fejedelem békesze-
rető és barátja akar maradni Ferencz József
királynak.

KÜLFÖLD.

Az osztrák helyzet. Bécsi jelentések szerint
immár teljesen bizonyos, hogy báró Bienerth mi-
niszterelnök ragaszkodni fog ahhoz, hogy a kereske-
delmi politikai felhatalmazási törvény sürgős tárgya-
lására vonatkozó Silberer-féle indítványt is tárgyal-
ják. Bienerth kijelentette, hogy ha a ház el is vetné
a Silberer-féle sürgős indítványt, ezt nem lehet a
kormány vereségének tekinteni. Ha az indítvány
csak az egyszerű többséget is megkapná, a kormány
az indítvány elutasítása esetében eltekintene attól,
hogy a 14. szakaszt alkalmazásba vegye. Bienerth
mindazonáltal reméli, hogy az indítvány elfogadására
szükséges többséget még az utolsó órában is össze-
hozhatja. De ha az nem volna lehetséges, az egy-
szerű többség is elég lesz a kormánynak arra, hogy
feljogosítva érezze magát arra, hogy a jelenlegi ke-
reskedelmi politikai viszony meghosszabbítását Szer-
biával közigazgatási úton is keresztülvigye. A keres-
kedelmi politikai felhatalmazási törvényre vonatkozó
sürgős indítvány még ma tárgyalásra kerül, de csak
az indítványtevő kerül szóhoz, mire a tárgyalást
félbeszakítják. Holnap aztán egész nap a sürgős in-
dítványt tárgyalják és előreláthatólag a késő éjjeli
órákban megejtik a szavazást. A képviselőházban
ma új pártalakulás történt. A délszlávok, cseh
radikálisok és oroszbarát ruthének
egy klubba tömörültek. Az új pártalakulás-
ról ma sokat beszéltek a képviselőházban, igen fon-
tosnak tartják azt a képviselőház pártstruktúráját ille-
tően és megjegyzik, hogy az oroszbarát ruthékekkel
való fuzionálás az új pártsoportnak különös jelleget
kölsönöz.

Hétfőn lesz a szavazás a felhatalmazási törvény
sürgőssége felett, mert a felső-ausztriai képviselők el-

utaztak Linzbe a felső-ausztriai tartománygyűlés ho-
napra ülése és a kormány sulyt helyez arra, hogy
a szavazás akkor legyen, ha majd a felső-ausztriai
képviselők visszaérkeznek. A kilátások kedvezők és a
javaslat előreláthatólag megkapja a kétharmad több-
séget.

Roosevelt üzenete. A képviselők háza mai ülé-
sében egyhangulag határozati javaslatot fogadott el,
amely felszólítja Rooseveltnél annak közlésére,
mi indította őt legutóbbi üzenetében foglalt ama ki-
jelentésére, hogy a kongresszus tagjai azon határozat
elfogadásánál, amely a fitkos rendőrök működésének
korlátozására vonatkozik, attól a megfontolástól ve-
zéreltetik magukat, hogy a hivatalnokok a képvil-
selők magaviseletére is figyelmüket fordították.

Az annexió az osztrák képviselőházban. Az osz-
trák Reichsrath mai ülésén folytatták az annexió ja-
vaslat tárgyalását. Morsey képviselő figyelmeztet
arra, hogy a horvát rendek a magyar rendek előtt
tiz évvel kötötték meg a pragmatika szankciót a
dinasztiával. Ellene fordul ama szemrehányásoknak,
amelyekkel a diplomáciát a delegációkban és itt
a házban amiatt illették, mert nem látta előre a török-
országi változást és hangoztatta az annexió kikerül-
hetetlenségét, rámutatva különösen a nagyszerb
propagandára, amelynek Budapesten
való feltűnő pártfogolása a fiumei re-
zolúció időpontja óta vehető észre. A
nagyszerb mozgalmat hivatalosan a szerb külügy-
miniszter vezette az általa teremtett kultuszosztály-
ban, amelynek vezetője információt szerzése cél-
jából Boszniában időzött. A berlini szerződés megsze-
géséről csak annyiban lehet beszélni, amennyiben
Ausztria egyoldalul mondott le a szandzsák meg-
szállásának jogáról. Másrészt azonban a miniszte-
rum ezzel az európai sajtóban felmerülhet esetle-
ges vádaknak akarta elejét venni. Szóló ezután be-
hatóan ismerteti a berlini kongresszus történetét és
ellene fordul azon kísérleteknek, amelyeknek célja
Ausztriát elszakítani a német szövetségtől. A had-
sereget Magyarország elsőrangú magyarosító ténye-
zővé teszi. Ebben az összefüggésben vitatja szóló
Magyarország boszniai igényeinek jogosultságát. Ezen
országok kormányzatának élére oly férfit kell álli-
tani, aki ismeri a népek nyelvét és melegen érez
irántuk. Bosznia nem szabad, hogy továbbra is Ma-
gyarország satrapijája legyen.

Hlibovitzki a Franciaországgal, Orosz-
szággal és Angliával való szövetséget pártolja és e
szavakkal zárja beszédét: El Poroszországtól! El
a hármasszövetségtől!

Miután még Bachmann képviselő beszélt, a
vitát berekesztették. Vezérszónokokká megválasztat-
tak: Okunjevski (pro), Dasinski (contra). —
Dasinsky a legelősebben bírálja a népellenes aulikus
külpolitikát, amely odáig vitt bennünket, hogy Fran-
ciaország és Olaszország előtt megalázkodnunk és
még a szerbektől is mindent fel kell vennünk. Az
agráriusok parancsához alkalmazkodó diplomáciánk
a balkán népek gyűlöletét és exportunk elvesztését
eredményezte. A szandzsák-vasuttal megkezdett és
az annexióval bezárt imperialisztikus külpolitikája
Aehrenthal bárónak háborus veszélybe sodort ben-
nünket.

Okumirszky vezérszónok szemére veti a kor-
mánynak, hogy a ruthéneket kiszolgáltatja ősrégi el-
lenségüknek és kifejti, hogy az újabb idők ismét bi-
zonyosságát szolgáltatott annak, hogy a lengyel klub
vezetői, bár ajkukról méz csepeg és elvben enged-
ményeket tesznek, Lembergben izgattak ellenük. A
kormány tulságosan engedékeny Magyarországgal
szemben. Majd Glombinszkyvel polemizálva tiltakozik
az ellen, hogy a parlamentarizmus sulypontja a tar-
tománygyűlésre helyeztessék. Végül kijelenti, hogy
a sürgősség mellett foglal állást.

Kramarz képviselő konstatálja Dasinszky
képviselővel szemben, hogy a neozslavizmus minden
tekintetben a szabadság, egyenlőség és testvériség
eszméit képviseli, védekezik azon vád ellen, hogy
Stolypin orosz miniszterelnöknél látogatást tett, ki-
jelentvén, hogy Stolypint tisztességes államférfiúnak
ismeri, habár politikáját nem helyesli minden tekint-
etben.

A három indítványozó zárszava után a Liechten-
stein herceg és Sustersic javaslatok sürgősségét
megszavazzák, Adler-Nemec javaslatának sürgős-
ségét azonban kétharmad többség hiányában elvetik.
(Zaj a szocialdemokratáknál a keresztényszocia-

listák ellen, kik a sürgősség ellen foglaltak állást.)

Sustersic képviselő zárszavában hangsú-
lyozza, hogy Burlán miniszter a delegációk ülésén
bejelentette, hogy Boszniában magyar bank
felállításához engedély adatik és való-
színű, hogy ez a bank a kmetek megváltása körül
piszkos üzleteket fog csinálni. Az osztrák parlament-
nek ez ellen a legerélyesebben állást kell foglalnia és
minden befolyását latba kell vetnie, hogy e terv meg-
valósulását meggátolja.

Rövid vita után az annexió javaslatot, ugyszin-
tén Sustersic és Adler javaslatát 52 tagu annexió
bizottság elé utalják. A bizottság tagjait azonnal meg-
választják.

A ház ezután áttér Silberer képviselőnek a ke-
reskedelmi politikai felhatalmazási törvényre vonat-
kozó sürgős javaslata tárgyalására. Silberer kép-
viselő, ki javaslatát olyképp módosította, hogy a fel-
hatalmazási időtartam három hónapra szállíttassék
le és csakis a már hatályban lévő kereskedelmi szer-
ződések vonatkozzék, behatóan indokolja javaslatát,
mire dr. Damm emelkedik szólásra, ki az agráriusok
szempontjából állást foglal a sürgősség ellen.

A bécsi községtanácsban Lueger polgármester
a felhatalmazási törvény létrejövételére vonatkozó
kérdésközlésre kijelentette, hogy ő és Bécs többi
reichsrathi képviselője a törvény mellett szavaznak.
A szerb kereskedelmi szerződést Bécsben bizonyára
a legcsekélyebb rokonszenvvel fogadják. Románia
ügyében Lueger egész befolyását latba fogja vetni,
hogy e birodalommal való kereskedelmi viszonyt szil-
lárdítsa és ily módon Ausztriának szilárd támpontot
szerezzen a Balkánon.

Curanda képviselő a felhatalmazási törvény
mellett szólal fel s fejtegeti a nagykereskedők, a
gyáriparosok és az ipari munkásoknak a Balkán-
államokkal való kereskedelmi szerződés megkötésé-
hez fűződő érdekeit.

Zuleger képviselő azon súlyos károkat esce-
teli, amelyeket a paraszt lakosság szenved a keres-
kedelmi szerződések által.

A legközelebbi ülés holnap.

Hadügyi vita a francia kamarában. A kamara
folytatja a tüzérségi létszám emelésére vonatkozó
javaslat tárgyalását. Raiberti képviselő attól tart, hogy
ez a törvényjavaslat, amely leszállítja a már meg-
lévő ütetek tényleges állományát, harci értéküket
is befolyásolhatja. Kijelenti, hogy még nem rendel-
keznek a szükséges emberanyag felett, hogy újabb
üteteket állíthassanak fel. Gondot okoz az is, hogy
a tüzérségi létszámemelés ne járjon hátránnyal az
egyéb fegyvernemekre nézve. Ideje volna már, hogy
minden fegyvernem létszámát felemeljük és a tartá-
lékoknak megfelelő szervezése útján kiegyenlítsük a
németekkel szemben való számbeli kisebbségünket.
(Helyeslés minden oldalon.) Lebrun szerint a négy
darab 75 mm-es ágyuból álló ütég, amely tíz év óta
példálatlan eredményeket mutatott fel, ugy a tisztet,
mint a legénységet nagy erkölcsi bizalommal tölti el,
annyira, hogy óhajtják, hogy háboruban próbálják ki
az üteteiket. Szónok meggyőződésének ad kifejezést,
hogy a kamara nem akar hozzájárulni ily ütéghez,
mely ily előnyökkel bír. (Élénk tetszés. Szólót a
hadügyminiszter és számosan üdvözlik.)

A venezuelai hadüzenet. A német-alföldi követ-
ségeket még nem értesítették arról, hogy a vene-
zuelai köztársaság Hollandiának megüzente a há-
borút. Hágából jelentik, hogy délig a hadügyminisz-
terium sem arról, hogy a hollandi flotta egy harma-
dik venezuelai hajót kobozott el, sem arról, hogy
Venezuela háborút üzent Németalföldnek, nem kapott
értesítést. A minisztériumban kijelentik, hogy nem
tudnak maguknak képet alkotni arról, hogyan üzen-
ték meg Németalföldnek a háborút, ha csak e célra
nem tekintik elegendőnek Venezuelában proklamá-
cióval a háborút bejelenteni és az ellenségeskedé-
seket megkezdeni. Eddig azonban mi sem mutatott
Venezuela részéről háborus fellépésre. A hollandiai
flotillát, amely jelenleg a carajbi vizeken van,
egyesülve a negyedik páncéloshajóval, amely most
van utban Venezuela felé, egyelőre elégségesnek tart-
ják, hogy minden eshetőséggel szembeszálljanak. A
külügyminisztériumban nem adnak hitelt annak a hír-
nek, hogy Venezuela Németalföldnek megüzente a há-
borút. A „Kölnische Zeitung“-nak jelentik New-
Yorkból, hogy Kurakao szigeten levő Willemstadt-

Ből jelentik, hogy Marakaibóban tegnap a németalföldiek ellen rendezett tüntetés miatt a németek bizleteiket bezárták. Marakaibóban a Németalföld ellen irányuló tüntetést a városi tanács tagjai rendezték, akik mögött a polgárság nagy tömege állott.

Az indiai válság. A felsőház mai ülésén Morley Viscount indiai államtitkár az indiai helyzetről és az indiai kormányzásban tervbe vett reformokról hosszabb nyilatkozatot tett, miközben kijelentette, hogy az indiai kormány jelentékeny személyiségeinek véleménye szerint a kormány helyzete oly egészséges és szilárd, mint sohasem volt. (Helyeslés.) Az államtitkár igazolta a legutóbbi törvényhozási intézkedéseket, amelyek a kihágások ellen irányulnak és rámutatott ezek elnyomásának szükségességére. A gyengeség jele volna, ha a reformok politikáját a bombák és gyilkosok klubja miatt megszüntetnék. A reformpolitika csökkenésével nagyon radikális és engesztelhetetlen ellenfeleinkké tennék olyanokat, akik különben legjobb érzéssel viseltetnek irántunk. Sem a szülő, sem India kormánya ezért sohasem gondoltak arra, hogy a reformok politikájától eltérjenek. Morley államtitkár ezután a tervbe vett reformokra tért ki és kijelentette, hogy nincs szándéka Indiában a parlamentáris rendszert bevezetni. A reformok a kinevezési rendszer mellett főnálló választási rendszer létesítésére mennének ki a vidéki törvényhatósági tanácsok tagjainak kijelölésére, a főtartományok tanácsainak nagyobbitására és jogkörük kibővítésére. Tervbe van véve továbbá a vidéki tanácsok összealakítását, amennyiben azok többsége túlnyomó részben hivatalnokok, megváltoztatni és az alkirály végrehajtó tanácsában a legelső üresedés alkalmával benszületet kinevezni. Morley közölte, hogy a reformokra vonatkozó törvényjavaslatokat a jövő év folyamán szándékozik benyújtani. Végül azt mondta:

— A brit tekintélynek Indiában való föntartása fiathatóbb volna, ha Anglia maguknak az indiaiaknak támogatását bírná. Angliának elég katonai és anyagi ereje van, de hogy az indiai népet vezethesse, szüksége van erkölcsi erőre is.

A török parlament megnyitása.

Konstantinápoly, december 18.

A tegnapi képviselőházi ülésen elhatározták, hogy a holnapi ülésen bizottságot választanak a trónbeszédre adandó válasz megszövegezésére és egy másik bizottságot a mandátumok felülvizsgálására. A trónbeszédnek a külpolitikára vonatkozó része meglepte a diplomáciai és politikai köröket, annál is inkább, mert nem hitték, hogy a tárgyalások mai stádiumában az esetekről ily éles hangon történik megemlékezés. A viszonyok nyugodtabb megítélése után az a felfogás érvényesül, hogy az illetékes tényezők az ilyfajta politikai nyilatkozatok horderejét nem becsülték fel kellőképpen, annál kevésbé, minthogy a mint jeleztük, a külügyminiszter a trónbeszédet nem ismerte. Parlamenti körök kritikái és kommentárjai után itélve, e nyilatkozat nem fogja sok szóbeszéd tárgyát képezni.

Konstantinápolyi jelentések szerint csakugyan úgy történt, hogy a trónbeszéd szövegét az utolsó pillanatban megváltoztatták. A trónbeszéd eredeti szövege nagyon is engesztelékeny hangú volt s erre Ahmed Riza, az ismert ifjú-török vezér szövegezte meg a trónbeszédet, amelyet aztán a szultán jóváhagyott.

A trónbeszédnek a külpolitikára vonatkozó passzusa hiteles fordításban a következő:

Míg a Kiamil basa elnöklésével alakított minisztertanács az új alkotmányos kormányzati rendszer szervezésével foglalkozott, a bolgár fejedelem és a kelet-ruméliai vilájet kormányzója, Ferdinánd fejedelem, bármilyen okból török birodalmunk iránt való hűségét megszakította és Bulgária függetlenségét proklamálta. Közvetlenül ezután Ausztria-Magyarország is közölte a portával és a nagyhatalmak kabinetjeivel, hogy elhatározta Boszniát és Hercegovinát, amelyek a berlini szerződés értelmében Ausztria-Magyarország ideleges okkupációja és kormányzása alatt voltak, országára területébe bekebelezni. E két fontos esemény, amelyek által jogok megsértetnek és viszonyok károsítottak, rendkívüliek és mélyen

elszomorítottak bennünket. E tulkapásokra a szükséges lépéseket és az állam jogainak védelmét minisztertanácsunkra bíztuk és e tekintetben, miként minden egyéb tekintetben is, kívánatos a parlament segítségével és támogatása. Miután birodalmunk valamennyi állammal teljesen jó és őszinte viszonyban van, szilárd reményünk van a függő politikai kérdéseknek a barátságos nagyhatalmak segítségével való kedvező megoldásában.

Diplomáciai körökben szóváltették azt a körülményt, hogy a törökországi bolgár ügyvivőt a parlament megnyitására nem hívták meg, más részről azonban ezt azzal indokolták, hogy a bolgár kérdés még nem nyert elintéztést.

A török parlament megnyitását egész Kairóban ünnepelték. A kedve parancsára Port-Saidban, Alexandriában és Kairóban 101 ágyulövés történt. Az egyiptomi liberális párt üdvözlő feliratot intézett a török parlamenthez, amelyben az összes ottomán országokban leendő szabadságért, igazságosságért és testvériségért emelt szót. Együtt a londoni külügyi hivatalhoz közzönő táviratot intéztek Anglia hathatós segítségéért. A demokrata örmény alkotmánypárt bizottsága üdvözölte a parlament elnökét, a nagyvezért, és az örmény patriárkátust a demokráta fejlődéséhez.

Az új-török bizottság tegnap táviratot intézett a szultánhoz, amelyben kifejezést ad annak a kívánságának, hogy a parlament megnyitása, amelyet a szultán végzett, miután hosszas kísérletek után az alkotmányos uralom szent jogát méltányolta, az ottománok nagyságát és dicsőségét mozgósítsa elő. A bizottság hosszú életet és szerencsét kíván a szultánnak és szíves és őszinte köszönetet mond neki.

A török lapok a trónbeszédhez a következő kommentárokat fűzik:

Az „Osmanischer Lloyd“ a trónbeszédet tartalmazó dokumentumnak mondja. A bolgár és osztrák és magyar eljárás hatását nem hallgatja el és az erre vonatkozó szavakból a sértett méltóság fájdalma érezhető ki. A „Turquie“ a trónbeszédnek a külpolitikáról szóló részeit egyszerűeknek, világosoknak és méltóságteljeseknek mondja és helyesli a Bulgária és Ausztria és Magyarországra vonatkozó passzust. A „Tanin“ azt mondja, hogy a trónbeszéd hangja ott, ahol a külpolitikáról szól, tartózkodó, valószínűleg a jelenlévő örgróf Pallavicini osztrák és magyar nagykövet és Ausztria és Magyarország iránt való figyelemből. A „Tertüman Hakikat“ azt mondja, hogy a külügyi kérdések szemhatára kedvező. A többi lap, amelyek a tegnapi események leírásával foglalkozik, még nem tartalmaz kommentárt a trónbeszéd külpolitikai passzusához. Azt a részét a trónbeszédnek, amely a belpolitikáról, különösen az alkotmány előzményeiről szól, kritizálják. A Tanin ezzel kapcsolatban szemrehányásokat tesz a nagyvezérnek. Az Ikdam is ily irányú célzást tesz. A Yeni Gazetta szerint valamennyi államfő a szultánnak és valamennyi parlament a török parlamentnek távirati üdvözléseket küldtek.

Egyes lapok azt írják, az a körülmény, hogy Resad herceg trónörökös nem jelent meg a parlament megnyitásán, általános feltűnést keltett. Csupán a szultán fiai voltak jelen.

A birodalmi gyűlés elnöke üdvözlő táviratot küldött a török parlamentnek, amelyben kifejezést ad a német birodalmi gyűlésnek az ottomán nép képviselőivel szemben táplált őszinte rokonszenvének.

MEGYÉK ÉS VÁROSOK.

Pángormánok a verseczi közgyűlésen. Versecz városa dr. Nehrebeczky György főispán elnöklésével tartotta december havi közgyűlését, amelyen rendkívül heves vita fejlődött ki a kultuszminiszter által a jövő év elején Verseczen felállítandó kir. tanfelügyelőség részére, majd a város által adott hivatalos helyiségnek felszerelési, fűtési, kiszolgálási költségeinek fedezése ügyében. Az általános, titkos és egyenlő választójog hirdetése és a német anyanyelvnek a községi iskolákban való intenzívebb tanítása jelszavával megválasztott Heegn Reinhold magánmérnök éles szavakban kelt ki az ellen, hogy mikor az állam szerinte tisztán a saját

célljai elérése végett állít fel egy állami intézményt, nevezetesen az Apponyi-féle közoktatásügyi törvény végrehajtásának szorosabb ellenőrzése végett, mely törvény ellen Heegn és párthívei a legerélyesebben küzdöttek, még akkor is, ha a város hozzájárulását kívánják, habár Versecz iskolai terheit egyedül a város rendezi és ma már alig bírja. Beszédében követeli, hogy a községi iskolákban a német nyelvet intenzívebben tanítsák, mire Nehrebeczky főispán erősen felhívta, hogy a tárgynál maradjon. Heegn ezután a maga és pártja nevében visszautasította azt a ráfogást, mintha ők pángormánok volnának, vagy ilyen eszméket támogatnának és kijelentette, hogy az iskolákban a német anyanyelv intenzívebb tanítása mellett minden erejükkel elfozmoztítják a magyar államnyelvnek minél szélesebb körben való terjesztését is. Kössl Sebestyén (koalíciós párti) német nyelven kijelentette, hogy amily büszkén vallja magát német anyanyelvűnek, annyira sajnálja, hogy nem tud magyarul. Az iskolákban az előzők által megkezdett magyarosítást teljes erejével pártolja és javasolja, hogy az 1240 korona évi összeget, amit a tanfelügyelőség felállítására követel, a város saját jó hírneve érdekében is szavazza meg. Inkább nevezék a verseczi németeké az ellenségei gunyosan „Versecer Magyarok“ elnevezéssel, minthogy a legcsékélyebb gyanu is hozzáférjen az ő magyar hazafiságukhoz. A közgyűlés Kössl felszólalását lelkesen megélték s méltán a szerbek részéről dr. Miletics Szlavko szerb nyelven szintén a tanács javaslata mellett nyilatkozott, a felállítandó tanfelügyelőség költségeivel való hozzájárulást nagy szótöbbséggel, hatvanhárom szóval, tizenkilenc ellenében megszavazták. A megéjtett bizottsági választásoknál a koalíciós pártok a régi szabadelvű pártokkal egyezséget kötöttek s ezeknek a jelöltjeit egyhangulag beválasztották a béke érdekében.

Veszprém megye törvényhatósági bizottsága ma Hunkár főispán elnökle alatt ülést tartott, amelyen tudomásul vették az alispán félévi jelentését. A bizottság az egyes bizottságokból kilépő tagok helyett újakat választott, majd megállapította az új egészségügyi törvény alapján az orvosi köröket és a községi és körorvosok törzsfizetését és a személyi járulékokat. A vármegyében létesítendő munkásházak építéséhez szükséges félmillió költségen ügyében a bizottság utasította az alispánt, hogy folytasson a fővárosi pénzügyekkel tárgyalásokat annak megszerzése miatt. Végül a közgyűlés módosította a megyei tüzrendészeti szabályrendeletet; majd folyóügyeket intéztek el.

Ung vármegye törvényhatósági bizottsága gróf Sztáray Gábor főispán elnöklésével rendes közgyűlést tartott, melyen a különböző bizottságok megalkotása után a Ne temere pápai bullát vitatták meg. Benkő József r. k. főesperes indítványára a közgyűlés a feliratot oly értelemben teszi meg, hogy a kormány a püspöki karnak a dekrétum elleni akciójával teljes erejével támogassa. A közgyűlés végül az Ungvárott felállítandó földrendést jelző állomásra 500 és Türr István tábornok szobrára 50 koronát szavazott meg.

Szegeden Balogh városi tanácsos javaslatára kilenczvennégy tanító fizetését 50.000 koronával emelték, minek következtében az alapfizetés most 1200 korona.

TÁVIRATOK.

Muley Hafid elismerése.

Páris, december 18. Megerősítést nyert, hogy Franciaország és Spanyolország tegnap az algezirászi akta szignatárius hatalmaikhoz azonos jegyzéket intéztek a Muley Hafid elismerését illető formula ügyében. Ugyanily jegyzéket fog a tangeri diplomáciai kar doyenje a maghzen képviselőinek átnyújtani.

Haiti új elnöke.

Port au Prince, december 18. Simon tábornokot a haiti-szigeti kongresszus egyhangulag elnökké választotta.

Közgazdasági táviratok.

Newyork.		decz. 18.	decz. 17.
B u z a	locobuza	108	108 ¹ / ₈
	decemberre	108 ³ / ₄	108 ³ / ₈
	májusra	110 ¹ / ₄	110 ¹ / ₄
T e n g e r i	decemberre	66	68 ³ / ₈
	májusra	67	68 ¹ / ₄
C s i k a g ó.			
B u z a	decemberre	100 ⁵ / ₈	100 ³ / ₄
	májusra	105 ⁷ / ₈	105 ⁷ / ₄
T e n g e r i	decemberre	56 ³ / ₄	57 ¹ / ₂

New-York, decz. 18. Gyapot New-Yorkban helyben — (9.10 tegnap), gyapot január — (8.43), gyapot márciusra — (8.52), gyapot New-Orleansban helyb. — (8.11/16), petroleum stand white Filadelfiában 8.50 (8.50), petroleum Stand white Filadelfiában 8.45 (8.45), petroleum Refined in Cases 10.90 (10.90), petroleum Credit Balances at Oil City 1.78 (1.78).

Vámbéry Ármin Törökországról.

Budapest, december 18.

A régi patriarchális időknek meleg levegője öltötte meg a Lloyd-társaság disztermét Vámbéry Ármin ma esti előadása alatt. Mintha a téli barátságos délutánoknak emlékei éledtek volna fel a hallgatóság képzeletében s ez a milieu jobban is illett volna a nagy tudós közvetlen előadási hangjához. Vámbéry Ármin leül a felolvasó-asztalhoz (természetesen mentegetődvé, hogy rekedt a hangja) nem felolvasni, hanem beszélgetni. Beszélgetni a régi időről, mikor nem olyan világ volt, mint most, amikor ott messze délkeleten, a minaretek és vakablakok hazájában ezt a szót: „Szabadság” nem volt szabad kiejteni. Más idők voltak azok! Amikor minden feltörő érzelmeket legnagyobb kegyetlenséggel kellett elnyomni. Akkor ez volt az igazság, amint azt Vámbéry felhevült reminiscenciáival mondja.

Azóta megváltozott minden, még az igazság is. Aki azelőtt a mai igazsággal akart igaz lenni, az selyemzsinórt kapott és aki viszont ma a régi igazsággal hozakodik elő, minden valószínűség szerint nem kerülheti ki a büntetésnek a fentebb megnevezett diszkrét módját. Ki csinálta ezt a változást? Öreg fiatalok, akik ifjúi lelkesedéssel, józan gondolkodással vértették fel magukat s az új igazsággal, hogy szembe szálljanak a régivel, melynek még szultánja ugyan azt mondta: hagyjátok fel a harcot, mert a mi földünk kevés és terméketlen... Harcoltak és győztek.

Küzdelmes harcok és győzelem? még az öreg tudós szemébe is fényt csalnak. Vámbéry nem erősítette meg pátozszal szavait, nem fagyasztotta meg a hideg fenségesség magas levegőjével, hanem a szelid atyáskodás melegevel simulóvá tette. Arczán a szelidség vonásai erősen kidomborodtak, amit mindenkinek meg kellett látni. Meg is láttak. S hálásan kifejezésre is juttatták abban a zugó tapsban, amelyet Vámbéry Ármin kapott.

Vámbéry beszélgetését „Alkotmányos Törökország és ifju-török mozgalom” közös cím alá foglalta. A termet előkelő közönség, köztük igen sok hölgy, zsúfoltság töltötte meg. Ott voltak többek között:

A közös külügyminiszterium képviselőjében báró Call első osztályfőnök és Kania Kálmán osztálytanácsos, továbbá gróf Zichy Tivadar és Lánzy Leó főrendiházi tagok, gróf Vay Péter apostoli protonotárius, gróf Thorotzkay Miklós, Sándor Pál országgyűlési képviselő, Demény Ferencz, a budapesti angol főkonzulátus jogtanácsosa, báró Guttmann Vilmos, báró Herczog Mór és báró Herczog Péter, Simon Jakab, Trebits, Ullmann Adolf, Kohner Adolf, Székely Ferencz, Geiger Zsigmond, Strasser, Bárkány, Kovács igazgatók, Singer Zsigmond, Hüttl Tivadar, Ágai Adolf, Fenyvessi Adolf és még sokan.

Vámbéry Ármin a terembe lépésekor zajos taps köszöntötte, amely csak akkor ült el, amidőn az ősz tudós előadásába kezdett. Mindenekelőtt rámutatott arra, hogy a Keleten, ahol a titokzatosság, a talányszerűség mindennapi, a dolgok rendszeresen csak későn szivárognak a fölszínre. Az ifju-törökmozgalom is már nagyon régi keletű, csak Európa nem tudott róla sokáig semmit. Első igazi jelentkezése a krími háború után való korszakra esik, amely a törökök figyelmét az európai viszonyokra fordította s már itt-ott meg is nyilatkozott a szándék, amely európai példára akarta a török közállapotokat javítani. Ezekkel a törekvésekkel merőben ellentétes volt Abdul Azisz politikája, akinek kormányzó elve

a teljes despotizmus volt. Törökországra a legsötétebb rémuralom nehezedett, a legradikálisabb eljárással némitottak el mindenkit, akit gyanuba foghattak, belenyultak az egyének legmagánabb viszonyaiba; akinél európai török újság volt, börtönbe, vagy száműzetésbe jutott s üldözés volt a része mindenkinek, akinél csak rokonérzést fedeztek fel az európai szabadságeszmék iránt. Ez a rémuralom üzte ki akkor Európába a török társadalom legjobbjait, ki Párisba, ki Londonba menekült. Ezek a menekültek kezdték meg kinn a szervezkedést, csoportokba állottak, társulatokat alapítottak, lapokat szerkesztettek s azokat küldözgették Törökországba. A szultán zsarnoksága mellett az ifju-törökök száma napról-napra gyarapodott. Végre elhatározták, hogy a passzivitás teréről lelépnek és megalakítják a „comité d'action"-t. Ennek feladata volt Konstantinápolyba menni s a lakosságot előkészíteni. A szultán ekkor anatóliai seregekkel akarta megfékezni a lázadókat, de ezek nem akartak testvéreikre löni, mert az ifju-törökök már itt is működtek. A szultán csak nagynehezen, Kücsük bey ajánlatára megadta az alkotmányt. Ekkor, mintha ugyanegy pillanatban az egész nemzet életre kelt volna. Vérontás nincs, rekrimináció nincs: forradalom, amely páratlanul áll a történelemben. A fiatal törökök roppant becsületes eljárást követtek.

Az alkotmányt ismertetve, tévesnek mondja azt a felfogást, amely a törököket csak bő bugyogóban, nagy turbánban járó embereknek ismeri; minden művelt török ma már legalább egy európai nyelvet tud és az európai tudományosság szelleme lengi át. Ilyen törökök kezében az alkotmány sokkal szabadelvűbb értelmezésre lel, mint akárhány európai államban. Ez onnan van, mert izlam azt mondja, hogy minden mohamedán szabad; azt mondja továbbá, hogy akármilyen határozat, amely önkény útján keletkezett, rossz; csak tanácskozás alapján lehet jó határozatot hozni. Kérdés, hogy a török alkotmánynak lesz-e olyan fogantatója, mint pl. a miénknek. Erre nem lehet egykönnyen válaszolni. Bizonyos, hogy nem lehet a törököktől azt kívánni, hogy pár év alatt annyira fejlődjenek, mint a magyarok évszázadok alatt. Lassankint fog a török egészen civilizálódni és fogja az alkotmányt a lehetőségig meggyökereztetni.

Előadásának végén rátér arra, hogy kikelnek báró Aehrenthal ellen, minek kezdeményezte az anektálást. Őszintén megvallva, ő sem helyeselte sokáig. Nem volt sürgős, hogy éppen most kezdjünk ilyen dolgot. Szóls is amellett foglalt állást, hogy az ifju-török pártot egyelőre ne zavarják, hadd mutassák meg, mire képesek. Aki azonban mélyebben vizsgálja az eseményeket, meg kell, hogy vallja, hogy a revali találkozás után vajmi nehéz volt csöndesen maradni. Nagyon lehetséges, hogy Revalban de nobis, sine nobis intézkedtek. Titokzatos, hogy mi történt ott. A revali találkozás mintegy kötelességvé tette ennek az államnak, hogy résen álljon s vigyázzon, hogy mi történik a jövőben. Ez a résenállás vonta maga után az annexiót. Nem helyeselt, hogy ebben a kérdésben az angol nemzet, amelynek az előadó is nagy bámulója, de nem is az egész nemzet, csak egy része, ellenünk van. Ellenünk van az angol liberális párt, amely pedig régebben éppen a törökök ellen foglalt minden alkalommal állást. Mr. Noel Buxton a szótól fölkérte, hogy tartson előadást Londonban a törökök ellen, most pedig ugyancsak ő a törökökkel kacérkodik. Ez azonban nagy tévedés. A törökök nem ragaszkodnak a két tartományhoz. Az angol liberális párt azt hirdeti, hogy konföderációs államot csinálnak a kicsiny Balkán-államokból. Ő a múlt nap levelet kapott az ifju-törököktől, hogy ha ezüst tálcán hozzák a két tartományt, akkor sem fogadják el. Nemcsak reméli, de biztosan tudja, hogy Törökországgal nem lesz háború, hanem ottan a békeszerződés munka veszi kezdetét.

S ezt egy mesével erősítette meg, mely szerint egyik török barátja hozzá intézett levélben azt írja: „hogy ha ezüst tálcán hozzátok nekünk a két tartományt, még akkor sem kell.”

— Mi nem adjuk, nekik nem kell, tehát szent a béke — mondja végül Vámbéry visszhangos, erős tapsok között.

Amerikai magyar költészet.

Endrődi Sándornak a posta ajánlott levélben könyvet hozott Amerikából. Szép zöld vászonkötéstű könyvet. Címe: „Száz vers, magyar énekek az idegenben, írta: Kemény György, Kemény János rajzaival, ára: 1 dollár. — Cleveland, Ohio 1908. Copyright by George Kemény”. Az egész mű irodalmi, művészi, tipográfiai — és bizonyosan könyvköltészeti — része is a családból került ki. Amerikai kaisan.

A czimlapon ajánlás:

„Nagyságos Endrődi Sándor urnak, a kurucz költőnek, kiváló tisztelete jeléül az idegenben buzdosó kuruczivadékok egyike.”

Az ajánlásnak ez a bánatos hangja lengi át az egész kötetet. Az idegenben buzdosó magyar ember fájdalma sir ki minden sorából. S még egy egészen új hang üti meg fülünket: Az amerikai business-világ keserves kálváriáját végigszenvedett s a „struggle for life” tűzében megedződött amerikai magyar ember hangja.

Az expatriált költő arra inti az ó-hazában maradt honfitársait, hagyjanak fel a meddő szószaporítással s lássanak a munkához, mert csak az haladhat az boldogul, az lehet nagygyá, gazdaggá — az egyes ember úgy, mint az egész nemzet is — aki dolgozik. És azért int minket erre, mert hát Amerika s tefjel-mézzel folyó Kánaán, ott is dolgozni kell, csak hogy itt

A megvetett hanki
Mint a szegény állat
Huzza rabigáját.

Hanki = hunki, a hungarianból rögtönzött gúnynéve az amerikai magyarnak, akit — ha van jó pártfogója — befogadnak a burdingházba (boarding-house)

Három apró lyukból áll a kormos kunyhó;
Két lyukban alusznak, egy meg a nappali.
Eddig tizenhatan huzódtak meg benne,
A tizenhetedik lesz ezután Pall.

Be is juthat gyárba, bányába, mint ezt pl. a Talyigás Kis Péter esete is mutatja:

Talyigás Kis Péter egyszer csak elindult
Nagy Amerikába.
Jólelkű magyarok hamar beszerezték
A szenes bányába.
A második héten Talyigás Péternek
Ott maradt a lába.

Koldus lett, kiállt az utcásarokra s várta, hogy a kalapjába hulljon az aprópénz. Haza azt írta, hogy jó sora van... hej, de az írásra potyogott a könye! Pedig az övé még a jobb sors! Őt még vigasztalhatja a viszontlátás reménye, de például a

Bluefiedti temetőn sírgödröket ásnak...
Hej, mennyi gödör kell sok szegény bányásznak!

Ugyanez történt Cheswickben is. Dolgoznak a szegény magyarok és készülnek haza

Hej, de sok-sok asszony
S annál is több árva
A férjet, az apát
Hasztalanul várja:
Mégölte a bánya.

Ilyenkor, karácsony táján kétszeresen sajog az amerikai magyar szív:

Apró, kormos házban
Nagy szívbeli gyászban
Magyarok busulnak.
Nagy Amerikában
Nincs munka a gyárban,
Hát mind szomorúak.
Karácsonyi gyertya
Nem gyul ki a házban...
Fölsóhajt az egyik:
Jobb az ó-hazában.

Ezek csak ötletszerűen kitépelt részek a szépen megkomponált, egyszerű, közvetlen, magyaros szavakban megírt költeményekből. De így is megtalálják a szívünkhöz vezető utat. Feltárják előttünk az amerikai magyar atyafiak végtelen nyomorát, emberhez nem méltó baromi sorsát, perzselő honvágyát.

Ha van komoly szándék a kivándorlás meggátolására, úgy lássák el a népkönyvtárakat ezzel-

könyvvel. Terjeszszék a nép között. Olvassák a falusi iskolákban, népgyűléseken.

Ezzel legalább egy idegen földön küzködő magyar honfitársunk sorsát is enyhítjük.

Az európai krízis és a magyar imperializmus.

Budapest, december 18.

„Qu'est ce que cela le tiers état“, mi az a harmadik rend? tette fel a kérdést a francia forradalom kitörése előtti időben Steyès abbé: és a francia harmadik rend — amelyet ma középosztálynak neveznénk — a nagy forradalom által jobban megfelelt a kérdésre, mint maga Sieyès abbé tette híres röpiratában. Arra a kérdésre, hogy mi az a magyar imperializmus és hogy miről jó az? Iparkodtam egy fél év előtt álnév alatt megjelent röpiratomban feleletet adni, amely Ausztriában és a külföldön bizonyos figyelmet keltett ugyan*, de a mely művemről közéletünk egyes kiváló emberei azt mondták, hogy szép, szép, érdekes, de mit akar a szerző azzal a magyar imperializmussal?

Azóta korszakot alkotó politikai események jöttek közbe. Az ifju-török vértelen forradalom épuja, mint a többi európai államokat, a mi csökönnyösen konzervatív monarchiánkat is mozgásba hozta és az új török alkotmány életbe léptetése elodázhatatlan kényszerűséggel napirendre hozta az okkupált tartományok közjogi hovátartozandóságának rendezését.

A nagyhatalmi állás már természeténél fogva imperialisztikus politikát involvál — még a legkonzervatívabb külügyi politika mellett is. Már Bosznia és Hercegovina megszállása is nagyhatalmi állásunknak volt folyománya és most nagyhatalmi állásunknak fentartása és biztosítása végett voltunk kénytelenek a közjogi bekebelezés kérdését napirendre tűzni. Ha tehát monarchiánknak nagyhatalmi állásából kifolyólag birodalmi (imperialista) politikát kell folytatnia, akkor a kérdés akként van politikai közvéleményünk elé állítva: hogy válaszszatok az osztrák és a magyar imperializmus között. A kinek nem kell a magyar birodalmi politika, az — öntudatlanul is — az osztrák imperializmussal vállal szolidaritást, épuja, mint ha valaki azt vitatná, hogy nekünk magyaroknak nem kell Bosznia: az ipso facto az annektált tartományokra való igényétől megfosztja a magyar királyt és odaajándékozza azokat az osztrák császárnak. Habsburg imperializmus mindig volt és mindig lesz is, de ha nem akarjuk, hogy a magyar király birodalmi politikát tüsszön, akkor ne csodálkozzunk és ne panaszkodjunk a fölött, hogy a „császár“ és vele együtt az uralkodóház az osztrák imperializmus eszméjét szolgálják.

A magyar imperialisztikus politikát már az Ausztriával fennálló közjogi kapcsolat magában véve is igazolja. Mert ha már a történelmi fejlődés, az európai politikai helyzet és az uralkodóházak közössége — mint adott és fölünk nem függő tényezők — az Ausztriával való államjogi kapcsolatot kategorikus imperativummá teszik, akkor legalább ne segédkezzünk mi magunk ahhoz, hogy a lajtántuli társunkkal fennálló szocietásban a pars leonina ne nekünk, hanem társunknak jusson. A mai monarchia akkor is megmarad, ha mi lemondunk is minden imperialisztikus politikáról — csak hogy ez esetben a monarchiának Gross-Oesterreich-é való átvedlését megakadályozni erőnk bajosan lesz.

Ezek miatt van szükség magyar imperializmusra és még más, nem kevésbé fontos érdekek miatt.

Már említett röpiratomnak „a magyar birodalmi eszme külpolitikai szempontból“ című fejezetében ez év tavaszán a következőket írtam:

„Svába“ exterieurünk az oka annak, hogy a Balkán szlávok bizalmát egyáltalában nem vagyunk képesek megnyerni és elvesztjük lassankint a nyugateurópai államok rokonszenvét is, úgy, hogy ma már még arra sem számíthatnánk, hogy Bosznia annektálására a németen kívül más államnak jóváhagyását elnyerhetnők.

Addig, míg a monarchia népeinek koncertje-

* L. Times f. évi június 6-iki és Spectator június 20-iki száma.

ben a német-osztrákok játszzák a primhegedűt, az európai számottevő nagyhatalmak gondoskodni fognak arról, hogy a Németország ellen kibocsátott izoláció interdiktuma Magyarország-Ausztriára is kiterjedjen.

A novibazári vasut epizódja bizonyoságul szolgál arra, hogy a monarchia biztonságát, sőt az európai békét is veszélyeztetni képes az a körülmény, hogy az imperium sulypontja természetellenesen Bécsben létező: a Habsburg-birodalom német jellegéből nem tud evolválni. Ennek a vasutnak terve miatt majdnem az egész Európának közvéleménye ellenünk fordult, mert ez is a német Bagdad-vasut kategóriájába sorozták és benne nemcsak a mi monarchiánknak ügyét, hanem a parvenü módra türethetlennül tolakodó német világkereskedelemnek előnyomulását látták.

Már a tavaszszal annak a meggyőződésnek adtam kifejezést, hogy a nemzetközi külpolitikai helyzetnek kulcsát az angol és német világbirodalomnak versengése adják meg és hogy az angol nemzet, amikor világpolitikai mérlegét felállítja, monarchiánkat a német világbirodalom elválaszthatatlan tartalékai közé könyveli el. Ennek kétségbevonhatatlan bizonyítékát szolgáltatotta az angol közvélemény a novibazári vasut kérdésében. Egy igen tekintélyes angol folyóirat ez évi áprilisi számában azt írja, hogy „Grey politikája egy háborúnak komoly rizikója nélkül nem valószínű meg. Nagy tétek forognak kockán. Berlinben az a határozott meggyőződés uralkodik, hogy az egész Habsburg-birodalom a német imperiummal egy vámszövetségbe kell vonni; ezen szélesebb Zolverein alapján azután fokozatosan egy új szövetség állam fejlődnek ki... A mi politikánk csak úgy remélhet sikert, ha Szentpétervárral a legszorosabb együttműködésre lépünk“. Hogy ez a czikk nem egy lapnak elszigetelt felfogása, hanem az egész angol közvélemények gondolkodását tükrözi vissza, azt a nyár folyamán alkalmam volt személyesen is tapasztalni. Egy magas állású nyugalmazott angol politikai tisztviselő ugyanis előttem annak a véleménynek adott kifejezést, hogy csak idő és pedig rövid idő kérdése, hogy monarchiánk mikor fog valamelyes formában szöröstől-böröstől a német Weltmachtba beolvadni. Még egy más körülmény is támogatta meggyőződésem helyes voltát. A Times és a Spectator tudomást vesznek egy magyar politikai röpiratról — csak azért, mert annak szerzője a magyar birodalmi eszmét propagálja, mely alkalmas volna arra, hogy monarchiánkat a német gondnokság karmai közül alkalmadtán kiragadják.

Mindezek azt bizonyítják, hogy nemcsak monarchiánknak kutyaszorító helyzete, de az egész Európa békéje követeli a magyar imperialista politikát és hogy az események igazolták azt a véleményemet, hogy „Németországon kívül az összes hatalmak szívesen fogják a monarchiánknak uralkodó osztrák-német primátusnak a magyarral való felváltását fogadni“.

Egy ekszponált fekvésű nagyhatalom külügyi vezetőjének a nemzetközi helyzet legkisebb mozdulata iránt oly éles füllel kell birtania, mint amily finom hallása a szüzdíszónak van. A mi nagyreményű külügyminiszterünknek halló szervei talán inkább a siket-fajdéhoz volnának hasonlíthatók. De ha file volna is ahhoz, hogy a magyar imperializmus szükségét hangoztató jeleket megértse — volna-e egyúttal „szíve“ is hozzá? Dr. Isavári Ignác.

UJDONSÁGOK.

Lakóhelyváltoztatás esetén arra kérjük tisztelt előfizetőinket, hogy új címüket idejekorán közöljék velünk. Minden erre vonatkozó bejelentéshez szüksége van a kiadóhivatalnak egy czímszalagra, esetleg a régi lakóhely megjelölésére.

NAPIREND. Naptár. Szombat, december 19. — Róm. kat. Nemezis vt. — Prot. Omoda. — Görög-orosz: decz. 6. Miklós. — Zsidó: Kiszlev 25. S. Vajesev. — A nap két reggel 7 óra 46 perczkor, nyugszik délután 4 óra 8 perczkor. — A hold két éjjel 2 óra 36 perczkor, nyugszik délután 1 óra 27 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.

A Képzőművészeti Társulat téli nemzetközi kiállítása nyitva 9-1-ig. Belépő-díj 1 kor. — Jótékonyági árverés a Könyvtár Kálmánfalvi Nagymező-utczai 37-39. Nyitva egész

nap. Belépő díj nincs. — Az Uránia Kiglyóteri szalonjában a Műhely-kiállítás nyitva 9-1-ig. Belépő-díj 20 fillér. A tárlat nyitva. — A Nemzeti Szalon karácsonyi kiállítása nyitva 9-6-ig. Belépő díj 1 korona. — Az Iparművészeti Múzeum kiállítása és a karácsonyi vásár nyitva 9-6-ig. Belépő díj 1 korona. — Karácsonyi kiállítás az Új művészeti szalonban (Kecskeméti-utca 8.) nyitva 9-1-ig. Belépő díj nincs. — Rembrandt-kiállítás a Szépművészeti Múzeumban nyitva 9-2-ig. Belépődíj nincs. — A Nemzeti Múzeum ásványtára nyitva 9-12 óráig. — A Szépművészeti Múzeum zárva. — A Mezőgazdasági Múzeum nyitva. — A Néprajzi Múzeum zárva. — A Fővárosi Múzeum zárva. — A Történelmi Képcsarnok zárva. — A földtani intézet muzeuma zárva. — A Közlekedési Múzeum zárva. — A Széchenyi-Múzeum nyitva. — Az aquincumi muzeum nyitva egész nap. — A Technológiai Iparmúzeum nyitva 9-1-ig. — A Ráth György muzeum nyitva. — A Erzsébet-Múzeum nyitva. — A Nemzeti muzeum könyvtára nyitva. — Az Akadémia könyvtára nyitva. — Az Egyetem könyvtár nyitva. — A fővárosi könyvtár nyitva. — A Kereskedelmi Múzeum könyvtára nyitva 9-12-ig, a téli hónapok alatt november 1-től február végéig kedden és pénteken 6-8-ig. — A pedagógiai könyvtár nyitva. — A többi muzeumok és nyilvános könyvtárak zárva.

— A portugál király eljegyzése. A Nordd. Allg. Ztg. írja: Fel vagyunk hatalmasra annak kijelentésére, hogy a külföldi sajtóban Viktória Luiza hercegnőnek Mánuel portugál királylyal való közeli eljegyzéséről szóló hír koholt.

— A beteg Kossuth Ferencz. Kossuth Ferencz kereskedelmi miniszter még mindig ágyban fekvő beteg, de állapota tartósan javul. Ma délelőtt gróf Andrassy Gyula belügyminiszter, Sztterényi József államtitkár és báró Call, külügyi osztályfő járt a beteg miniszternél.

— Új kamarás. A király diesenberg-hanxleden gróf Spiegel Kurtnak, Lajos Viktor főherceg kamarai előljárójának és szolgálatonkívüli viszonybeli főhadnagynak a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

— Diszoklevél Sztterényi József államtitkárnak. A magyar posta- és távirtda altisztek és szolgák országos egyesülete 1907. október 20-iki közgyűlésén tiszteletbeli tagjává választotta Sztterényi József kereskedelmi államtitkárt. Az erről kiállított díszes okiratot ma délelőtt nagyobb számú küldöttség adta át Sztterényi József kereskedelemügyi államtitkárnak meleg üdvözlő szavak kíséretében. Sztterényi József államtitkár köszönettel átvette az okiratot.

— A katonaság köréből. A király elrendelte nagysolymosi Kunz Frigyes vezérőrnagynak, a 81. honvédegyalozdandár parancsnokának, mint egészségi tekintetből szabadságot, jelenlegi szolgálati állása alól való fölmentését és helyébe kinevezte Daempff Henrik ezredet, a verseczi 7. honvédegyalozdandár parancsnokát, ebben az ezredben létszám felett leendő vezetése mellett, a verseczi 7. honvédegyalozdandár parancsnokává pedig Reissner Hugó nagyszabenyi 23. honvédegyalozdandárbeli ezredet.

— Új műszaki főtanácsosok. A király a kereskedelemügyi magyar miniszter előterjesztésére, Zsedényi Gyula műszaki főtanácsosi czímmel és jelleggel felruházott műszaki tanácsost műszaki főtanácsossá nevezte ki, továbbá Balgha Győző nyugalmazott műszaki tanácsosnak a műszaki főtanácsosi czímet, László Sándor és Dobias Ede főmérnököknek a műszaki tanácsosi czímet díjmentesen adományozta.

— Ktiüntetés. A király sárvár-felsővidéki gróf Széchenyi Tódor pápai 7. honvédegyalozdandárbeli főhadnagynak a cs. és kir. kamarási méltóságot adományozás. — A király Babocsay Béla kereskedelemügyi miniszteri számtanácsosnak nyugalomba vonulása alkalmából kiváló és buzgó szolgálata elismerésül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta.

— Liechtenstein főudvarmester temetése. Liechtenstein Rudolf herceg lovassági tábornokot, a király első főudvarmesterét ma temették igen ünnepesen, rendkívül nagy részvétel mellett Máhrisch-Kronauban. A király képviselőjében Ferencz Szalvátor herceg jelent meg a gyászünnepen. Résztvettek Ferencz Ferdinánd és Frigyes főherczegek, a legfőbb udvari méltóságok, a gárdeezrede, amelynek parancsnoka volt az elhunyt, a helytartó, a tartományi elnök, a főnemesség képviselői és nagyszámu közönség. A beszentelést Brünn püspök 40 lelkész segédlete mellett végezte. A holttestet a gyászkocsi elé fogott hat fekete ló a családi sirbolthoz vitte.

— **Hackl Ernő tanszéke.** Plate Lajos berlini tanár a „Jenaisches Volksblatt“ értesülése szerint elfogadta a Hackel Ernő tanszékét és 1909. husvétjén veszi át a tanszéket és ezzel együtt a zoológiai intézet igazgatását.

— **Botrány a francia akadémián.** A Matin szerint a francia tudományos akadémia legutóbbi ülésén igen viharos jelenetek voltak. Bouchard tanár elnök a kormány megbízásából kiküldött bizottság nevében szakértői véleményt mondott arról a kérdésről, vajjon orvosok általában vagy pedig csak specialisták jogosíthatók-e radiografikus gyógymódok bejelentésére. A jelenlevő fizikusok a szakértői vélemény felolvasásakor zajosan tiltakoztak az ellen, hogy az ő szakértői véleményüket nem kérték ki. Bouchard tanár végül a tumultusra való tekintettel berekesztette az ülést és lemondott a bizottsági és a tudományos akadémia elnöki állásáról.

— **Az Újságírók Egyesületéből.** A Budapesti Újságírók Egyesületének választmánya ma délután Szatmári Mór elnöklésével ülést tartott. A választmány örvendetes tudomásul vette, hogy Ehrlich Zsigmond, a bécsi Concordia betegpéntár elnökének vasárnapi előadása iránt a tagok körében rendkívüli nagy érdeklődés nyilvánult és az Ehrlich tiszteletére rendezendő lakomán a tagok nagy számban vesznek részt. Az abbáziai tengerparti gyógytelep és vizgyógyintézet felajánlotta az egyesületnek, hogy modern berendezésű szanatóriumában évenként hat tagját egy-egy hónapon keresztül díjtalan ellátásban részesíti. A választmány hálás köszönettel fogadta a nagylelkű ajánlatot. A folyó ügyek tárgyalása kapcsán elhatározták, hogy a tagdíjhátralékosokat körlevélben szólítják fel fizetésre. Végül Szabolcs Bálint, Surányi Miklós, Zoltán Vilmos és Godányi Zoltán hírlapírókat az egyesület rendes tagjai sorába felvették.

— **Diákzavargások Lembergben.** A ruthén nemzeti egyesületben tegnap este az ó-ruthének a pápa jubileuma alkalmából ünnepet tartottak. Csak azokat bocsátották be, akik meghívót kaptak, mert az ó-ruthén diákok előre hirdették, hogy megzavarják az ünnepet és ezért a rendőrség vonult ki. Alig kezdődött az ünnep és éppen Zwistun tanár méltatta a pápa érdemeit, amikor a karzaton iszonyu láрма támadt. A kinrekedt diákok döngették az ajtót és már-már befenestették, mikor a rendőrség odaért és szétverte a zajongókat. Nyolcz diákot letartóztattak. A tüntető ó-ruthén ifjuság később az ó-ruthén internátushoz vonult, beverte az ablakokat s ugyanakkor az intézet növendékei odabenn elpusztítottak minden berendezést. A kár igen nagy.

— **A fumei hajótűz áldozata.** Adukt hirt róla, hogy az osztrák Lloyd-társaság „Vorwärts“ nevű gőzösen nagy tűzvész tört ki. Finméből ma az a távirati tudósítás érkezett, a tűz emberéletet is követelt. Oltás közben ugyanis Stanisics Konstantin városi tűzoltó a negyedik számú raktárból körülbelül tíz méter magasságból leesett és szörnyethalt. A szerencsétlenséget csak ma vették észre, mikor a tűzoltók névsorát fölolvasták. A tűzoltó holttestét vizsgálat közben Giangovics Armando tengerésztsist találta meg.

— **Német hadügyi léghajók.** A Standard mai száma berlini tudósítás alapján azt újságolta, hogy a német hadügyi kormány Zeppelinél Friedrichshafenben négy léghajót rendelt terepfelderítési célokra. A négy léghajó 12—14.000 köbméter űrtartalmu és egészen hasonló lesz Zeppelin legutolsó léghajójához. Minden egyes léghajó egy millió márkába fog kerülni és kettő Wilhelmshafenben, kettő pedig Kielben fog állomásozni. Egyidejűleg a tengerészeti kormány féldéllel ellátott uszó dockokat is épített, amelyek léghajó-csarnokul fognak szolgálni. A londoni lap hírét Berlinben illetékes helyen megczáfolják.

— **Szétrobbantott iskola.** Martinesd községben az újból épült községi iskolára felszegezték a magyar czimtáblát, mire a nép fellázadt és a tábla levételét követelte. Az iskolaszéki elnök a lakosságnak megmagyarázta, hogy a magyar czimtábla feltevése a törvény rendeli és az ellen ne tegyenek, azonban egy felzigatott tömeg éjjel az iskolát megrohanta, összerontotta és teljesen hasznavehetetlenné tette. A községben a rend helyreállítására nagyszámu csendőrséget összpontosítottak.

— **Wright újabb győzelme.** Le Mansból jelentik: Wilburn Wright megnyerte a Sarthei Aero-klub 1000 frankos díját, mely a 100 méter magasságig való repülésre volt kitűzve.

— **A karácsony előtti vasárnapi munkaszünet felfüggesztése.** A kereskedelemügyi miniszter ez évi augusztusban elrendelte, hogy a karácsonyt megelőző vasárnapon Budapest székesfőváros területén az üzleti elárúsítás az egész napon át végezhető legyen. Az összes kereskedelmi és iparkamarák ennek a rendeletnek kiterjesztését kérték a vidékre is. A miniszter a kamarák kérésére elrendelte, hogy a december 20-ára eső vasárnapon az ipari és kereskedelmi elárúsítás kivételesen az egész napon át minden korlátozás nélkül eszközölhető legyen. Ennek folytán a december 20-ára eső vasárnapon ugy a fővárosban, valamint a vidéken az összes elárúsító-üzletek az egész napon át nyitva tarthatók.

— **Becsületsértő médium.** Érdekes pört tárgyalt nemrégiben egy németországi bíróság. A pör szereplői falusi emberek és egy kisvárosi bíróság előtt folyt le. A vádlott Winterné asszony volt, aki Glanzendorf faluban lakott. Ebben a faluban egy spiritiszta-egyesület működik „Az igazság fényé” czímen, amelynek, kivált a szegénysorsnak köréből, számos tagja volt. Ez az egyesület egyre terjeszkedett és nemsokára a szomszédos Goldbach községből is sokan iratkoztak a tagok sorába. Az egyesület tagjai ülések alkalmával egy félhomályos szobában előbb imádkoztak, majd vallásos énekeket daloltak, míg nem a jelenlevők valamelyike tránzsba esett. Ily ülések egyikén megjelent Winterné is. Eddig még soha sem volt spiritiszta-ülésein, de mégis rögtön tránzsba esett és csodálatos dolgokról nyilatkozott, kenetteljes szavakban. Egy alkalommal jelentette, hogy Sameck községi előljárónak nemrégiben elhunyt leánya akar nyilatkozni, de ezt addig nem teszi, míg fivérét el nem hívják a szeánszra. Az előljáró fia megjelent és Winterné, az alvó médium, ezeket mondta:

— Kedves bátyám, szenvedek . . . Oh, enyhítsetek a szenvedéseimen! Atyámnak lelkiismeretét sok jogtalanul elharácsoló fillér terheli. Ha ezt a pénzt atyám visszaadja az illetőknek, én megkönnyebbülök és lelmem az örök világosságba térhet.

A fiu elmondta atyjának a hallottakat. A községi előljáró éktelen dühbe gurult.

— Majd befűtülök én ezeknek a spiritisztáknak! — kiáltotta nagy felindulásában és elhatározta, hogy becsületsértésért Winternét, de egy másik asszonyt, Bergernét is, aki a szellemnek róla való véleményét szörnyülködve terjesztette a faluban. A följelentés következtében a Reinerzben székelő esküdtbíróóság Winternét háromhavi, Bergernét négyheti fogházra ítélte. Főlebbezés folytán azonban a glatzi bírósághoz került az ügy. Itt nagy fordulat következett be. A vádlottak igyekeztek utána nézni a bizonyítékoknak és ezek alapján a bíróság fölmentette őket, mert a tanuvallomások során kiderült, hogy az előljáró, hivatalos hatalmával visszaélve, tényleg sarcolta a lakosságot.

— **Elsikkasztott örökség.** Ezelőtt két évvel elhunyt R. J. gazdag pénzügyőr, öt felnőtt gyermek atyja. A gyermekek közül három, atyjuk halála után külön ment lakni, a másik kettő pedig édes anyjukkal maradt. Ez év novemberében meghalt az édes anyja is. A három külön élő testvér utána nézett, hogy hagyott-e az elhunyt anyja valamit örökül. A testvérek megállapították, hogy a két másik testvér körülbelül 70—80 ezer koronát inkasszált be rövid idő alatt atyjuknak kint lévő követeléséből az ő tudtuk nélkül. E fordulatra a három testvér feljelentést tett a kettő ellen, mire a rendőrség a nyomozást megindította.

— **Letartóztatás a hadgyakorlatok miatt.** Szegeden a honvédkerületi parancsnokság ma letartóztatta Rhéé Rezsőt, a makói „Maros” című lap szerkesztőjét, mivel a hadgyakorlatokra nem jelentkezett. Rhéét rendőrök kísérték Szegedre, hol átadták a parancsnokságnak.

— **Gyanus idegenek.** Rutkán a csendőrség három gyanus külsejű Oroszországból jött török alattvalót fogott el, akiknél ötszáz korona francia, száz korona arab pénz és török nyelven írt nyomtatványok találtak. A csendőrség az elfogottakat átadta a határrendőrségnek.

— **A bécsi ékszerész gyilkosa.** Mai számban megirtuk, hogy a berlini rendőrség elfogta Frankfurter bécsi ékszerész gyilkosát. Az elvetemült embert Henckel Rudolfnak hívják és eleinte erősen tagadta, hogy a kérdéses időben Bécsben járt. Később föl hagyott tagadásával és a következőt vallotta:

— November 30-án érkeztem Bécsbe és egy Leopoldstadti szállóban vett föl szobát. Itt tartózkodott deczember 3-áig, miután azonban igen drága volt a szoba, egy másik szállodába költözött át. Itt Krüger Hans berlini kereskedő néven jelentette be magát. Pénze fogytán volt és amikor utolsó koronáját elköltötte, ezüst zsebóráját adta el három koronáért. Ezt a pénzt elköltötte ebédre és estefelé már ugy állott, hogy sem lakása, sem vacsorája nem volt. Felzőkött a szállodába és magához vette Browning-revolverét, amelyet még Berlinből hozott magával. Éhesen, halálra fáradva barangolt Bécs utcáin, nyomorult helyzete valósággal megtébollyította, agyon akarta löni magát, ehhez azonban nem volt ereje. Bement egy bankba azzal a szándékkal, hogy ulpesti mintára kirabolja. A bankhelyiségben azonban oly sokan voltak jelen, hogy a rablásra gondolni sem lehetett. Így jutott bolyongása közben az esti órákban a Frakfurter üzlete elé, és mikor meglátta, hogy csak egy öreg ur tartózkodik a helyiségben, elhatározta, hogy kirabolja. Visszament a szállodába és azzal, hogy holnap fog elmentni, elfoglalta szobáját. Másnap délelőtt aztán elment az ékszerész laurenzenbergi üzlete elé. Fel-alá sétált és amikor látta, hogy az inas eltávozik, az utcán pedig kevesen járnak, hirtelenében benyitott.

— Egy lánczot kérek — mondta Frankfurternek.

— Aranyat?

— Azt — felelte.

Az ékszerész hátrafordult, erre ő hirtelen előkapta revolverét és a füle mögé lött. Az ékszerész lebukott, erre ő gyorsan hozzárohant, kivette zsebéből a pénztárczáját, összeszedett egy csomó ékszer, ami kezéigébe esett és hirtelen távozott.

Vissza a szállodába. Este elment a Carl-Theaterbe és egy jobb étterembe, ahol jól bevacsorázott és jóformán ekkor jött tudatára annak, mit cselekedett. A 70 korona mihamar elfogyott, ekkor elment egy lakatoshoz, felnyitotta az elrabolt kézi kasszáját, amelyben 40 korona volt. A kazettát aztán újra lecsukatta, magával vitte egy előkelő étterembe és amikor elment, szándékosan otthagya. Gondtalanul, költsékeztve élt aztán, úgy hogy pénze hamarosan elfogyott, és ezért kellett az ékszereket aztán zálogba tenni. Nasse rendőrbiztos, aki a nyomozást vezette ebben az ügyben, ma délután Bécsbe utazik, hogy a Henckelnél talált ékszereket a meggyilkolt fiának megmutassa.

Berlinből jelentik még: A „Lokalanzeiger“ egy munkatársa felkereste a bécsi gyilkosnak, Haenkel Rudolfnak menyasszonyát, aki Berlin nyugati városrészében egy jó módú vendéglős leánya. Két évvel ezelőtt ismerkedett meg Haenkel a leánnyal, aki akkor még csak tizenhat éves volt. A leány szülei hallani sem akartak a fiatalemberről, aki maga is alig töltötte be a huszadik évét, de Haenkel tovább járt a vendéglős házához, míg nem egyszer eltűnt és két évig nem mutatkozott. Nemrégiben — három-négy nappal a bécsi gyilkosság után lehetett — Haenkel ismét beállított a vendéglőshöz s azt beszélte, hogy hosszú utazást tett szerte a világban, közben atyja, aki jensi mérnök, száz-ezer márkát örökölt és ő havonként 430 márká járandóságot kap Jenából. Ezenkívül egy hamburgi dús gazdag nagybátyja havi 200 márkát biztosított neki. A vendéglős házában szívesen fogadták Haenkelt, aki megint udvarolni kezdett a leánynak, sőt megkérte kezét. A leány szülei nem utasították vissza, de figyelmeztették, hogy tudakozódní fognak vagyoni viszonyai felől. Haenkel gyűrűt és ékszereket ajándékozott menyasszonyának és a leány ijabb testvéreinek. Azt mondta hogy az ékszereket Jenából hozta. A vendéglős másnap Jenába akart utazni, hogy tudakozódjék leendő veje felől, de halogatta az utazást. A leány szülei eleinte nem is hitték, hogy Haenkel követhette el a bécsi gyilkosságot, annyira jóra való embernek tartották.

— **Művészek a hírlapíróknak.** Szokatlanul színes képen gyönyörködhetek azok a műbarátok, akik a magyarországi hírlapírók nyugdíjintézte javára rendezett képárverésen a Könyves Kálmán társaság Nagymező-utcai szalonjában megjelentek. Három igazán szép művész a pódiumon: Harmath Hedvig, Eötvös Gitta és Paulay Erzsébet. Az előadásra kínált műtárgyakkal, melyeken Garai József műtárol nagy buzgalommal parkodott tudni. Közben-közben a művészek is beugrottak, bár váratlan szerepük eljátszása közben nem esékely lámpaláz látszott rajtuk. A művásár fokozott élénkséggel este nyolcz óráig tartott. Hölgyek és urak felváltva licitáltak egy-egy műtárgyra, melyet legalkalmasabbnak találtak karácsonyi ajándéknak. Éppen a karácsonyra való tekintettel különösen felhívjuk a közönség figyelmét erre az árverésre, melyen egész sereg olesó és festmény és tárgy várja a vásárló műbarátokat. Holnap, szombaton este Lenkey Hedvig, Medgyaszay Vilma és Varsányi Irén védnöksége alatt folytatják a műárverést, mely ugyancsak este öt órakor veszi kezdetét.

— **Szerencsétlenség a tengeren.** Dowerből jelentik: A csatornában ma a Lindholmen svéd gőzös összeütközött a stettini Fridericke Müller gőzössel. Előbbi elsüllyedt. Nyolcz ember a tengerbe fult, a többi utasát a svéd gőzösnek, kik közül kettő súlyosan megsebesült, Dowerbe vitték. — Biserta mellett egy éjszakai tengerészeti manőver folyamán, amelyet lámpák nélkül végeztek, a 206. számú torpedó-naszád összeütközött a Flegeton nevű ágyú-naszáddal. A torpedónaszád erősen megrongálódott, de a legénység hidegvérűsége megakadályozta, hogy nagyobb szerencsétlenség történjen.

— **A szörszál.** Ismeretes a bécsi és berlini rablógylökosság, melynek következményeképpen Kragujevics Spázó budapesti joghallgatót a rendőrség letartóztatta. Az is tudvaló, hogy a kihallgatások során nagy szerepet játszott egy altesti szörszál, melyet a Berlinben meggyilkolt Engel sajtkereskedő hullájának torka tájékán találtak. A nyomozást vezető Nasse detektívönök mikor Budapesten járt, Kragujevics altestéről több szörszálát vágatott le a hullán talált szörszállal való összehasonlítás végett. Az összehasonlítást Joscherich egyetemi tanár végezte, aki teljesen azonosnak találta a szörszálakat. E vizsgálat nagyfontosságú eredményét, mely minden valószínűség szerint perdöntő bizonyíték lesz Kragujevics Spázó ügyében, ma tudatta a pesti rendőrséggel a berlini főkapitány.

— **Vakok háza.** Kissé távol, a főváros területén, a Mexikói-ut 60. száma alatt monumentális, szép épületet emeltek a vak gyermekek tanítására és felnevelésére. Egy kiváló emberbarát, lovag Wechselmann Ignác és felesége, Neuschloss Zsófia végrendeletileg egy millió és négyszázezer koronát hagyományoztak a humánus célra. Az ő nagylelkűségüket és szíviságukat hirdeti ez a pompás épület, melyet vasárnap délelőtt adnak át rendeltetésének. A pesti izraelita hitközség előjárósága, melyet lovag Wechselmann alapítványa kezelésével bízott meg, elsősorban is telket vásárolt s aztán megbizta Lajta (Leitersdorfer) Bélát, az ismert műépítőt az intézet terveinek elkészítésével. Lajta művészi ambícióval és szakértelemmel felelt meg megbízásának. Nagyszerű, modern izlésű, magyar stílusban épült otthont teremtett a szerencsétlen sorsú vak gyermekeknek. Két cél vezette az építőt munkájában: modern iskolát építeni a vakoknak, minden részében hygiénikusat s a legezelszerűbbet, arkitektúrájában pedig művészi igyekezett lenni, formáit a magyar néplelek művészetének kincsesházából hozta. Az intézet vezetésére a hitközség előjárósága Adler Simon gyógy-pedagógust választotta igazgatónak, aki a legnagyobb szeretettel és szaktudással tanítja a vak gyermekeket. Egyelőre tizenkét növendéke van az intézetnek, melybe felekezetre való tekintet nélkül veszik fel a gyermekeket.

— **Zavargó sztrájkolók.** A kovácsok nemrég beszüntették a munkát, de Chmela József Hunyady-utca 5. számú műhelyében dolgoznak a segédek. A sztrájkolókat ez annyira bosszantotta, hogy mindennap meglesték Chmela segédeit és inzultáltak. Tegnap kövekkel dobálták meg őket. A támadók közül a rendőrség ma letartóztatta Sudáry János és Pócsák János kovácssegédeket.

A horvát egyetemet bezárták. Zágrábból érkezett tudósítások szerint a horvát egyetemet ma délelőtt bezárták. Az intézkedés oka az, hogy sok hallgató ragályos betegségre esett. A közép- és elemi iskolákban ugyanaból az okból már napok óta szünetelnek az előadások.

— **Adományok a boszniai katonák részére.** A Boszniában állomásozó katonák karácsonyi ajándékaul a főváros gazdasági hivatalába ujabban a következő adományok érkeztek: Pénzadományok: Nagy Ferencné 8 korona, Petrakovic József 10 korona, Z. M. 4 korona, Bérczy D. Sándor 5 korona, báró Orczy Béla (Bécs) 50 korona, Siebler Gábor 2 korona, a Nap kiadóhivatala utján 13 korona 80 fillér, Farkas László kórházgondnok 4 korona, B. K. 2 korona, dr. Baum Ignác 10 korona, Heller Géza 5 korona, Krátky János műszaki tanácsos 5 korona, Hofbauer János műszaki tanácsos 2 korona, dr. Vig Viktor utján egy asztaltársaság 25 korona, Józsefvárosi Kör 300 korona, Heyer Ede 20 korona, özv. Németh Ignác 5 korona, Malatinszky Margit 2 korona, dr. Reményi Z. (Perlagh) 3 korona és Killmayer József 5 korona. Természetbeli adomány: Kappelmayer Frigyes 10 kg. csukor, Grünfeld Miksa 40 üveg rum és 40 csomag tea, Weisz Samu 2 üveg rum, egy csomag tea, Első Tokaji Cognac-Gyár 200 üveg cognac, Deckerdi Mihály egy sonka, dr. Nászay Károly egy csomag füstölt hus, özv. Császár Jenőné 6 rud szalámi.

Székelvudvarhelyt Ugron Ákos főispán elnök-lésével a vármegyeházában értekezletet tartott a város közönsége, amelyen a boszniai katonáknak küldendő karácsonyi adományok ügyével foglalkoztak. Dr. Pál Ernő ügyvéd javaslatára kimondták, hogy a begyűlt pénzadományokból élelmiszereket vásárolnak. Dr. Sebessy János alispán és Gotthard polgármester elnöklésével bizottságot alakítottak, amely a bevásárlásokat fogja eszközölni.

A boszniai bakák számára a budapesti hadtestparancsnoksághoz ujabban a következő adományok érkeztek: Pénzadományok: báró Podmaniczky Gyula 10 K, Csongvay vezérőrnagy 10 K, Schwerdtner főhadnagy 2 K, a 4. hadtest hadbiztossága 114 K, a 6. gyalogezred tisztikara 200 K. — Adományok természetben: Deutsch Gyula és Baruch Jeremiás 72 meleg alsóing és 36 pár meleg harisnya a 4. hadtest területéről származó csapatok részére, Magyar Mezőgazdák Szövetkezete 72 alsóing, 36 pár harisnya és két hordó óbor a bileki állomásparancsnokság címére, Schwamm Antal 500 rövid-szivar, dr. Hoffmann Lajos főtörzsorvos neje 12 pár harisnya, rudnai Nikolics Sándor 2 kg. síttemény, 1 kg. téa, 2 kg. csukor és 2 liter rum, Vadnay István főhadnagy 6 pár meleg alsó-harisnya, 1 sódár és 1 darab szalonna, Magyary Alajos szivar, dohány, cigaretták és 1 üveg rum, Reiblich Imréné 1 üveg rum, 1 üveg bor és egy oldal szalonna, Svetits Emil 7 tuczt meleg harisnya, Krahl János plébános (Felső-Vámos) 2 ládika alma, Woher Jenő (Lakompak) 100 szivar, Gschwindt-féle szeszgyár 102 liter szilvórium, Kilián Margit hentesárk, Kilián Ernő 1000 csomag dohány, Kankovszky Károlyné 1 doboz szivar, Rákossy Nándorné, Rónay Kamill és Nedeczky Ödön fűszerárk, Jablonszky műépítész ételek gyűjteménye, dr. Scheidl Agoston 1 rud szalámi és 2 üveg konyak, Gerő-család ételek, rum és dohány, Vampetics Ferencz 50 kilogramm debreczeni kolbász, Rajos Lajos 4 liter bor, Nagy alezredes ételek és szivarok, Zeller Nándor 5 kilogramm csukor, Dimic főhadnagy sajt és dió.

A kolozsvári Nemzeti Színházban a boszniai bakák karácsonyfájára az Erdélyi Irodalmi Társaság előkelő közönség előtt nagyszerű hangversenyt rendezett, amelyen a polgári és katonai notabilitások is megjelentek. Az egyesített honvéd- és 62. ezredbeli zenekarok megnyitóját, melyet Borsai honvédkapitány vezetett, Kovács Dezső alkalmi színi jelenetet adott elő nagy sikerrel. Ezután Makray Dénes, a színház tagja és Balázs Miklós városi tisztviselő czimbalomjátéka következett, mire több kolozsvári ifjú bakajelmében a cigányzenekarral nagy fetszés között bakanótákat játszott. Ezután Gyulai Parkasnak két karczolatát adta elő Hidvéghy Ernő nagy művészetével. Egy férfikvartet énekelt, majd Szántó Gáspár és Gáthy Kálmán katonanótái után az egyesített katonazenekarok Blumm Adolf karmester vezetésével több darabot adtak elő. Végül Szemer drámáját „A siralomházban” adták elő Sebestyén Géza és Dezséri Gyula művészi játékkal. A színházat dr. Janovics Jenő igazgató áldozatkészséggel és előzékenyen boesátotta az irodalmi társaság rendelkezésére. Az ügy érdekében ezenkívül a boszniai bakák részére városszerzte is szép eredményekkel folyt a gyűjtés.

— **Házasság.** Welly György, az aradi polgári takarékpénztár főpénztárosa eljegyezte Deniflé Vicziák Aradon.

— **Nászajándékok.** Jegygyűriük legelőnyösebben Polgár Kálmán műórás ékszerterepén, Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. l. em. szerezhetők be. Nagy képes album-árjegyzék bérmentve küldetik.

— **A nagyszombati csata évfordulója.** Nagyszombatról írják: A nagyszombati csata 60-ik évfordulóját megható ünneppel ilte meg az itteni 48-as függetlenségi kör. December 16-án délután négy órakor testületileg kivonult a kör a honvédelméhez, hol Alszeghy János elnök ünnepi beszédet mondott, azután a Himnusz éneklése közben elhelyezték a nagy babérkoszorút. Küldöttség ment ezután a betegen fekvő Kópcsányi Alajos ügyvéd, volt 48-as honvédfőhadnagyhoz, aki résztvett a 60 év előtti csatában és a kör nevében babérkoszorút nyújtottak át az agg honvédnek. Este a kör helyiségében ünnepi lakoma volt, amelyen jelen volt a nagyszombati csatában megsebesült dr. Péczely Ignác volt honvéd, budapesti ügyvéd is, kit többek által aláírt levélben üdvözöltek.

— **Szőnyegvásár.** A gróf Csáky Albinné elnöklete alatt álló Általános Közjótékonyági Egyesület által fentartott szőnyegszövő műhelyben (L. Fehérvári-ut 11. sz.) a holnapi nap folyamán délután fél-négy órakor kerülnek első ízben eladásra azok a szőnyegek, melyeket a műhelyben kiképzett növendékek a tél folyamán készítettek. A szőnyegek között a kézi és háziipar műemkei találhatók. A növendékek szegénysorsu szülők gyermekei, akik a Közjótékonyági Egyesület ezirányú működése segítségével biztos egzisztenciára tesznek szert. Az egyesület ezen kulturális missziójának teljesítésében a nagyközönség támogatására is rá van utalva, amiért is a mai nap folyamán megtartandó szőnyegvásárra ez uton ismételt felhívja a nagyközönség figyelmét. A szőnyegek önköltségi árban bocsájtatnak eladásra. Az első szőnyegvásárt ünnepély keretében tartja meg az egyesület: az ünnepi beszédet Sztékányi József államtitkár fogja tartani.

— **Római iskola felirata.** Az aradi római püspök, Pap János — mint Lugosról jelentik — körlevélben utasította a fenhatósága alá tartozó iskolák vezetőit, hogy iskoláikra a magyar és azzal egyenlő nagyságban a római föliratot is alkalmazzák. A püspök körlevélben jelenti, hogy rendelkezésének végrehajtásáért az iskolákat teszi felelőssé.

— **Hamis festmények.** Egy amerikai szakértő kinos leleplezéseket közöl híres festményekről, amelyeket évekig mint nagyértékű műveket őriztek muzeumokban s amelyekről kimutatta, hogy hamisítások. Carter Purcisz — így hívják a szakértőt — évek óta restaurál régi festményeket. A hamisításokról így nyilatkozik:

Se szeri, se száma a drága pénzen vásárolt Van Dyk, Velasquez, Rubens és nagyon sok más hamisítványnak. Ezeknek legjelentékenyebb része még csak nem is régi, hanem a legújabb eredetű. Párisban és Brüsszelben tucztával észleltem e fajta „régli mesterektől” származó pikturákat. A hamisított műkincsek főpiacza Newyork. Az álmerekkel a legaffináltabb eszközökkel, meglepő ügyességgel készültek és készülnek. Hogy az eladás eredményesen menjen, az elárúsító okmányokkal is szorgálnak, legtöbbszörre elismerő okmányokkal, amelyekben szakértők igazolják a kép eredeti voltát. Persze ezek is hamisítások. Ha aztán kiderül a csalás, a károsult elkeseredik és nem tesz büntető feljelentést. Rendszerint szégyelli is, hogy a dolog nyilvánosságra kerüljön és aztán mindenki értesüljön a becsapásról. Két hónapot töltöttem Van Horn Villiam montreali gyűjteményében és a háromszáz kép között körülbelül huszonöt hamisítványt fedeztem fel, melyek a leggyafurttabb gyártmányok közül valók. Két állítólagos Constable-féle festményt valamelyik brüsszeli sötét cég csináltathatott. Egy Gugp-kép rossz utánzata a Louvre-ben őrzött eredetinek. Mikor egy Mans-féle nőportré restauráltam, alatta egy férfifejre bukkantam. Sok hamisítvány van a bostoni Bartlett-kollekcióban. A Rembrandt „Hajós és asszony”-éért a tulajdonos ötven-ezer dollárt fizetett abban a hiszemben, hogy az eredeti került hozzá, pedig az az angol király birtekében van. Ezzel az utánzattal három év előtt egy newyorki műkereskedésben már találkoztam és megmondtam a gazdának, hogy az hamisítvány, de azért ő mégis rátukmálta a képet Bartlett-re. Az ugyancsak Bostonban levő Thayer-gyűjteményben is több festményről állapítottam meg, hogy nem eredeti. A híres Corcoran-tárlaton van egy „igazi” Van Dyk, aminek hasonmását én Baltimoreban is láttam és ott is, mint „valódi” szerepelt. Természetesen mind a kettő al-Van Dyk. White Stanford, akit tudvalevően Thaw Harry agyonlőtt, ismeretes műértő volt, de azért ő is gyakran ment lepre. Kivált egy Tintoretto képével büszkélkedett, amelyért egész vagyont fizetett. Majd elhült, mikor elbeszéltem neki, hogy én ezt a festményt potom néhány

sillingért vettem meg Londonban, renováltam, majd ötven dollárért eladtam. Felemlitem még a filadelfiai Widener- és a patersoni Lambert-gyűjteményt, hol szintén elegendő mennyiségű hamisítványt észleltem, melyek még utáztatoknak is vajmi keveset érnek.

— **A vingai kilenczseres gyilkosság.** Az aradi rendőrség, így hozza ezt hírül egy távirat, ma szabadlábra helyezte a kilenczseres gyilkosság tettesének, Gecsei Sándornak feleségét, mert ez az előbbi vallomását megváltoztatva, tagadta, hogy bármi része volna a gyilkosságban, sőt azt sem tudta, hogy férje honnan szerezte a gyilkosságnál talált bűnjelket. Különb a rendőrség erélyesen folytatja a nyomozást és megállapította, hogy az áldozatok megfojtására használt nagy harapófogót Kovács János aradi lakosnál készítették. **Bebizonyítást nyert az is, hogy az elfogott Kádas Havel Jenő kereskedősegéd Gecseinek egyéb bűntényekben is segédkezett.**

— **Betörők a háztetőn.** Ma éjjel fél egy óra tájban hangos kiáltás zaja verte fel a Dob-utca 84. számú ház lakóit. Hegyi Ferencné éppen hazajött, amikor a kapunál észrevette, hogy a háztetőn több alak bujkálva surran végig. Észrevételére figyelmeztette a ház mestert, akivel együtt azután lármát csaptak. A feljött lakók egy ideig tehetetlenül kapkodtak, míg végre egyiköknek eszébe jutott, hogy a rendőrségért telefonáljon. A telefonjelentésre sebtiben kirendelték a központi ügyeletről három detektívet s egy szakasz gyalogos rendőrt. A rendkívül hirtelen összeverődött nagy embertömeg miatt azonban csakhamar egy csapat lovasrendőrt, továbbá kéményseprőket és a Concordia-malom tüzoltóit is kirendelték. A tüzoltók azután fáklyákkal indultak a betörők üldözésére, akik azonban nyom nélkül eltűntek a szomszédos háztetőkről, ahová macskacsapóval menekültek. Az érdekes, de eredménytelen hajszának késő éjjel is sok száz nézője akadt.

— **Nagy temetés Resiczán.** Az elmúlt éjjel két óraker találták meg a resicza-dományi bányakatasztrófa tizenharmadik halottját. Thum Melherjet. Ma délelőtt tíz óraker temették a szerezcsélen áldozatokat a római katolikus, a görög-katolikus és a zsidó vallás szertartásai szerint. A temetésen az áldozatok társai és a tisztviselők Veith Béla igazgatóval élükön, testületileg vettek részt.

— **Gyermekek felruházása.** Ganz és Társa czég Kőbányai-úti vaggongyára az évenként hagyományos gyermek-felruházást szerdán délután tartotta meg, mely alkalommal az igazgatóság, a tisztviselői kar és a munkásság adományából hetvenkét árva gyermek kapott teljes téli ruhát és egyéb ajándékokat. Az igazgatóság, tisztviselői kar és a munkásság képvisellete mellett lefolyt ruhakiosztás után a gyermekeket meg is vendégelték.

— **Lopás a boltban.** Egy földbirtokos neje, Friedmann Lajosné fejjelentést tett a rendőrségen, hogy a Grünwald és Váci-czég helyiségében, a mely a Váci-utca 25. száma alatt van, e hónap 16-ikán elloptak tőle egy nagyértékű aranylánczot. A hosszú női lánczon mozaikbetétes kis arany csecsebecse volt ezzel a felirással: Lajos 1908 augusztus 23. Az elloptott ékszer kézrekerítője negyven korona jutalmat kap.

— **Tüntetés a cukrász-üzletben.** Tegnap délután mintegy negyven munkás állított be Fűst Manó Váci-utca 27. számú cukrász-üzletébe és ott lármázni kezdett. Az üzletben volt vendégek riadtan menekültek. Közben az utcán is nagyobb csoport gyűlt össze, amikor rendőrök siettek elő és a tüntetőket széjjelkergették.

— **Halálozás.** Poltereczky András, a turóczi ág. ev. hitv. ev. egyházmegye főesperese és a neczpáli ág. hitv. ev. egyházközség lelkésze, e hó 16-án Neczpálon 56 éves korában meghalt. Temetése ma volt.

Szilvágyi Benárd Artur, nyug. városi tisztviselő Pancsován 49 éves korában meghalt. Az elhunytban dr. Benárd Emil igazságügyminiszteri titkár testvérbátyját gyászolja.

Müller Józsefné 52 éves korában Budapesten meghalt.

— **A tuberkulózis gyógyítása.** Kétkedőket is meggyőzni alkalmasak azon fényes eredmények, melyeket a tüdővész kezelésénél szérumoltásokkal érhetnek el oly esetekben, mikor minden más beavatkozás hiábavalónak bizonyult. A szérum ugyanis nemcsak azáltal fejt ki hatását, hogy a beteg szervezetben a kórokozó bacillusokat elpusztítja, hanem azt egy újabb fertőzéssel szemben immunizálja. A hosszabb idő óta szérumkezelést alkalmazó dr. Harmat Gyula kimutatja, hogy az intézetében és inhalatóriumában (Budapest, VII., Rákóczi-ut 82.) szérummal kezelt betegek fele gyógyul, negyede nagy-

ban javul s negyednél meg kedvezően befolyásoltatik a baj.

— **Igyék naponta ebéd előtt dr. Hommel-féle Haematogént.** Étvágya fokozódik, idegrendszere erősödik és rögtön helyreáll közérzése. Kérjen azonban kifejezetten dr. Hommel-féle Haematogént és utasítson vissza minden utáztatot.

— **Fodor-féle vívóterem a Koronaherczeg-utca 3. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.**

SZINHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

Szerelmeskedés.

(Színmű három felvonásban. Irta: Schnitzler Artur. Fordította: Révész Ferencz. Bemutató előadás a Nemzeti Színházban.)

A sors üldözi-e a Nemzeti Színházat, vagy valami benső nyavalya sorvasztja-e? ... Nem tudjuk, de kétségtelen, hogy bizonyos idő óta minden balul végződik ott. Kevés új darabot adnak. Ez helyes. A darabok sokasága nem biztosítja a magas színvonalat. Az előző regime alatt elég új darabot mutattak be. Mégis oly alacsony niveau állt a színház, hogy azt hittük: alacsonyabban már nem állhat. A saison végén pedig éppenséggel francia ciklust rendeztek, melyek szintén nem emelték a színvonalat.

De, azt hiszszük, nem éppen okvetlenül szükséges, hogy az a kevés új darab, amelyet bemutatnak, határozottan unalmas és tartalmilag üres legyen. A mai bemutatóval együtt eddig csak három új darabja volt az idén a Nemzetinek. Az előző kettő egyáltalában nem vált be. Schnitzler Artur „Liebelel”-ja, melyet „Szerelmeskedés” czim alatt mutattak be ma este, minden valószínűség szerint az előbbi kettőnek a sorsára jut.

Mi indította az igazgatóságot arra, hogy ezt a darabot a magyar közönségnek is bemutassa, az a megfajthetetlen rejtélyek közé tartozik. A németek sem értek vele valami nagy sikert, amikor nálunk előadták. A darabban a német érzékenység vonul végig oly mértékben, hogy az élmélygősség fokozódik. Szerelmesek csókolóznak és ölelkeznek minden fordulónál, majd minden jelenetében. Annyiszor megczirógatják egymást, oly sokszor bucsuzkodnak, hogy a csóközömben maga a dráma elvész, ha ugyan az egész szindarabban van valami, amit drámának lehet nevezni. Végül a való hosszú jelenetek, semmit ki nem fejező, egyetlen gondolatot magában nem foglaló párbeszéddek vánszorognak a felvonásokban. Igazi német darab, melyeknek legfőbb ismertető jelük az, hogy unalmasak, szélesmedrűek és meglehetősen szintelenek.

A német színpadokon elért siker még nem garancia arra, hogy nálunk is sikert arat. Különösen mostanában kellett volna tartózkodni ilyen lomha meneti, érzélgős darab előadásától, amikor a közönség elkedvetlenedett, a sok balsiker folytán ugyszólván elidegenedett a színháztól. Az ítélet hiányára kell következtetni, hogy éppen a legérdekesebb és legelkoptatottabb témájú darabokat tartják érdemesnek a Nemzetiben arra, hogy bemutassák.

Egy fiatal szerelmes pár sorsát tárgyalja a színmű. Igazán szerelmesnek csak a leány mondható. Az ifju csak szerelmeskedik. Mialatt a fiatal leánynak szerelmet esküszik, egy hővérű, házias nővel tart fenn bűnös viszonyt. Ez a kedvese csak a szín mögött szerepel. A közönségnek nincs szerencséje a bűnös asszonyt színről-színre látni. Mindössze csak annyit tud meg, hogy az asszony férje leselkedik rá is jó mindenre s elkobozza az ifjunak az asszonyhoz intézett szerelmes leveleit.

Mindaz, ismétlem, a szín mögött történik. Mialatt a férj mindent fölfedez, az ifju együtt vacsorázik a leánynyal, egy barátjával s barátjának kedvesével. Vacsora után dalra, gyujtanak, tánczra kekednek és szívből mulatnak. A czéző javában folyik, amikor megjelenik a zordon arcú férj és párbajra hívja ki az ifjut. Ez sejtí, hogy a párbajban el fog esni. A halálsejtellem alatt bucsuzik el kedvesétől, aki oly szerelmes, oly szende és oly szentimentális, hogy megindithatná a sziveket, ha oly nagyon nem laktunk volna jól a színpadi szentimentalizmussal,

Az ifju elbucsuzik ott a czéző után leánykedvesétől és elbucsuzik tőle másnap ujra sűrű könyvek közben, mielőtt a párbajra menne. E bucsuzás közben egy szép mozzanat szakítja pillanatyira félbe a darab érzélgős szürkeségét. Az ifju halálsejtelmekről gyötörtetve tér be leánykedvese lakására. A lakás tisztasága és lakályos volta, a családi élet békéje és boldogságos hangulata lepi meg s mindez a halálsejtellem borzalmán át hat lelke mélyére. De azután következnek megint a szerelmes gögicsélések, nyögődcselesek, élmélygős ömlengések és érzélgős bucsuzások. Majd megjelenik a leány apja és barátja s elmondják, nem anélkül, hogy az amugy is pityergő leányt a bizonytalanság kinpadára feszítenék, hogy kedvese a párviadalban meghalt. A leány kétségbeesésében a haját tépi. Nemcsak az fáj neki, hogy kedvese meghalt, hanem nevezetesen az, hogy egy asszony miatt halt meg. A leány kétségbeesett kitörése közben végződik a darab.

Hogy cselekvés kevés, jóformán semmi sincs a darabban, az ebből is látható. A cselekvés hiányát pedig a szerző semmi mással ki nem tölti, mint vég nélküli párbeszéddekkel, melyek ólomsúly gyanánt neheznek a szerző lelkére. Az antediluvianus téma, mely abból áll, hogy a leány boldog szerelmi álmait a kegyetlen végzet szétöri és tönkreteszi, lényegében senkit sem tudott érdekelni, még kevésbé felmelegíteni.

Legfőleg az előadásnak volt egy érdekessége. Az, hogy Medgyaszay Vilma, aki eddig a Király-Színházban és az egyik kabarettben játszott, vendég gyanánt lépett föl a szerelmes leány szerepében. A vendégszereplés határozottan jobban érdekelte a közönséget, mint maga a szindarab. Bizonyos, hogy sokan a színész nő üdeségének láttára önméggel gondolták el: „Ah, legalább egy kis fiataliságot látunk.” Ez mindenesetre vigasztaló dolog is. De ennél okvetlenül értékesebb az, hogy Medgyaszay Vilma kétségtelenül talentum nyilvánult meg. Pompás beszédhangja van. Énekhangját mindenki ismeri; ma is gyönyörkedette vele a publikumot, minthogy a szöveg közé énekszámot iktattak be, melyet viharosan megtapsoltak. Medgyaszay Vilma kecses mozdulatai is hatást tettek. Színezni tudta a gyöngéd érzéseket és sok finom árnyalat is kifejezésre jutott játékában. A drámai akcentusban azonban nagyobb erőt kell kifejtieni. Nem fizikai, hanem művészi értelemben vett nagyobb erőt kifejezését értjük ezalatt. Az utolsó felvonás nagy jelenetében igen nagy hatást tett; mindamelltt itt vettünk észre valamit, ami a művészi intenzivitás erejének nagyobbítását teszi kívánatosá. Ebben az irányban tehát még fejlődnie kell Medgyaszay Vilmának. Szerencsére azonban fejlődésre képesnek látszik. S minden bizonynyal fejlődni is fog, föltéve, ha tisztelőinek serege még folytatásait is nem fogják egekig magasztalni, ami rendszeren megtörténik oly mértékben, hogy a művésznő végül nincs tisztában előnyeivel és folytatkozásával. Azonban mai szereplése is bizonyította, hogy rendkívüli intelligenciája van s ez talán meg fogja óvni a tévelygésektől. Az előadásnak másik érdekessége az volt, hogy Ujházi hosszú idő után új szerepet kapott. A szerelmes leány apját játszta. A közönség a mestert elhalmozta a rokonszenv minden kifejezésével. Mészáros A. kapta a szerelmes ifju szerepét. Ma kissé mérsékelte magát a félkörök rajzolásában, mindamelltt a karjaival még mindig borzalmas dolgokat mivel. Ki-beforgatja kezeit-karait, vagy azért, mert azt hiszi, hogy ez elengedhetlenül a művészethez tartozik, vagy mert nem tud mit csinálni a kezeivel. Ez annál bántóbb, mert egyébként kétségbevonhatlan művészi kvalitásai vannak. Hangja tiszta és modulációra képes. Az érzést ki tudja fejezni művészi módon s ha modorosságáról le tudna tenni, hamar kedvenczévé lehetne a publikumnak. De gesztusai még most nagyobb ártalmára vannak játékának, mint amennyi előnyt szereznek neki művészi kvalitásai. Aránylag jó szerepeket kapott Dezső József és Vizváry Mariska is. Szerepeikben kevés volt a gyujtó és melegítő erő, de amit menteni lehetett, annyit mentettek.

Mindennek azonban mi a haszna, ha maga a darab kutba esett. A közönség ama nyílt kérdés

előtt áll, hogy érdemes-e az ilyen gyöngye idegen művek kedvéért a magyar színműirodalmat szisztematikusan számolni a Nemzeti Színház színpadáról? A válaszsza a színház mindezeidig adós maradt.

A közönség körében híre futott, hogy Schnitzler Arthur Budapesten van, hogy jelen legyen darabja bemutatóján. A budapesti közönség mindig udvarias volt. Most is kifejezésre jutott ez az udvariasság és felvonások végén nemcsak a közreműködőket, de a szerzőt is sokszor és zajosan a lámpák elé idézte. A taps azonban valóságban inkább Medgyaszaynak szólt, mint a darabnak.

Timár Szaniszló.

(*) Kamarazene. Hubay-Popper mai triostéje kétharmad részben Beethoven-nek volt szentelve. Bevezetésül előadták Lamond Frigyes közreműködésével az Esz-dur zongora-triót, utána pedig második számnak Lamond eljátszotta az 53. opus. számú zongoraszonátát. Már tavaly volt alkalmunk konstatálni Lamond Frigyes kiváló művészi kvalitásait: érett felfogását, szolid technikáját és rendkívül értelmes előadását. Ma pedig úgy ismertük meg őt, mint Beethoven hivatott interpretálóját, aki a halhatatlan mester műveibe egészen el tud mélyedni és azoknak legrejtettebb szépségkincseit is fel tudja előtünk tárni. A közönség nagyon meleg elismeréssel adózott a Beethoven-fejű művészeknek, ki azután még egy szonáta-tételt adott ráadásul. De ami ezután következett, az elmaradhatott volna. Juon kvartett-rapszódiaja, vagy rapszódia-kvartettje, vagy mi az isten csudája, amelynek zongoraszólamát maga a szerző játszotta, nagy raffiniériával, de kevés invencióval készült. A szerző — úgy látszik — modernség dolgában túl akar tenni Strauss Richárdon, Regneren és mind a többi ultra-modern komponistán és valóságban kéjeleg a disszonanciákban, meg a kakofoniákban. Ilyen zagyvalékkal előhozakodni Beethoven után: ez ha nem is szentségtörés, de kétségkívül legalább is izléstelenség.

a. k.

(*) Az Operaházban holnap, szombaton Burrián Károly száz kir. kamaranékes fellépésével Tristan és Isolda kerül színre a következő szereposztással: Tristan—Burrián, Isolda—Vasquezné, Brangene—Berts, Kurneval—Takáts, Marke—Venczell, Melot—Pichler, a pásztor—Kertész, a kormányos—Ney B., az ifjú hajós—Déri. Vezényel Szikla Adolf karmester, rendező Alszevgy Kálmán főrendező. (Évi bérlet 144. sz., felemelt helyárak.) Az előadást fél hét órakor kezdik. Vasárnap Svärdström Valborg bucsufel-lépésével Mignon-t adják. (Bérleten kívül 40. sz., felemelt helyárak.) — Burrián kamaranékes, aki a szombati „Tristan és Isolda” előadáson énekelt, fog ma este hét órakor megérkezett Budapestre.

(*) Ney Dávid emléke. Gróf Apponyi Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter védnöksége alatt mozgalom indult meg a fővárosban, hogy Ney Dávidnak, operánk nagyevű és feledhetetlen néhai művészenek emléket megörökítsék, kapcsolatban az Opera 1909. évi negyedszázados jubileumával, amikor Erkel Ferencnek, a nagy magyar zeneszerzőnek szobrát is fel fogják állítani az Operaházban. Ezen cél érdekében Szokolay Kornélné és Mészáros Imre igazgató meghívására az Opera igazgatói termében az uri társaság hölgyei ma népes gyűlést tartottak. A gyűlés élénk lelkesedéssel elhatározta, hogy támogatni fogja a mozgalmat és megalakította a hölgybizottságot. Egyhangulag megválasztották védnökké gróf Apponyi Albertné, ügyvezető alelnökné Szokolay Kornélné, alelnökné gróf Keglevich Arturéné, Mészáros Imréné, gróf Koenigsdorf Erikéné, Klauzál Gáborné, ifj. Lónyai Sándorné, deési Borbély Vidorné, ráczalmási Pajzs Gyuláné, titkárnak Vidor Dezsőt, előadónak Csillag Mátét.

(*) Tihanyi Miklós völegény. A Vigaszínház jeles fiatal tagja, Tihanyi Miklós, eljegyezte dr. Kiss József fővárosi tekintélyes közjegyző szép és kedves leányát, Margitot.

(*) Ahol nem unatkoznak. A Teréz-körtü Bonbonniérek fennállása óta még ilyen remek műsora nem volt, mint a mostani. Az alatt a négy kis darab és husz cabaret-szám alatt, amit esténként előadnak, a közönség ki nem fogja a nevetni valóból, sőt, a jókedv egyre fokozódik, úgy, hogy az előadástól az ember azzal az érzéssel távozik, hogy ilyen jó esteje is régen volt. Ezt a hatást korántsem triviális dolgokkal érik el, mert a műsor minden tekintetben decens és a jó izlést sehol sem sérti,

hanem szellemes, ötletes, szatirikus, tréfás, aktuális apróságokkal és jóízű humorral. Az Első hó, a Bizonyítványgyár, a Tözsde-ankét és a Bordó ponyolában című apró bohóságok sláger-számba mennek, de a magánszámok között is sok olyan van, hogy egymagában is erőssége lehetne egy programnak. Turcsányi Olga, Vörös Ili, Kókény Ilona, Antal Erzs, dr. Szalay József, Virág, Kabók, Tarján, Nagy rászólalnak a tapsokra. Gáspár Antal ügyes karrikatúráival ér el sikereket.

(*) Behr Teréz vasárnapra hirdetett dalestélye közbejött akadályok miatt bizonytalan időre elhalasztott.

(*) Jan Kubelik. Két évi szünet után ismét alkalmunk lesz Kubelik mester hegedűművészetében gyönyörködni. Kubelik, aki egy évet Amerikában és Ausztráliában hangversenykörúton töltött, visszatérése óta huszonhárom hangversenyt rendezett Angolországban nagy sikerrel. Egyetlen budapesti hangversenye január 21-én lesz a fővárosi Vigadó nagytermében. Innen a művész hosszabb turnéra utazik Oroszországba. Jegyek a „Harmonia” zene- és zongorakereskedésben, Váci-utca 20. kaputól.

A megfelelő karácsonyi ajándék beszerzése bizony nagy gondtal és fáradással jár. Ezen könnyen túleshetünk, ha a Pannonia-gyár karácsonyi vásárlást felkeressük. Ott találhatunk

nagyon olcsó karácsonyi ajándékokat

és pedig: művészies kivitelben domborművű faliszeket, nires mesérek reproductióit,

házi kápolnákat 2 koronától feljebb.

domborművű szentképeket egy koronától feljebb.

Ne mulassza el senki ezt a ritka alkalmat, a hol olcsó pénzért szép ajándékokat vásárolhat

Pannonia

részlőgyár és díszítő vállalat V. Honvéd-utca 14. szám, Alkotmány-utca sarok

EGYESÜLETEK.

(—) A Társadalomtudományi Társaság e hó 19-én, szombaton este hat órakor, saját helyiségében felolvasási ülést tart, melynek tárgya dr. Engel Zsigmond: A gyermekvédelem és a szociálizmus

(—) A Magyar Néprajzi Társaság felolvasó ülése. A Magyar Néprajzi Társaság ma délután öt órakor tartotta felolvasó ülést a Magyar Tudományos Akadémia nagytermében Szalay Imre elnöklésével. Az első felolvasó dr. Katona Lajos volt, aki a finn népköltés újabb irodalmából közölt mutatványokat. Aarne Antal érdekes tanulmányát ismertette, mely három, világszerte elterjedt mesétárgynak, köztük a nevezetes Aledin és Fortunátus meséjének őshazájának és vándorlásának nyomozásával foglalkozik. Az érdekes előadással, mely mindvégig lebilincselte a hallgatóság figyelmét, véget ért a felolvasó ülése. A felolvasó ülést bizottsági ülést követi

FŐVÁROS.

(Orvosi kinevezés. A főpolgármester a dunabalti közoktatási fertőző-osztályához Lisznai Edét napidijas segédorvosnak nevezte ki.

(Közmunkatanács ülése. A fővárosi közmunkatanács dr. Wekerle Sándor miniszterelnök elnöklése mellett ülést tartott. Az ülésen jelen voltak: dr. Bárczy István polgármester, gróf Semsey László, Némethy Károly miniszteri tanácsos, dr. Heltai Ferenc, Tolnay Lajos, Hauszmann Alajos, Szabó József, dr. Morzsányi Károly, Quittner Zsigmond, Wellisch Alfréd, Zsák Hugó és Kun Gyula bizottsági tagok. Előadók voltak Garancsy Mihály és Bakos János miniszteri tanácsosok. A napirend során tárgyalás alá került a budai Állami-körút, illetve az új budai Sugár-út ügye. Hosszabb vita fejlődött ennél a kérdésnél, míg végre kiadták az ügyet a műszaki bizottságnak, amely rövid időn belül jelentést tesz a két tervről, amelynek egyike Palóczy Antal tanáré, a másik pedig Devecich Ferenc műszaki tanácsosé. Mind a két terv felkarolja a Gellérthegy és a Naphegy övezetét a szabályozását is. Azután tárgyalta a piaristák telkének végleges szabályozását. Ezt is kiadták a műszaki bizottságnak. Letárgyalta aztán a tanács kispesti állami munkásházak környékének a szabályozási kérdését. A Margitsziget átvételére megtette a tanács a szükséges intézkedéseket. Azonkívül elintézték több felebeztést és kisajátítási ügyet.

(A középítési bizottságból. A főváros középítési bizottsága ma tartotta meg a folyó évben utolsó ülést. Az ülésen Rózsavölgyi Gyula alpolgármester elnökölt. Willinger Ferenc bizottsági tag ez év június havában indítványt tett a közgyűlésen, amelyben kérte az első kerületnek számos rendezetlen utcáinak mielőbbi rendezését. Az illetékes ügyosztály jelenti, hogy az ez évi közmunkaprogram értelmében az első kerületben tizenöt utcát rendezése, tizenöt utca kövezése és hat utca csatornázása van kilátásba véve. Willinger nem tartja a hatóság intézkedéseit elégségesnek. Hauszmann Alajos a műegyetem dunaparti környékének köveztését sürgeti. A mérnöki hivatal bemutatja a Srechenyi-sziget rendezési és parkozási terveit. A bizottság a terveket jóváhagyja. A Házépítő Tisztviselők Egyesülete azt kérte, hogy a főváros a büzös gyárak övezetét az Illatos-árokotól kelet felé a kispesti határig tolja ki. A mérnöki hivatal és az ügyosztály a kérelem elutasítását javasolják. Freund Vilmos megemlíti, hogy a közmunkák tanácsa most tárgyalja a büzös gyárak körzetének a megállapítását. A kérdést tehát kapcsolatba lehetne hozni a közmunkák tanácsának tárgyalásával. Devecich Ferenc műszaki tanácsos a kérelem teljesítését ajánlja, különös tekintettel az épülő kispesti munkásházakra is. A bizottság azt javasolja a tanácsnak, hogy az Öhegyi munkástelep céljaira szükségelt százhusz négyszögöles dűlő-utat a város ingyen engedje át a pénzügyminisztériumnak. Az I. ker. Hidegkúti-uton fekvő Budapesti Kereskedők Menháza környékének rendezésére vonatkozó tervet a bizottság elfogadja.

(Az új ipartörvénytervezet és a főváros. Az a vegyes bizottság, amelyet a főváros tanácsa az új ipartörvénytervezet tárgyalására kiküldött, ma délután Faller Ferenc tanácsos elnöklésével és dr. Déri Ferenc tanácsjegyző előadása mellett folytatta tanácskozásait. Nagyobb vitát keltett a törvénytervezetnek az a része, amely a képzéshez köntendő iparágakat sorolja fel. Az ügyosztály előterjesztésében az a felfogás nyilatkozik meg, hogy a képzés lehetőség kiterjesztessék, anélkül, hogy az iparszabadság rovására menne. A bizottság dr. Neumann Ármint, Boros Soma, dr. Kraemer József, dr. Heleés Antal, Friedmann Bernát és Melly Béla tanácsos felszólalása után elfogadta az ügyosztály előterjesztését s csupán a vendéglőiparra vonatkozólag felejtte ki abbéli óhaját, hogy a képzés csak a fővárosra szorítkozzék s a vidéki városok közül csupán azokra, amelyekben szállodák vannak. Nagyobb vitát keltett még a 20. §, amely a gyár fogalmának megállapításával foglalkozik. Az ügyosztálynak álláspontra az, hogy a tervezet igen szerencsétlenül definiálja a gyár fogalmát s inkább azt ajánlja, hogy a fogalom megállapításának teljes elhagyását kérje a főváros. Ezt az álláspontra osztotta dr. Neumann Ármint is, míg Boros Soma amellet érvelt, hogy a definíció fenntartása már csak azért is jó volna, hogy kétes esetekben némi

direktívát nyújtana. A bizottság többek hozzájárulása után végre eladta az ügyosztály előterjesztését. A következő szakaszoknál a bizottság nagyjában magáévá tette az ügyosztály álláspontját. A tanácskozást legközelebb folytatják.

(Az erzsébetvárosi előjáróság állapota. A hetedik kerületi előjáróságnak a helyiségei egy Dobutczai rozoga házban vannak elhelyezve. Már évek óta sürgeti a közönség, hogy megfelelőbb épületről gondoskodják a főváros. A pénzügyi bizottságnak ma tartott ülésén Ehrlich G. Gusztáv arra kérte Vasziljevits János alpolgármestert, intézkedjék, hogy a kerületi elunárolás megfelelőbb helyiséget kapjon. Vasziljevits János alpolgármester elmondta, hogy a múlt héten tartott hivatalos vizsgálatot az előjáróságnál s tegnap jelentést is tett a tanácsnak az előjáróság épületének tarthatatlan állapotáról. Még külön függő kölcsönből is meg kell építeni az új épületet, mert az előjáróság mai elhelyezése az adminisztráció rovására megy.

(Az új műegyetem. Gróf Apponyi Albert közoktatásügyi miniszter a József-műegyetem lágymányosi új telepe előtt elvonuló dunai rakpart kiegészítése dolgában szaktanácskozást hívott össze. A szaktanácskozás holnap délelőtt lesz, amelyen a főváros hatóságát Vosits Károly tanácsnok képviseli.

(A hó eltakarításának költsége. A köztisztasági hivatal előterjesztésére a tanács tegnap a legtöbb esetben hó eltakarítására szükséges költségekre 50,000 koronát szavazott meg.

(A Tattersall szerződése. A Tattersall területére kötött szerződés lejár. Az egyesület a szerződés meghosszabbítását kérte. Ma az egyesület vezetőségének a küldöttsége járt Bárczy István polgármesternél s arra kérte, támogassa az egyesületet, hogy a főváros a szerződést minél előbb meghosszabbítsa.

Nyilt - tér

rovainban közzétetté nem vállal felelősséget a szerkesztőség.)

Dr. KALLAY ZOLTÁN

jogi szemináriuma

Budapest, IV., Magyar-utca 3. sz.

Kiváló sikerrel s alaposan készít elő az alapvizsgáktól az ügyvédi vizsgáig bármely jogi vizsgára. Nem tévesztendő össze hasonló intézetekkel!

Dr. HARNAT GYULA

tüdőbajosok rendelő-intézete

Inhalatorium Budapest, Rákóczi-ut 82. sz.

Tüdő, mellbajok, tüdővész, tuberkulózis, vérköpés, tüdőcsomók, kóros eredetű gyengültségek inhalációkkal és szóróanyagokkal. Rendel. 11-12 óráig. — 4-ig.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A levelesláda titka. A budapesti büntetőtörvényszéken Füzesséry bíró tanácsa ma folytatta annak a sajtópörnek tárgyalását, amelyet Siebert Gyula rágalmozás miatt indított a Pesti Futár ellen. Az inkriminált cikk tudvalevően arról szól, hogy Lányi Bertalan, a Fejérváry-kormány igazságügy-minisztere nagyon érdekes, a koalíció vezéreit kompromittáló írásokat rejtget levelesládájában. A Pesti Futár megírta azt is, hogy ezt a titkot Lányi miniszter volt titkára, Siebert Gyula árulta el Bíró Aladár nevű barátjának, aki viszont szaladt a hírrel Garai Manóhoz, a „Korbács” című zugnyomatványt zsarolásért elítélt kiadóhoz. Bíró Aladár pénzért felajánlotta a titkot Garainak. E közleményért Siebert Gyula sajtópört indított a Pesti Futár ellen. A felelősséget a cikkért Nádas Sándor szerkesztő vállalta el. A büntetőtörvényszék tegnapelőtt kezdte meg ennek a sajtópörnek a tárgyalását s akkor kihallgatta a vádlottot kívül Sztérenyi József államtitkárt, továbbá Pallai Sándort, Boda Dezső főkapitányt, mint tanukat. Dr. Tarján Mihály védő a bizonyítás kiegészítését kérte. A bíróság el-

rendelte Lányi Bertalan volt igazságügy-miniszternek, Ugron Gábor, Szivák Imre képviselőknek tanukénti kihallgatását. E czélból a tárgyalást a mai napra halasztotta el. Mai napon elsőnek a bíróság Lányi Bertalant hallgatta ki, aki elmondta, hogy Siebert Gyula sohasem volt az ő magántitkára. Össze akarta gyűjteni vele a Fejérváry-kormányra vonatkozó adatokat, azért szerződött fix fizetéssel. Az ő tudtával Siebert kompromittáló iratokhoz nem juthatott. Nem lehetetlen azonban, hogy a politikai helyzetről való beszélgetés közben egy s más kijelentéseket tett. Siebert több helyütt az ő magántitkárának adta ki magát és hogy ezért volt kénytelen Siebertet abból a szolgálatból elbocsátani.

— Egy alkalommal — mondja a tanu — Siebert azzal jött hozzám, hogy adjam oda neki Ugron Gábornak nálam lévő levelet. Ebben a levélben Ugron, mint fél, valamit kér tőlem. Ugy mondta, hogy szeretné Lengyel Zoltánnak átadni a levelet, de én megtagadtam a kérését.

Az elnök: Tudhatta Siebert, hogy a tanu urnak ilyen levele van?

— Tudhatta, mert nem volt titok. De az is meg lehet, hogy beszélgetés közben elszóltam magamat.

— Kompromittáló dolgot tartalmazott az a levél Ugron Gáborra nézve?

— Csak az volt benne, hogy járjam ki, hogy a marosvásárhelyi ügyészség ejtse el ellene a székely takarékpénztárak dolgában hamis bukásért emelt vádat. Én azonban nem avatkoztam bele a dologba. Siebertet éppen azért bocsátottam el, mert láttam, hogy olyan dolgok után kutat, amelyekhez semmi köze.

Azután Ugron Gábort hallgatták ki. Elmondta, hogy a képviselőházban egy barátja figyelmeztette arra, hogy Siebert azt beszéli, hogy Lányi volt miniszternél egy névjegyet látott, mely az ő kezeirésa. Kijelentette, hogy ez lehetetlen, mert soha Lányival nem érintkezett. Azt mondta tehát Siebertnek, hogy lekötelné, ha erről a dologról bővebb felvilágosítást adhatna. Siebert azt felelte erre, hogy könnyű lesz neki azt a névjegyet megszerezni Lányitól, akinek emlékiratait most rendezti sajtó alá. Pár nap múlva azonban azzal jött, hogy Lányi kedve megváltozott s nem hajlandó kiadni a névjegyet. Az elnök kérdésére elmondja még Ugron, hogy a takarékpénztárnál érdekelt több református lelkész kérésére csakugyan írt egy ilyen tartalmú névjegyet, de nem Lányinak. Siebert jutalmat nem kért, de czélogtatott arra, hogy szeretne valamelyik lapnál állást kapni. A tanu száz koronát adott neki, melyet Siebert csak vonakodva fogadott el.

Szivák Imre vallja, hogy Siebertet nagyon kevéssé ismeri. Hozzá, mint egy kisebb intézet elnökéhez, fordult ötszáz korona kölcsönért, hivatkozva beteges voltára. Ez szokásos kérés volt, ő mondta Siebertnek, hogy a kölcsön megszavazása az igazgatóság hatáskörébe tartozik, forduljon oda, egyuttal figyelmeztette őt, hogy legalább egy jó kezes kell. Ennek meg is felelt. Beszélgetés közben előhozakodott bizonyos politikai dolgokkal, hogy a Fejérváry-kormány története fog publikáltatni. Én — ugymond Szivák — nem voltam érdekelve, tehát nem is tulajdonítottam semmi jelentőséget se a dolognak, meghallgattam, amit mondott és ezzel a diskurzus befejeződött. Az, hogy én valami memorandumot készítettem volna, nem jött szóba.

A törvényszék a perbeszéd megkérdezése után felmentette a vádlottat. A felmentő ítélet indoka az, hogy vádlottnak a valódiság bizonyítása sikerült. A felmentő ítélet ellen a főmagánvádló felebbezéssel élt.

Ugyancsak mára volt kitűzve a Pesti Futárnak egy másik sajtópöre is, melyet Siebert indított rágalmozás vétsége miatt. A cikkért Jób Dániel hírlapíró vállalta a felelősséget, aki azonban a mai fő-tárgyaláson nem jelent meg, mert Berlinben beteg fekszik. A bíróság ez okból ezen második sajtópörben a tárgyalást elnapolta.

§ Magyar közjogi előadás Halleban. A hallei Magyar Egyesületnek, mely e híres egyetemmel bíró poroszországi városnak a magyar diákjait és más ott lakó honfitársainkat egyesíti, szép ünnepe volt abból az alkalomból, hogy dr. Föttevényi Nagy Olivér kassai kir. jogakadémiai tanár ott előadást tartott a magyar-osztrák közjogi viszonyról, külö-

nös tekintettel Bosznia annexiójára. A nagy tetszéssel fogadott másfél órás előadás után a Magyar Egyesület ünnepi lakomát rendezett dr. Föttevényi Nagy Olivér tiszteletére.

§ A „tanár” urak. A leleplezett iskolai bizonyítvány-hamisítók díszes névsorában ott olvashatjuk Goitein Kálmán kaposvári származású 32 éves volt magánhivatalnok nevét is, aki mint előkészítő tanár, hangzatos hírlapi hirdetésekben hirdette magát. Ajánlkozott érettségi vizsgák engedélyének kieszközölésére s biztosította a jelentkezőket, hogy fényes sikerrel letéti velük az érettségi, önkéntesi, vagy bármely középiskolai osztályvizsgát. A hangzatos hirdetésekre jelentkező bőven akadt, akiktől aztán Goitein tanár ur 100—500 koronákat felszedett. A két gimnázialis osztályt végzett „tanár ur” természetesen tanítani nem tudott, ehelyett holmiféle gyatra jegyzeteket adott tanítványainak, hogy ezekből tanuljanak. Legutóbb Oláh István surjazsági lakostól, aki 1907. évi május havában kereste fel, 200 korona előleget préselt ki azzal az ígérettel, hogy augusztus hónapban letéti vele a VII., VIII. gimnáziumi osztályokról szóló osztályvizsgát és az érettségi vizsgát. Oláh csakhamar rájött, hogy szélhámosmal van dolga s büntető feljelentést tett ellene csalás miatt. Hasonló módon bánt el Szücs György tanítóval, aki szintén az érettségi vizsgát óhajtotta Goitein közvetítésével megszerezni. Ettől is 100 korona előleget kapott. Ez is feljelentette csalás miatt. Ma tárgyalta a büntető-törvényszék a jeles magántudósok ezt a két csalási bűntényét Szepessy bíró elnöklété alatt. A tárgyaláson Goitein indignálódva tiltakozott a csalás ellen. Amire ő vállalkozott, hogy t. i. a vizsgákra előkészíti a panaszosokat s levizsgáztatja őket, azt meg is tette volna, ha a panaszosok ott nem hagyják őt. Becsoltl védője, dr. Gál Jenő utján több levelet, amelyben a levelek írói igazolják, hogy őket a magántudós ur kiváló sikerrel vizsgáztatta le az egyes fővárosi iskolákban. Védekezésével szemben a sértettek sok érdekes dolgot mondtak el Goitein magántanintézetéről. Így elmondották, hogy mindjárt az első órán rájöttek arra, hogy többet tudnak, mint a „tanár ur”, aki még ragozni sem tudott helyesen. Dr. Székely kir. alügyész indítványozta ezután, hogy a bíróság egy szakferfiu előtt vizsgáztassa meg a vádlottat annak megállapítása végett, hogy kellő képzettséggel bír-e arra, hogy másokat érettségi vizsgára készíthessen elő. Egyben kérte az ügyész a védő által megnevezett, levizsgázott növendékek kihallgatását. Dr. Gál Jenő védő ellenezte, hogy a vádlott formális vizsgáztatásnak vétessék alá. Elismerte, hogy védené csak két gimnázialis osztályt végzett, de azért önképzés utján annyira kiképezte magát, hogy meg van a képessége arra, hogy másokat vizsgára készíthessen elő. Kérte, hogy a bíróság hallgassa meg a becsoltl levelek íróit, akik igazolni fogják, hogy a vádlott őket mily szép sikerrel készítette elő és vizsgáztatta le. A bíróság mellőzte az ügyész által indítványozott levizsgáztatását a vádlottnak, ehelyett azonban elrendelte, hogy az iratok kiadassanak miből a vizsgálobírónak a levizsgázott növendékek kihallgatása czéljából. Ezzel a mai tárgyalást a bíróság elnapolta.

§ Indre László ügye. Déván a törvényszék ma tárgyalta dr. Indre László bűnperét, kit, mint a törvényszéki jegyzők országos egyesületének elnökét, azzal vádoltak, hogy a kongresszus czéljaira összegyűlt pénzt elikkasztotta. A pénzt dr. Indre elfogadványával váltóra vették fel, mit a jegyzők kis összegekben törlesztettek. Az 1500 koronás váltó a délmagyarországi közigazdasági banknál volt elhelyezve, de a lejárat után csak másfél hónap múlva rendezte Indre, mivel időközben a dévai hitelbanknál összegyűlt pénzt kivette. Dr. Nagy György országgyűlési képviselő védőbeszéde után a bíróság a vádlottat felmentette.

§ A csernovai zendülés utójátéka. A budapesti esküdtbíró előtt ma Obuch András turóczzsentmártoni bankhivatalnok és Cipár József ugyan-csak turóczzsentmártoni asztalosmester állottak osztálygyűlésre való izgatás és Pereszlenyi Zoltán főszolgabíró sérelmére elkövetett rágalmozás sajtóvétségével vádolva. Az inkriminált cikk a Nardnie Noviny egy tavalyi számában jelent meg s „Csernovai öldöklés” czim alatt. A tárgyaláson mind a két szerző vállalta a felelősséget s a szolgabíró sérelmére elkövetett rágalmozás tekintetében kérték a valódiság bizonyításának elrendelését. A bíróság ki-

hallgatta magát a megrágalmazott főszolgabíró, aki egész objektíven mondta el a bíróság előtt a véres esetnek előzményeit s eladta azt is, hogy mindezt az agitátorok lelketlen izgatása idézte elő. A bizonyítási eljárás befejezése után, az esküdtek marasztaló verdiktje alapján a bíróság Obuch András a vádbeli cselekményekért nyolcz havi fogházra és 800 korona pénzbüntetésre, Csipár Józsefet pedig három havi fogházra és 200 korona pénzbüntetésre ítélte. A vádlottak semmisségi panaszszal éltek.

§ Meggyilkolt főmérnök. A nyitrai esküdttörvényszék három napon át tárgyalta Kracsun János bánya-mester pörét, aki a nyáron vadászfegyverével agyonlőtte Remenyik Károlyt, a salgótarjáni köszénbánya-társaság főmérnökét. A vádlott őszintén megvallotta, hogy boszúból ölte meg a főmérnököt, aki kegyetlen, zsarnok természetű ember volt és állandóan üldözte őt. Előre megfontolt szándékból elkövetett gyilkosság miatt mondta ki büntetésnek a bíróság Kracsun Jánost s tizenöt évi fogházra ítélte. Az a gyanu azonban, hogy a gyilkosság elkövetésére más ok vitte rá a bánya mestert, olyan, amelyik fontos enyhítő körülmény a javára, egyre erősödik és nem lehetetlen, hogy éppen emiatt, még Kracsun akaratára ellenére is perújítást fognak kérni.

KÖZGAZDASÁG.

A mezőgazdasági helyzet.

— A földművelésügyi miniszter jelentése. —

Budapest, december 18.

A földművelésügyi miniszter ma tette közzé december 15-én a gazdasági tudósítóiól beérkezett jelentések alapján hivatalos jelentését. A kép, melyet ez a jelentés fest a mezőgazdasági helyzetről és a vetések állásáról, igen szomorú s sok aggodalomra okot adó. Így a jelentés:

November hónap második felében sem volt alkalmas az idő a még visszamaradt gazdasági munkálatok felvételére és azoknak annyira óhajtott befejezésére. December hónap első részében azonban megenyhült az idő és ekkor egyes vidékeken nagy sietve hozzáláttak a gazdák a szántás és vetéshez, mely munkát azonban a beállott hideg idő miatt abban kellett hagyni. A folyó évben tehát már alig is van kilátás a tarlóföldek felszántására, illetve a még visszamaradt őszi gabonának szánt terület bevetésére, noha jóformán az országban mindenfelé kisebb-nagyobb területeken, úgy a paraszti gazdaságokban, mint az uradalmakban, sok szántani és elég sok vetni való volna még. Tavasz elején tehát a szokottnál jóval több munkára van kilátás, hogy csak némileg is pótolják a gazdák azt a munkát, amivel elkéstek a kedvezőtlen őszi időjárás miatt. A hosszantartó szárazság és a korán, minden átmenet nélkül bekövetkezett eléggé zord és részben száraz tél a szőlőmunkálatok befejezését is lehetetlenné tette, az országnak minden részén sok a betakaratlanul maradt szőlő. Hallatszik panasz amiatt is, hogy a szőlővesszők jelentékeny része elfagyott.

A vetések állapota felől különböző véleményeket lehet hallani; ilyenkor télvíz idején a vélemények alig is lehetnek egyformák, mindenesetre azonban feltűnő, hogy a gazdák, különösen a késői vetéseket illetőleg, általában nagyon aggodnak. A késői vetések ugyanis többnyire csak most csiráznak és részben kelnek, természetesen, hogy a zsenge növények, az idő viszontagságainak kitéve, a fagyoktól könnyen és jobban is szenvedhetnek, mint a már kikelt és eléggé megerősödött vetések, különösen ott, ahol a hó nem takarja a vetéseket.

Az őszi vetések között a rozs még a legkiegészítőbben áll, bár ez sem bokrosodott eléggé, sőt néhol nem is sűrűsödött meg a kivármaknak megfelelően; a korai fagyok bekövetkezése előtt kikelt buza nagyobbára szintén kielégítő, sőt itt-ott jól megbokrosodott és kitélése iránt is biztatók a kilátások. Egyedül tehát a késői vetések miatt vannak aggodalmak, az idén pedig igen sok a késői vetés és így mindenféle rendkívül kedvező időre van szükség, hogy a növényzet, különösen a csirázásban és kelésben levő buzavetés nagyobb károk nélkül a tavaszt megérje. Bár fagy okozta károsodásról többfelől hallható máris panasz, ezeket a híreket komolyan venni most még aligha lehet, éppen azon oknál fogva, mert a legtöbb helyen az elvetett mag még csirázás-

ban van, ha tehát a vetés megfelelő hótakarót kap, akkor a vetések kikelése nagyobbára szintén biztosítottnak tekinthető.

A repce fejlődése miatt szintén vannak aggodalmak, néhol igen szép zöld, másutt azonban ritka és a fagyoktól szenvedett sárgás és vöröses színű a vetés, sőt itt-ott már tönkre is ment. Az őszi árpa nagyobbára türethető és részben kielégítő. Az enyhébbre fordult időjárásban mindenütt, ahol hó nem borítja, vagy nem borította a vetéseket és földeket, a jószágot kihajtották úgy a tarlókra, mint a legelőkre és rétekre. Néhol a korán kikelt, sűrűbben álló roz- és buzavetésekre is kihajtották az apró lábas jószágot, hogy a különben is szűken levő takarmánynevelőket kiméjlik. A jószág egészséges és meglehetősen jó kondíciók között van, csak hogy éppen a csekély takarmánykészlet miatt igen olcsó.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület is ma tette közzé tudósítóiának jelentését a mezőgazdasági helyzetről. Ez a következő:

Arad. Az enyhe, esős, ködös időjárás folytán az a kevés hó is, ami még a vetéseket borította, teljesen elolvadt. A korábbi vetések ki vannak kelve, de a későbbiek még csak most kezdenek kelni. A külső gazdasági munkák teljesen szünetelnek.

Baja. Esős, ködös időjárásban gazdáink még folytatják a szántást.

Balassagyarmat. A talajt vastag hó borítja, időjárás borús és ködös.

Debreczen. December 11., 12., 13-án eső, azóta ködös, borult, enyhe idő, hó elolvadt.

Győr. A hét kezdetén erős havazásunk volt, de az időjárás még mindig enyhe és a havat olvasztja. Csak éjjelenként van gyenge fagy.

Losonc. Az időjárás havas és enyhe.

Miskolcz. A múlt hét végéig havazott kisebb-nagyobb mérvben napoként. E hét eleje óta az idő lágy, olvad, ködös, nyirkos.

Nagykanizsa. Csekély hó esett a napokban esővel, éjjelenként fagy, az utak járhatlanok, a mezei munkák szünetelnek.

Nagyszében. Az időjárás enyhült, folyó hó 12-ike óta némi csapadék volt, a hó a mezőkön egészen elolvadt. Az őszi vetések szépen kikeltek.

Nagyszentmiklós. E hét folyamán változatos időjárásunk volt. Vihar, fagy, havazás, esőzés váltakoztak. Vetéseket helyenként fűdi csak a hótakaró.

Nyíregyháza. Múlt hét végén 24 órai meleg eső a hótakarót elvitte, azóta enyhe, ködös az idő. Az elmaradt őszi szántások és szőlőtakarások bevégezhetőek lesznek.

Nyitra. Az időjárás hideg, szeles és havas. Pénteken óriási hófúvás volt. Gyakran havazik és esik. Az őszi vetések megkapták téli takarójukat és a várva-várt nedvességet is. A mezőgazdasági munkálatok, kivéve a trágyahordást, csak a belsőkre szorítkoznak.

Sopron. Az időjárás tartós hidegre fordult. Földmunka szünetel.

Szatmár. Két napi esőzés a hótakarót elpusztította, vetések jó állapotban maradtak, sőt szemmel láthatólag fejlődtek a hótakaró alatt.

Temes megye: Buziási járás. Az idő enyhébbre fordulván, a vetések valamit javultak. — Dettai járás. Az őszi vetések részben még ki nem keltek, részben elég jól állanak a kikelték. — Központi járás. Az őszi vetések a korai tél beállta miatt kikelésükben igen hátráltatva vannak, csupán a legkorábbi vetések keltek ki, azonban azok is csak gyengén, vagy sehogy sem fejlődnek. — Temesvári járás. A vetések igen gyengén állnak, nagyon sok még egyáltalában ki nem kelt. — Vinga-i járás. A buza sok helyen még csak kelőfélben van, a kikelt vetés elég jól fejlődik. — Ujvári járás. A hótakaró alatt a vetések kikeltek, most azonban, hogy a hó elolvadt, megakadt a fejlődés. Nagy kár, hogy a hórétég elolvadt, mert a vetések erős éjjeli fagyoknak vannak kitéve.

Versecz. Esős, havas idő után szép idő következett be.

Zalaegerszeg. Az elmúlt héten hóval vegyes eső esett. Az időjárás téli jellegű. A külső mezei munkák a trágyahordás kivételével szünetelnek.

Zenta. Pár nap óta enyhe az időjárás. A hó elolvadt és látszik a vetéseken, hogy némileg javultak, azonban teljesen még most sem kelt ki az egész őszi vetés.

Kitüntetett agrárlusok. A király — amint értesülünk — Piller Kálmán földbirtokosnak, a Sáros megyei Gazdasági Egyesület elnökének a köz-

ügyek és a mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül a magyar királyi udvari tanácsosi címet; Borhy György földbirtokosnak, a Heves megyei Gazdasági Egyesület elnökének a közügyek és különösen a mezőgazdaság terén szerzett érdemei elismeréséül ugyancsak a magyar királyi udvari tanácsosi címet s végül Meskó Pálnak, a Magyar Gazdaszövetség titkáranak, a szocziális és a szövetkezeti ügyek terén szerzett érdemei elismeréséül a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta. A kitüntetéseket a hivatalos lap legközelebbi száma hozza.

A miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara ülése. A miskolczi Kereskedelmi és Iparkamara tegnap tartotta teljes ülését Radvány István kir. tan. elnökelete alatt. Az ülés kezdetén elnökölő örömmel emlékezik meg Thék Endre, a budapesti Kereskedelmi és Iparkamara alelnökének udvari tanácsossá történt ki-nevezéséről, ez alkalomból a kamara üdvözölte. Dr. Sugár Ignác titkár terjesztette elő az Irodai jelentést, melyet tudomásul vettek. Következett a napi-rend. Ennek során tárgyalták a benzinnel dolgozó ipartelepekről szóló munkásvédelmi szabályrendeletet, melyről a kamara a megtartott szakértekezlet megállapodásai nyomán terjeszti elő véleményét. A kereskedelmi miniszter megküldötte a kamarának az ipari munka vasárnapi szüneteléséről szóló átdolgozott törvényjavaslat tervezetét. Az ülés örömmel konstata, hogy a tervezet teljesen megfelel a kamara hangoztatott nézeteinek, a munkaadók javára módosult, amit tudomásul vesz. A hadsereg kézi bevásárlásainál a hazai ipar védelmét a kereskedelmi miniszter a kamara figyelmébe ajánlotta. Ez ügyben a kamara az érdekeltséghez figyelmeztető körlevelet intézett. Tudomásul vette az ülés, hogy a kamara a Miskolczon terbe vett ipari szakiskola javára ösztönjüket gyűjtése iránt a kerületbeli nagy vállalatokhoz, pénzintézetekhez és városokhoz fordult körlevelében. Elhatározta a teljes ülés, hogy sürgős felterjesztést intéz a képviselőházhoz, kérve a tőkematadónak öt perczentes kulccsal való megállapítását. Egyszermind megkeresi a kamarai kerület országgyűlési képviselőit, felkérve őket arra, hogy az adó-reform-javaslatok közülön levő tárgyalásokon a súlyos rendelkezéseket tartalmazó javaslatokkal szemben állást foglaljanak. Több helypénz és vám-tarifa letárgyalása, valamint több rendbeli ösztönj meg-szavazása után az ülés véget ért.

Gelléri Mór felolvasása. Az ujjabkori munkájóléti intézményekről tartott tegnap előadást Gelléri Mór, az Országos Iparegyesület igazgatója, a Magántisztviselők Otthonában. Mindenekelőtt párhuzamot vont a mi viszonyaink és külföld között s a szocziális haladás egyik mellékágát, a világhírű ipartelepek által kezdett jóléti intézményeket ismertette. Hosszasabban szólt a munkáslakások terén elért legújabb eredményekről, ismertette a legényotthonokat, a tömeglakásokat, a mintaszerű egészségügyi intézményeket (különleges czélú és általános kórházak, sanatóriumok), a munkások szórakoztatására és mulattatására létesített különböző alkotásokat, a játéktereket, a takarékosági ösztön fölkeltésére való intézkedéseket, végre a korpótlékokat és a kiviteli jutalmazásokra vonatkozólag fennálló jogszokásokat. Részletesen ismertette azokat az egyesületeket, amelyek a munkájóléti intézmények rendszeres ápolására alakultak s hangoztatta, hogy ennek a földadatkörnek nálunk való betöltésére a Társadalmi Múzeumot tartja alkalmasnak. A tanulságos előadást a nagyszámu hallgatóság élénk tetszéssel kísérte.

Az új orosz kölcsön. Pétervárról jelentik: Egészen határozottan megállapították, hogy az új orosz kölcsönt négy és fél százalékos ezimletekben bocsátják ki és az aláírás Párisban 1909. január 20-án fog megtörténni. Az átvételi árfolyam 94 százalék. Minket az aláírás sikere úgy minőségileg, mint mennyiségileg igen közelről érdekel, miután ebből támpontokat fogunk szerezhetni saját járadékmisszióanal tőrekvéseink kielégíthetőségére nézve.

Az üzletvezető — kereskedősegéd. Ervekes elvi döntést hozott a hatásköri bíróság egy konkrét esetből kifolyólag. Eszerint a kereskedő által alkalmazott üzletvezető kereskedősegédnek tekintendő, akinek szolgálati viszonyból származó munkabérvetése elsősorban az 1884:XVII. t.-cz. 176. §-a értelmében az elsőfoku iparhatóságnál érvényesítendő. A körülmény, hogy az alkalmaztatásról szóló szerző-

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használatra valódi áldás gyomorba-jásoknak és azok szorulásában szenvedőknek

Igmándi keserűvíz

az elrontott gyomrot 3-8 óra alatt teljesen rendbe hozza
Kis üveg 40 fillér
nagy üveg 60 fillér

és szerint a részvénytársaság igazgatósága választotta az üzletvezetőt, hogy kötelességét képezte az is, miszerint új iparvállalatok létesítésén fáradozzék és hogy a szerződés tíz évre kötött, figyelembe nem jöhet, mivel az alkalmaztatás jellegére teljesen közömbös, hogy az igazgatóságnak erre vonatkozó határozata választásnak nevezetik, mivel továbbá a főnök részére új vállalatok létesítésén való fáradozás a főnök érdekében való kereskedelmi tevékenység, tehát a kereskedőség fogalmával éppen nem ellenkezik és mert végül a szolgálati viszony és így annak tartama is szabad egyezkedés tárgya, tehát a törvény nem zárja ki, hogy a segéddel a szolgálati szerződés bármily hosszú időre köthessék.

Felolvasás. A Magyar Vasuti és Hajózási Klub gazdasági szakbizottságának folyó hó 18-án Bényei Zsigmond főfelügyelő elnöksége alatt tartott ülésében Ujlaki Henrik máv. főmérnök Debreczenből, felolvasást tartott „Az államvasuti tölgytalpfák elosztásának gyorsítása és szállítási távolságainak csökkentése” czimén. Felolvasó a régibb eljárással összehasonlítva hátrányokat kifejtette és részletesen kidolgozott programot mutatott be, mely a komplikált kérdés gyökeres megoldására alkalmasnak látszik és az újabb lényegesen javult állapotok mellett is még szükségesnek mutatkozik. A felolvasáson különösen vasuti szaktekintélyek jelentek meg, akik érdeklődéssel kísérték Ujlaki Henrik főmérnök szakszerű fejtegetéseit, melyek praktikus voltuknál fogva élénk figyelmet keltettek.

A Kereskedelmi Csarnok tudósítása. A Magyar Kereskedelmi Csarnok választmányja Kunz Ferenc elnöksége alatt ma tartotta rendes havi gyűlését, amelyen Sonnenberg Imre, mint az egyesület kiküldöttje, jelentést tett a Középeurópai Közgazdasági Egyesületnek Nürnbergben a vámkezelési eljárás egyszerűsítése tárgyában tartott nemzetközi konferencia lefolyásáról. E konferencián kimondatott, hogy az egyesület arra törekedik, hogy a jelenlegi ösdi és hiányos vámtörvények helyett a Középeurópai Közgazdasági Egyesületben képviselt államok részére egy közös nemzetközi vámtörvény létesíttessék és törvénybe iktattassék. „Kasza Aladárnak indítványára egy felsőbb keresk. leányiskola létesítése iránt tanulmányozás és kellő előkészítés végett a közművelődési bizottságnak lett kiadva. Az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés mozgalmát szándékoztató folyamatba tenni aziránt, hogy az adóügyi reformoknak a kereskedelemre és iparra sérelmes rendelkezései módosíttassanak, a választmány ugyanannak felhívására elhatározta, hogy abban részt vesz. Végül szakosztályi előterjesztések tárgyalattak és ezúttal nagyobb számmal lettek új tagok felvéve. Immár másodízben teszszük szavá a Kereskedelmi Csarnok közleményeinek a jó magyarság ellen való vétségét. Nem akadékoskodásból, hanem azért, mert egy olyan nagy és elismert testületnek, mint aminő a Kereskedelmi Csarnok, még sem illik ennyire mellőzni a magyar nyelv legegységesebb törvényeit. Kereskedelmi levelezésünk amugy is tele van germanizmusokkal. A régi német világ maradványai ezek, amelyeknek kiirtása erkölcsi kötelessége lenne a Csarnoknak. Annál szomorubb, hogy első felszólalásunk süket fülekre talált s a Csarnok közleményei stílus szempontjából most is csak olyan rosszak, mint aminők egy hónappal ezelőtt voltak s most is csak „lettek új tagok felvéve”, mint a múlt alkalommal.

A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület új palotája. A Pesti Hazai Első Takarékpénztár Egyesület új központi palotájának építésére befejezett pályatervet átvizsgálását a Heim Lajos Berlin, König Károly Bécs, dr. Vallot Pál Drezda, Fittler Kálmán és Schulek Frigyes építész-tanárokból alakult zsűri tegnap befejezte és az első díjat Alpár Ignác, a második díjat dr. Hülli Dezső, a harmadik díjat pedig Moehring Bruno műépítésznek ítélte oda. Az összes tervek január hó folyamán a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet helyiségeiben közszemlére fognak kitétetni.

Kertgazdaság fejlesztése a Balatonon. Közeli-vezésünk egyik legnagyobb baja az, hogy a kedvező talajviszonyok dacára majd minden nagyobb város zöldésgéhiányban szenved. Ugyanez áll a fürdőtelepekre is. Így van a balatoni fürdőköny is, amelyeknek minden természeti szépsége mellett meg van az a

nagy hibájuk, hogy rendkívül drága az élelmezésük. Ezért feltétlen szükséges, hogy az élelmezési viszonyokat javítsák. De mezőgazdaságilag is jelentős lenne, ha a Balaton mentén zöldségtermelő-telepek létesülnének. Darányi földművelésügyi miniszter leiratot intézett a Szövetséghez, készségét jelentvén ki, hogy egy ugynevezett bolgár-rendszerű nagyobb zöldségtermelő mintatelepet hajlandó a berendezéseknél megfelelő segélyben részesíteni, ha a termelésre kiscgazdák, vagy munkáscsaládok jelentkeznek. A veszprémi káptalan a Szövetség intervenciójára a Sjó mentén, Siófok határában kedvező fizetési feltételek mellett, termelésre alkalmas területet jelöl ki és érdekes jelenség, hogy a kiscgazdák és munkások nagyszámban vállalkoztak már eddig is zöldségtermelésre. Ugy értesülünk, hogy a termelő-telepet tavasszal be is rendezik. A földművelésügyi miniszter tanítómestert küld le, aki a termelésre jelentkező családokat a kertészetnek erre a jövedelmező ágára fogja megtanítani.

A Tulipán-szövetség pipere-kiállítására. A Tulipán-Szövetség Magyar Védőegylet pipere- és kosárfonótanfolyamot tart fenn a Dob-utca 85. számú házában. Az egyesület vezetői kurzusaiakkal a szegénysorsú nőknél akarnak könnyíteni azzal, hogy egy kis fizetési keretbe juttatják őket. Tegnap délután Apponyi Sándorné grófné megnyitotta ennek a szövetségnek a kiállítását, a mely fényesen igazolta, hogy a vezetők nemes munkájukban nem kímélték semmi fáradságot. Szébbnél-szebb dolgokat láthatott itt az ember kiállítását, amelyek a tanítókat és tanulókat egyaránt dicsérik. Az egyesületnek főcélje, hogy kurzusaival Magyarországon eddig alig ismert háziipart teremtsen. Az egyesület növendékeit megmutatták, hogy szebbet és jobbat tudnak produkálni a külföldinél. Nagy érdeme van ebben Bajza Margit fővárosi tanítónőnek, akit a főváros külföldre küldött, hogy a pipere-kosárfonás és művirág-készítés mesterségét alaposan megtanulja s tudását idehaza értékesítse. A főváros a Dob-utca 85. számú házában lévő iskolában ingyen adott helyiséget a Tulipán-szövetség tanfolyamainak berendezésére s a kurzus élére Bajza Margit tanítónőt állította. A tegnap megnyitott kiállítás kétségtelen bizonyítéka, hogy a tanító külföldön szerzett tapasztalatait a legszebb sikerrel érvényesítette idehaza. Munkáságában Czike Ferenc és Székely János igazgatók és özvegy Bogay Kálmáné, a tanfolyam felügyelője támogatták.

A Városi Villamos elsőbbsége a bécsi tözsdén. Bécsi tudósítónk jelentése szerint a budapesti Városi Villamos Vasut R.-T. az Angol-Osztrák Bank utján a bécsi tözsdékamarához kérvényt nyújtott be, amelyben a társaság 1908. évi kibocsátású 4 és fél százalékos elsőbbségi kötvényeinek hivatalos árjegyzését kéri 7 és fél millió korona értékben.

Uj textilművek. Ismeretes dolog, hogy behozatalunkban legtöbb millióval állandóan a textilárak szerepelnek. Óriási összegeket fizetünk a külföldi textilgyáraknak, mert a hazai termelés nem képes ellátni a szükségletet. Ezért igen örvendetes jelenség az, hogy az újabb időben a kormány iparfejlesztési politikájának eredményeképpen több textilipari mű jött létre. Így Erdélyben Barcsay Károly Székely Szövőgyár cég alatt Székelyudvarhelyen 150.000 korona alaptőkével alakult meg egy telep. A szövőgyár a textiliparban előforduló összes gyártmányokat készíti, azokat ugy gyári, mint a háziipar utján terjeszti. Az alapítás élén a következők állanak: Ugron Ákos főispán, dr. Sebesi János alispán, dr. Paál Árpád megyei főjegyző, Solymossy Endre országgyűlési képviselő, Flórián Kristóf kereskedő, Gábor Márton kereskedő, Gotthárd János polgármester, gróf Mikes János főesperes-plébános, dr. Valencsik Ferenc ügyvéd, megyei tiszti ügyész, dr. Mezei Ödön orvos, dr. Imreh Domokos, megyei közkórházi igazgató-főorvos, Soó Gáspár róm. kat. főgimnáziumi igazgató, Riemer Gusztáv kereskedő, Csillag József és Barcsay Károly kereskedő. — A Kulai Posztógyár kibővítésének ügye közel jár a befejezéshez. A részvénytöke teljesen jegyezve van. A gyár czíme: Bácska Gyapufonó, Szövő, Festő és Kikészítő Művek R. T. Az alakuló közgyűlést Zomborban a vármegyeház gyűléstermében fogják megtartani. A részvénytársaság elnöke Fernbach Ká-

rolly, Bács megye főispánja Iesz, társelnökök pedig báró Vojnits István és gróf Széchenyi Emil. Az alapítók a legközelebbi napokban fognak majd az első igazgatóság jelölési ügyében véglegesen dönteni.

Bírság a hazai ipar mellőzéseért. A Neuschloss-féle nasici tanningyár, és gőzfűrészt r.-t. 1906. évben előzetes engedély nélkül külföldről szerzett be iparvasuti mozdonyt. A kereskedelmi miniszter nem engedte meg a gép üzembehelyezését, mert a cég nem tudta igazolni, hogy a mozdonyt külföldről kellett megszerezni. A cég megújított kérelmére megengedte ugyan a gép üzembehelyezését kedvező menetpróba esetére, de 4000 korona bírsággal sújtotta a céget a magyar ipar mellőzése miatt. A miniszteri határozat ellen panaszt nyújtott be a Neuschloss-cég a közigazgatási bírósághoz, de célt nem ért vele, mert a közigazgatási bíróság közelebbi döntése szerint az ügy elbírálása a kereskedelmi miniszter hatásköréhez tartozik. A miniszteri bírság e szerint jogerős. A miniszter erélyes fellépése ipari körökben nagy örömet keltett. Méltán.

Az „Anker” biztosító forgalma. Az „Anker” élet- és járadék-biztosító-társaságnál (Magyarország igazgatóság Budapest, Erzsébet-tér 13.). 1908. november havában benyújtott 1280 ajánlat 6,991,922 K biztosított összegre és kiállított 1125 kötvény 6,283,079 K összegre. Díjak fejében bevett a társaság 1,715,416 K-t, elérés és elhalálozás folytán kifizetett 381,945 K-t. A január—november havi időszak alatt benyújtott 9706 ajánlat 67,963,656 K-ra és kiállított 8627 kötvény 60,320,134 K-ra. Ugyanezen időszakban dijakért 17,950,307 K-t vetelezett be a társaság, elérés és halálesetek folytán pedig 13,519,171 K-t fizetett ki. A társaság vagyona 1907. december 31-én 174 millió K, biztosítási állomány 538 millió K, halálozások és esedékessé vált eléresi biztosítások folytán a társaság fennállása óta 338 millió K fizetett ki.

m é t e r		m é t e r	
dec. 18. dec. 17.		dec. 18. dec. 17.	
Inn	Székelyudvarhely	0.15	0.15
Duna	Passau	0.90	0.90
	Linz	1.71	1.71
	Bécs	1.73	1.73
	Pozsony	0.01	0.05
	Komárom	0.79	0.76
	Budapest	0.10	0.15
	Paks	0.85	0.87
	Mohács	0.15	0.12
	Gombos	0.54	0.59
	Hividek	0.05	0.12
	Pancsova	0.28	0.17
	Orsova	0.69	0.60
Horva	Morvafalu	0.13	0.19
Vág	Zsolna	0.13	0.18
	Trencsén	0.22	0.22
	Szered	0.78	0.75
Rába	Szt-Gotthárd	0.69	0.60
	Sárvár	0.17	0.17
	Győr	0.93	0.91
Dráva	Vasvár	0.01	0.86
	Zákány	1.18	1.13
	Boros	0.79	0.79
	Bazók	0.10	0.09
Mara	M.-Szerdah	0.04	0.04
Száva	Zágráb	0.16	0.16
	Szilvec	0.40	0.4
	Mitrovicza	2.60	2.70
Szamos	Décs	0.25	0.34
	Szatmár	0.54	0.95
Kraszna	N.-Majtény	0.96	0.84
Latorca	Munkács	0.28	0.28
Laborez	Homonna	0.12	0.15
Unz	Forcseny	0.1	0.10
	M.-Sziliget	0.09	0.09
	Tokahéza	0.20	0.28
	V.-Námény	1.02	1.80
	Tokaj	1.22	1.40
	Tiszafüred	0.77	0.90
	Szolnok	0.58	0.92
	Csongrád	1.44	1.66
	Szered	1.23	1.30
	T.-Becse	1.22	1.48
	Titel	0.17	0.30
	Hoór	0.80	0.70
Óndava	Bartfa	0.28	0.30
Tanoly	Ladomca	2.42	2.40
Ródroz	Zalozsa	1.33	0.28
Sajó	H.-Németh	0.18	0.28
Hernád	Margitta	0.08	0.18
Herettyó	B.-Jffalu	0.09	0.08
	B.-Jffalu	0.30	0.30
	Cancsa	0.26	0.1
	N.-Várad	0.80	0.80
	Balányes	0.08	0.08
	Tankó	0.35	0.1
	Gurahone	0.30	0.11
	Borosgyón	0.46	0.08
	Békés	1.40	1.60
	Gyoma	0.1	0.24
	Gy.-Fehérvár	0.1	0.1
	Branyicska	0.1	0.1
	Soborsán	0.1	0.1
	And	1.18	1.11
	Makó	0.10	0.11
	K.-Kostóly	0.12	0.02
	Kiszató	0.48	0.5
	Temesvár	0.75	0.74
	Becskerek	0.08	0.08

Felelős szerkesztő:
PURJESZ LAJOS.
Kiadótulajdonos:
A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság.
Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

Angol, francia és amerikai rendszerű
KÉSZPÉNZÉRT félárban:
ruházható minden ember finoman és elegánsan
az országos elsőrangú
Zelinger Samu

A rendszerem abból áll, hogy angol és francia gyári
raktárakban vásárolt 3-6 méteres legújabb divatu
mintá gypajuszövetekből mérték szerint készítek:
finom öltönyt ————— 21 frtért
nagyon finom prima öltönyt — 26

Régián
Felső utca
Tollkását
Budapest, IV., (Belváros)
Magyar-utca 3. sz. I. emelet
Kossuth Lajos utca mellett

zat.
tözk
tak
Miv
lent
mind
nap
drág
vidé
kilós
zül
mell
árpa
koron
tizet
napi
meg.
kontr
azon
sebb
csapp
tak.
képp
októb
fillérr
kez
Buz
Tisz
Fejér
Pest
Báns
Bács
Roz
Arp
Köte
Zab
Tén
Rep
E
rcna,
26.20
78 kg
100 m
P
mm.
koron
F
100 m
K
Z
S
mm. 7
rona,
kg. 25
A
Z
rona,
A
E
Buz
Buz
Roz
Roz
Zab
Teng

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, december 18.

A készpénzpiacra lanya volt az irányzat. Csekély kínálattal szemben a malmok igen tartózkodók voltak, csak nagyon nehézkesen vásároltak és tegnapi árakat sem voltak hajlandók fizetni. Mivel az eladók sem erőltették a dolgot, csak jelentéktelen forgalom fejlődött ki, melynek folyamán mindössze néhány ezer mm. buza kelt el, a tegnapiaknál 10-20 fillérrel olcsóbb áron. — A legdrágább eladási ár 26.20 korona volt 80 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 23.50 korona 76 kilós szerémségi buzáért. Egyéb gabonaművek közül rozs csökkenő, zab és tengeri minimális forgalom mellett allg tartott. — Forgalomba került 200 mm. árpa 16.40 koronás áron és 400 mm. zab 17.20-17.35 koronás áron. A határidőpiacon a mai fizlet mindjárt megnyitáskor igen lanyhán és a tegnapi zárlatnál jóval alacsonyabb jegyzésekkel indult meg. Kezdetben igen nagy élénkség uralkodott, a kontremín sürgősen kínálta a kőseket, később azonban, bár a hangulat kedvtelen maradt, csendesebb volt az irányzat és a forgalom is erősen megcsappant, az árfolyamok pedig mérsékelten ingadoztak. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az áprilisi buza huszonhat fillérrel, az októberi buza husz fillérrel, az áprilisi zab huszonkét fillérrel, a májusi tengeri tizennégy fillérrel csökkent.

A készpénz jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

Buza	kilós	Ár 100 kg.	kilós	Ár 100 kg.
Tiszavidéki uj	75	—	79	25.45-25.90
"	76	25.00-25.15	80	25.60-26.10
"	77	25.15-25.55	81	25.85-26.15
"	78	25.40-26.75	82	—
Fejérmegyei uj	75	—	79	25.25-25.60
"	76	24.75-25.15	80	25.40-25.75
"	77	25.00-25.20	81	—
"	78	25.10-25.50	82	—
Pestvidéki uj	74	—	78	25.20-25.50
"	75	—	79	25.45-25.75
"	76	24.85-25.15	80	25.50-25.95
"	77	25.05-25.25	81	—
Bánsági uj	74	—	78	25.25-25.60
"	75	—	79	25.40-25.80
"	76	24.90-25.20	80	25.65-25.90
"	77	25.10-25.45	81	26.00-26.10
Bácskai uj	74	—	78	25.20-25.95
"	75	—	79	25.55-25.90
"	76	24.00-25.85	80	25.60-26.00
"	77	25.25-25.55	81	—
Rozs I.-rendű uj	—	—	—	20.30-20.50
középmínőségű uj	—	—	—	20.00-20.20
Árpa takarmány I.-rendű	—	—	—	16.25-16.45
II.-rendű	—	—	—	15.85-16.15
Köles	—	—	—	13.75-14.00
Zab I.-rendű	—	—	—	17.45-17.75
II.-rendű	—	—	—	17.05-17.40
Tengeri beföldi uj	—	—	—	14.00-14.30
Repce: Káposztarepce	—	—	—	—

A készpénz piacon elkelt:

Buza. Tiszavidéki: 100 mm. 80 kg. 26.20 koronára, 100 mm. 80 kg. 26.20 koronára, 150 mm. 79 kg. 26.20 koronára, 300 mm. 78 kg. 25.90 koronára, 400 mm. 78 kg. 25.90 koronára, 100 mm. 77 kg. 25.80 koronára, 100 mm. 77 kg. 25.20 koronára, hibás.
Pestvidéki: 500 mm. 79.5 kg. 24.90 koronára, 500 mm. 79.5 kg. 24.80 koronára, 200 mm. 79.5 kg. 24.80 koronára, tavalyi, 200 mm. 78 kg. 25.60 koronára.
Fejérmegyei: 200 mm. 77.5 kg. 25.70 koronára, 100 mm. 77.5 kg. 25.65 koronára.
Kulai: 2000 mm. 78 kg. 26.10 koronára.
Bácskai: 100 mm. 76 kg. 25.70 koronára.
Szerémségi: 100 mm. 76 kg. 23.50 koronára, 100 mm. 76 kg. 25.— koronára, 150 mm. 76.4 kg. 25.— koronára, 100 mm. 77.8 kg. 25.— koronára, 100 mm. 77.8 kg. 25.— koronára.
Árpa: 200 mm. 16.40 koronára, kpí.
Zab: 150 mm. 17.35 koronára, 100 mm. 17.25 koronára, 100 mm. 17.20 koronára, kpí.

A határidőpiacon köttetett:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint):
 Buza 1909 áprilisra 12.58, 12.57, 12.59, 12.53.
 Buza 1909 októberre 11.11, 11.06, 11.09, 11.04.
 Rózsa 1909 áprilisra 10.25, 10.21, 10.30, 10.24.
 Rózsa 1909 októberre 9.40, 9.28, 8.61.
 Zab 1909 áprilisra 8.60, 8.59, 8.61.
 Tengeri 1909 májusra 7.39, 7.36, 7.38, 7.39,

1 óra 30 percig zárulnak:

1909. áprilisi buza	12.52-12.53
1909. októberi buza	11.03-11.04
1909. áprilisi rozs	10.24-10.25
1909. októberi rozs	9.27-9.28
1909. áprilisi zab	8.58-8.59
1909. májusi tengeri	7.34-7.35

Budapesti gabonaforgalom.

1908. december 16-ól december 17-ig.

	Erkezett:	Elszállított:
Buza	15283	200
Rózsa	2381	—
Árpa	2008	—
Zab	1870	—
Tengeri	2708	202
Liszt	102	11292
Korpa	—	3743

Elegáns férfiruhákat

szállítók mérték után és mérsékelt szabott árban.

Uj férfiruha bérletemet a ruha visszaadása nélkül

és a ruhatár díjtalan karbantartása mellett az előkelő urlaközönség figyelmébe ajánlom.

Deutsch F. Károly,
 Budapest, VI., Andrássy-ut 1. l. em

Értéktőzsde.

A belpolitikai helyzet alakulása nyugtalanságot kelt a tőzsdén s így az irányzat meglehetősen tartózkodó. Az üzletmenet nagyon mérsékelt s úgy az előtőzsdén, mint a déli tőzsdén csak elvétve fordultak elő kötések s így megtörtént, hogy a nemzetközi értékek közül is több papír kötés nélkül volt forgalomban. A vezető értékek a lanya üzletmenet mellett egy koronával alacsonyabban zárultak. A többi részvénynek árfolyama meglehetősen változatlan maradt. A járadékpiacra nagyon mérsékelt a forgalom s az árfolyamok változatlanok. A helyi piacon a Salgótarjáni köszvénybánya részvényében és a Hadifelszerelési gyár részvényeiben fordult elő kötés némi áremelkedéssel. Kereslet mutatkozott a Magyar kereskedelmi részvényben is, de kötés nem jött létre. A valutapiacra valamivel gyengébb. A mai üzlet folyamán forgalomba került: Osztrák hitel 620.—620.—50—619.25 koronán, Magyar hitel 719.25—718.— koronán, Államvasut 669.50—670.—669.50 koronán, Leszámlolóbank 476.— koronán, Rima 518.50—518.— koronán, Városi villamos vasut 262.— koronán, Közúti 585.—584.—584.50 koronán, Magyar koronajáradék 91.25—91.27½ koronán, Hazai bank 276.—277.—276.50 koronán, Kereskedelmi r. t. 564.— koronán.

Előtőzsde.

Előtőzsde tartózkodó.

Köttetett: Osztrák hitelrészvény 620.50—619.75, Magyar hitelrészvény 719.25—718.75, Osztrák-magyar államvasut 670.—669.—, Rimamurányi vasmű 518.50—518.—, Jelzálogbank 410.50—499.75, Közúti vaspálya 584.—585.—, Magyar koronajáradék 91.30, Hazai bank 276.—277.—.

Déli tőzsde.

Déli tőzsde üzletlen.
 Köttetett: Osztrák hitelrészvény 619.50—620.—, Magyar hitelrészvény 718.75—719.—, Osztrák-magyar államvasut 668.75, Rimamurányi vasmű 517.—, Jelzálogbank 409.—410.—, Közúti vaspálya 583.50—584.25, Városi villamos vasut —, 75, Magyar korona-

járadék 91.25—91.27½, Salgótarjáni köszvénybánya r. t. 571.50—573.—, Magyar hadifelszerelési gyár r. t. 170.—
 A prémiumüzletben díjbiztosításokért fizettek: Osztrák hitelrészvényekért holnapra 4.—5.— K, nyolcz napra 8.—10.— K, 1908. december hó végére 18.—20.— K.

Utőtőzsde.

Utőtőzsde szilárd.
 Köttetett: Osztrák hitelrészvény 620.—621.25, Magyar hitelrészvény 719.—, Államvasut 669.75, Közúti vasut 583.50—584.50. Végül: Osztrák hitelrészvény 621.25, Magyar hitelrészvény 720.—, Közúti vasut 584.—.

BÉCSI GABONATŐZSDE.

Bécs, december 18. Tegnapi a javult amerikai árjegyzések az itteni piacon könnyebb javulást idéztek elő, ma ellenben arra a hirre, hogy New-York és Chikagó irányzata gyöngült, a piac bágyadt lett. Különösen rozs lett olcsóbb és e cikklet szükség esetén 10 fillérrel alacsonyabb áron lehetett volna szerezni, míg ellenben buza csak a tegnapi 5 fillérnyi emelkedést veszítette el. Buzában egyébként valamivel nagyobb kereslet jelentkezett és kisebb tételekben némi kötés is mutatkozott. Így eladtak néhány vagon 78 kg. galanthai buzát 12.50 K bécsi malomból. Tengeri és zab irányzata még valamivel gyöngült, de az árak meglehetősen változatlanok. Árpa irányzata jól tartott.

Jegyzetelt buza: uj tiszavidéki 13.35—13.80 koronára, marosi és bánáti 13.10—13.40 kor., mosoni 12.50—12.90, koronára, tótfelvidéki 12.40—12.95 koronára, déli vasúti 12.55—13.— koronára, marchfeldi 12.20—12.60 koronára.

Rózsa: tótfelvidéki 10.35—10.60 koronára, csepeli 10.30—10.45 koronára, pesimegyei 10.40—10.55 koronára, déli vasúti 10.30—10.50 koronára, különféle magyar 10.30—10.50 kor., osztrák 10.15—10.40 koronára.

Árpa: morvaországi 9.20—10.35 kor., marchfeldi 8.50—9.10 koronára, bécsvidéki 9.—9.30 koronára, tótfelvidéki 8.20—9.80 koronára, csepeli 7.80—8.40 koronára, közpéduai állomások 8.20—8.80 koronára, déli vasúti 8.40—9.40 koronára, északmagyarországi 7.60—9.10 koronára, tiszavidéki 7.60—8.50 koronára, sörárpa —.— koronára, takarmányárpa —.— koronára.

Magyar tengeri: régi 8.90—9.15, uj 7.50—7.80 koronára, cinquantin 10.10—10.30, uj 9.—9.50 koronára.

Magyar zab: minőség szerint 8.80—9.35 kor., közepes —.— kor., elsőrendű —.— kor., válogatott 9.35—9.75 koronára, cseh-morvaországi és alsóausztriai 8.80—8.95 koronára.

BÉCSI ÉRTÉKTŐZSDE

Bécs, december 18. A török trónbeszéd békés alaphangja kedvezőleg hatott a mai előtőzsde irányzatára, annyival is inkább, mert a magyar politikai helyzetet is barátságosabban fogják fel, de az üzlet csak kevés értékben oltott nagyobb mérveket, mert a spekulációt az alacsonyabb newyorki jegyzések tartózkodóvá tették. Hitel- és államvasuti részvényeket átmenetileg budapesti számlára vásároltak, alpesi bányász és prágai vasműrészvényeket kerestek, 5%-os orosz járadék és fémrészvények emelkedtek. Az üzleti csend zárlatig tartotta magát. A déli tőzsdén tovább tartott az üzleti csend és az árfolyamok gyengültek. Később a tőzsde berlini gyenge jelentésekre, még jobban elkedvetlenedett, de az árfolyamok lemorzsolódása csak szűk körben mozgott.

11 órakor zárulnak:

Osztrák hitelr. 650.—, Magyar hitelr. 721.—, Länderbank 421.50, Államvasut 669.25 —.—, Elbavölgyi vasut —.—, Déli vasut 101.50 —.—, Alpesi bányászulat 628.50, Rimamurányi 517.50, Májusi járadék 94.40, Magyar koronajár. 91.20, Orosz érték —.—, Török sorsjegy 177.75, Német márka 117.32.

1 órakor jegyzetek:

Osztrák hitel 619.50, Magyar hitel 720.—, Länderbank 421.—, Unio-bank 519.—, Államvasut 669.—, Anglo-bank —.—, Bankverein —.—, Déli vasut 101.50, Gőzhajó —.—, Alpesi bányász részvény 627.75, Májusi járadék 94.40, Magyar koronajáradék 91.20, Török sorsjegy 178.50, Német márka 117.32, Elbavölgyi vasut —.—, Rimamurányi 517.50, Orosz járadék —.—, Keleti vasut —.—, Skoda —.—, Magyar jelz. —.—, Kárpáti petroleum —.—.

Bécs, december 18. (Osztrák értékek zárata) 4% százalékos papír-járadék 94.40, 4 százalékos osztrák arany járadék 114.75, 1860-as sorsjegy

150.50, Osztrák hitelsorsjegy 459.—, Angol osztrák bankrészvény 290.50, Bécsi Bankverein 503.25, Osztrák-magyar bank 1770.—, Déli vasút 100.30, Dunagőzhajózási társ. 909.—, Dohány rész. 350.—, Cs. k. arany (vert) 11.33 Német bankv. 117.20 Osztr. koronajáradék 94.50, 1864-es sorsjegy 266.—, Osztrák hitelintézeti részvény 621.—, Union-Bank 519.50, Osztrák Länderbank 422.—, Osztrák-magyar államvasút 668.75, Elbe völgyi vasút 440.—, Alpesi részvény 628.—, 20 frankos 19.12, Londoni váltóár 239.70, Lipótkohó 416.—, Töröksorsjegy 177.50. Szilárd.

Bécs, december 18. (Magyar értékek zárlata.) 4 százalékos arany-járadék 109.80. Tiszai és szeg. kölc. sorsjegy 137.50, Magyar hitelbank részvény 719.50, Magyar leszámítoló és váltó részvény —, Rimamurányi 516.75, Magyar cukoripar —, Adria hajózási részvénytársaság 372.—, Magyar koronajáradék 91.20, 4 százalékos magyar földteherm. kötv. 92.40, Magyar nyer.-k. sorsjegy 182.58, Kassa-Oderbergi vasutársaság 358.—, Magyar jelzálogbank 409.—, Magyar keresk. bank 33.30.

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTŐZSDE

Berlin, december 18. (Tőzsdei jelentés.) Állandó üzleti csend mellett a tőzsde megnyitáskor túlnyomórészt a tegnapi newyorki tőzsde visszaesésének hatása alatt állott. Ezzel szemben a kedvezőbb politikai hírek, valamint az aczélműszövetkezetről szóló barátságosabb jelentések hatástalanok maradtak és az irányzat bágyadt volt. Erősebb visszaesésnek voltak természetesen kitéve amerikaiak, míg a többi piac ellentétlőbbnek mutatkozott. Lloyd részvények tartottak voltak. Járadékok közül különösen 1902. évi oroszok, később japánok is szilárdsággal tüntek ki. A későbbi folyamatban magasabb londoni és párisi árfolyamok általános megszilárdulást idéztek elő, amely különösen bank és bányatekteleknek használt. Zárlat csendes fizlet mellett szilárdult. A készpénzpiac ipari értékei bágyadtak voltak. Magánleszámtólasi kamatláb 3 1/2%, napi pénz 2 1/2%, ultimópénz 4 1/2%-ra becsülve.

Zárlatok jegyeztetik: 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.20, osztrák hitelrészvény 195.80, Déli vasút 18.20, orosz bankjegyek 214.55, 4 százalékos új orosz kölcson 76.60, Disconto Commandit 179.30, Dinamit-truszt —, Harpeni 192.90, Unifikált török járadék 93.60, 4.2 százalékos ezüst-járadék —, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.60, Magyar koronajáradék 91.70, Osztrák-magyar államvasút 143.90, Bécsi váltóár 85.25, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 218.20, Gelsenkircheni 188.50, Laurakohó 193.90. Szilárdult.

Frankfurt, (Zárlat) december 18. 4.2 százalékos papírjáradék —, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 98.—, 4 százalékos magyar aranyjáradék 92.55, Osztrák hitelintézeti részvény 195.50, Osztrák-magyar államvasút 143.80, Északnyugati vasút —, Bustiehradi vasút —, Londoni váltóár 204.40, Bécsi Bankverein 128.—, Villamos részvény —, 3 százalékos magy. aranykölcson —, 4.2 százalékos ezüstjáradék 97.70, Osztrák koronajáradék 94.60, Magyar koronajáradék 91.60, Osztrák-magyar bank 124.80, Déli vasút részvény 18.25, Elbe völgyi vasút —, Bécsi váltóár 852.16, Párisi váltóár 813.15, Union bankrészvény —, Alpesi bányarészvény —. Állandó.

Hamburg, (Zárlat) december 18. 4.2 százalékos ezüstjáradék 97.20, 1860. sorsjegy 153.50, Déli vasút 18.10, 4 százalékos aranyjáradék 97.60, Osztrák hitelrészvény 195.65, Osztrák-magyar államvasút 143.50, Olasz járadék 103.60, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 92.75. Nyugodt.

London, december 18. Angol consol 83 3/4. Páris, decz. 18. (Zárlat.) 3 százalékos Francia járadék 96.67, Osztr. aranyjáradék 97.40, Magyar aranyjáradék 94.05, 5 százalékos Bolgár kötelezvény 1896. évről —, 3 százalékos Olasz járadék 104.60, Déli vasút elsőbbségi kötv. 284.—, 5 százalékos marokkói járadék 522.—, 4 százalékos 1890. Román kölcson 95.95, 4 százalékos Kons. amort. román járadék 89.10, 4 százalékos Amort. román járadék 1905. 92.—, 5 százalékos Orosz járadék 1906. 100.22, 5 száz. Orosz kincstári utalvány 1904. 514.—, 4 száz. Szerb járadék 1907. —, 4 százalékos spanyol járadék 96.90, 4 százalékos unifikált török jár. 92.40, Török sorsjegy

174.25, Török dohányrészvény 375.—, Osztrák földhitelintézet 1105.—, Osztr. Länderbank 465.—, Magyar jelzálogbank —, Banque de Paris 1542, Banque Ottomane 707.—, Osztr. magyar államvasút —, Déli vasút —, Meridional vasút 685, Keleti vasutak —, Waggon Lits —, Hartmann gépgyár 541.—, Rio Tinto 18.24, Sucrerie d'Egypte —, Tula 269.—, Thomson Houston —, Urikányi köszén 153, Chartered 21.—, De Beers 274.—, East Rand 108.50, Jagersfontein 97.50, Transvaal Consols —, Transvaal Land Company 58.25, Váltó Amsterdamra (rövid) 208.12, Váltó német piacokra (rövid) 122.81, Váltó Bécsre (rövid) 104.75, Váltó Belgiumra (rövid) 1/16, Olasz aranyváltó (rövid) 1/4, Váltó Svájcra (röv.) 1/8, Csek Londonra 25.12, Magánkamatláb 2 1/8. Szilárd.

ÜZLETI TUDÓSÍTÁSOK

Budapesti szurómarhavásár.

Budapest, december 18. Felhajtott: 425 drb élő borju (közte 3 rugott), 51 drb leölt borju, — drb növendékmarha, — drb élő bárány, — drb leölt bárány.

Arjegyzések: Elsőrendű élő borjukért 90—98 fillér, kivételesen 100—fillér; középminőségű élő borjukért 80—88 fillér; leölt borjukért 88—96 fill.; silány és rugott borjukért 5700—fillér, növendékmarháért — fillér, kilogrammonként, levonás nélkül. Elő bárányokért — korona, leölt bárányokért — korona páronként. Az irányzat élénk volt, az árak 2—4 fillérrel kgként emelkedtek.

Sertéskereskedelmi csarnok.

Budapest—Kőbánya.

Budapest, december 18-án. (Hivatalos tudósítás Hízott sertésárak: Magyar elsőrendű: Öreg nehéz (páronként 400 kilogrammon felül) — fillér Közép (páronként 300—400 kilogrammig terjedő sulyban) — fillér. Fiatal nehéz páronként 320 kilogrammon felüli sulyban) 120—122 fillér. Fiatal közép (páronként 251—320 kilogrammig terjedő sulyban) 122—123 fillér. Könnyű (páronként 250 kgr-ig) 122—123 fillér. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 kilogrammon fölül sulyban) — fillérig, közép (páronként 240—280 kilogramm sulyban) 121—123 fillérig. Könnyű (páronként 240 kgr.) 121—123 fillérig.

Sertéslelészám 1908. évi december 16. napján volt készlet 23245 drb., 1908. december hó 17-én felhajtott 760 darab, 1908. december 17-én elszállított 146 darab, 1908 december 18. napjára maradt készletben 23859 drb. A hízott sertésüzlet irányzata: csendes.

Sertéskonsumvásár.

Budapest, decz. 18. (Hiv. tud.) Előző napról maradt 892 darab sertés, 459 darab süldő, 14 darab malacz. Pötfelhajtás — drb sertés, — drb süldő — malacz. Mai napi felhajtás 899 darab sertés, — darab süldő, — darab malacz, összesen 1791 darab sertés, 459 darab süldő, 14 darab malacz. Eladatott 1492 darab sertés, 166 darab süldő, — darab malacz. Eladatlanul visszamaradt 299 drb sertés, 293 darab süldő, 14 drb malacz. Mai árak: Zsirterítés öreg elsőrendű 350 kg.-on felül ételsulyban 92—97 fillér, ételsulylevonással — fillér. II. rendű 280 kg.-tól 503 kgr.-ig, 86—92 fillér, ételsulylevonással — fillér, fiatal nehéz, 300 kg.-on felül — fillérig, ételsulylevonással 110—114 fillérig, fiatal közép 220 kg.-tól 300 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 106—118 fillérig, könnyű 220 kg.-ig — fillér, ételsulylevonással 106—118 fillér. Hussertés, nehéz 300 kilogrammon felül — fillér, könnyű 140—300 kgr.-ig. — fillérig, ételsulylevonással — fillér. Belföldi süldő 64—96 fillérig, külföldi süldő 88—96 fillérig. Malacz — fillérig. Árak minden levonás nélkül kilogrammonként, ételsulyban értendők. A vásár irányzata élénk. Az árak 2 fillérrel emelkedtek.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Deczember 18. —

Kinevezések. Az igazságügyminiszter Metz József pécsi törvényszéki joggyakornokot a sádsi járásbíróshoz és dr. Riedl Zoltán budapesti büntető-

törvényszéki joggyakornokot az aradi törvényszékhöz jegyzőkké; a budapesti ítélőtábla elnöke dr. Hayde Jenő miskolczi lakos, ügyvédjelöltet a budapesti ítélőtábla területére díjas joggyakornokká; a nagy-szebeni pénzügyigazgatóság Szinte Lajos nagyszebeni lakos, adóhivatali rapidijast a szászsebesi adóhivatalhoz segélydíjas adóhivatali gyakornokká nevezte ki.

Áthelyezés. Az igazságügyminiszter Szent-Imrey Tamás sátoraljai helyi törvényszéki jegyzőt a nyíregyházi törvényszékhez helyezte át.

Névmagyarosítások. A belügyminiszter Vanicsék Miklós János budapesti lakos Vidorra, Pfeiffermann János és kiskoru leánya, Gizella Polgárra, Gelber József budapesti lakos, valamint kiskoru gyermekei Rezső, Frigyes, Aranka, Margit és Ilonka Gajárra, Oberhauser Gusztáv budapesti lakos Orbánra, Wachslér Tivadar budapesti lakos Varjasra és kiskoru Stiasny Béla budapesti lakos családi nevének Szentiványira kért átváltoztatását megengedte.

Pályázatok. Szarvason kir. közjegyzői, a nyíregyházi pénzügyigazgatóságnál pénzügyi titkári, a segesvári pénzügyigazgatóság kerületében egy pénzügyi fővigyázói, a zalatnai kohó-hivatalnál egy kohóintézői, a zalatnai vegyelmész hivatalnál egy II. oszt. altiszti állásra 2 hét; Szepesszombaton (Szepes vármegye) postamesteri állásra 3 hét; Arad szab. kir. város rendőrségénél tíz II. oszt. rendőri, Hódmezővásárhely város törvényhatóságánál hét II. oszt. rendőri, az igali járásbíróshoz pedig szolgál állásra 4 hét alatt lehet beadni a pályázati kérvényeket.

GYÓGYITHATÓ A SÉRVS?
E kérdéssel foglalkozó tanulmány most hagyta el a sajtót. Bárkinél díjtalanul zárt borítékban megkérldi.
POLLITZER SÉRVAAMBULATORIUM
speciális orvosi rendelő-intézet
Budapest, Kossuth Lajos-utca 8., főemelet.
Egész nap orvosi ingyenes rendelés.

IDŐJÁRÁS.

A meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1908. december 18-án reggel 7 órakor.

Az elmúlt nap időjárásának átnézete:

Hazánkban a délnyugati részek kivételével az idő száraz volt. A hőmérséklet a fagypont körül ingadozott és csak keleten voltak —5°C-ot meghaladó éjjeli fagyok. A hőmérséklet maximuma Cirkvenicán 4 C°, minimuma Marosvásárhelyen —8 C° volt.

Prognózis a következő 24 órára:

Lényegtelen hőváltozás és az ország nyugati felében sokhelyütt csapadék várható.

Állomás	Lágyulás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius skálán	Szélirány és erője	Felhőzet	Csapadék mm.	Hőmér. (skálát)	
						max.	min.
A.-Szatmár	67.7	6.5	NE	2	0	8	8
Ungvár	64.7	5.0	NE	1	0	5	6
Kősmárk	63.9	4.0	S	1	4	2	7
Losonc	63.7	1.0		4	4	3	0
Ogyalla	62.1	1.5	E	2	4	1	1
Budapest	63.4	5.4		4	4	3	0
Herény	61.2	0.1			1	3	0
Keszthely	61.5	0.2	SE	3	4	1	0
Pécs	61.5	0.4	E	3	1	3	0
Zágráb	60.7	1.0		4	2	2	1
Fiume	59.4	7.1			24	10	6
Szeged	62.3	0.1	SE	1	3	3	1
Komárom	62.0	0.3	E	3	3	4	1
Nagyvárad	62.2	3.9	NE	3	2	0	5
Kolozsvár	60.7	5.0		2	1	1	0
Nagyszobon	60.3	4.2	SE	3	3	0	5
Szatmár	—	1.4	S	1	0	3	0
Eger	—	1.2	NE	1	4	1	4
Arvatárnya	—	0.2	E	2	1	3	1
Selmeczbánya	—	0.2	E	1	4	1	1
Komárom	—	1.4	SE	4	4	2	1
Magyar-Ovár	—	0.2	SK	2	4	1	0
Sopron	—	0.4	S	1	4	2	2
Eszék	—	0.2	NE	1	3	4	1
Cirkvenica	—	10.7		4	16	14	10
Debrecen	—	5.9		2	2	0	5
Kecskemét	—	1.4	E	2	4	0	2
Orosháza	—	0.8	W	2	4	0	3
Arad	—	0.5	NE	4	3	5	1
Zsombolya	—	0.0	E	2	2	4	1
Verecz	—	0.8	SE	6	4	4	1
Orsova	—	0.3	NE	2	3	ny	2

EGYETERTÉS

politikai napilap.

Kiadóhivatal igazgató: PAJOR MATYÁS

SZÉN, koks, briket,
összes gazdasági,
antracit ipari és házi célokra
Telefon: Detail 24-27, 75-24, Engros 164.

Radnay Károly
BUDAPEST, Váci-körút 78. szám.
Sürgőnyozim: ANTRACIT BUDAPEST

Table with multiple columns containing market prices for various goods, currencies, and financial instruments. Includes sections for 'Allamadosság közközlésnök', 'Bankok részvényei', 'Takarékpénztárak', 'Biztosító társaságok', and 'Gőzmalmak'.

A KITAGADOTT

— REGÉNY. —

Irta: RICHARD DALLAS.

23

Azután felemelte a fejét, rám nézett és kétségbeesett hangon folytatta:

— Én nem gyilkoltam meg Arturt és nem is tudok a halála felől mitsem mondani. De mindaz, amit a tanúk ellenem vallottak, szó szerint igaz. Azon az éjszakán elmentem a házhoz azon szándékkal, hogy pénzt kérek tőle. Mint rendesen, ittam már és nem volt egy pennym se, de tovább akartam inni és játszani. Artur mindig adott nekem pénzt, amikor kértem tőle — folytatta Winters — és tudtam, hogy ismét ad, ha sikerül vele beszélnem. Tehát elmentem a háza elé és mivel világosságot láttam a szobájában, benéztem az ablakon, hogy megtudjam, vajon otthon van-e? Egyedül van-e? Láttam, hogy a pamlagon fekszik és alszik. Lehet, hogy már akkor meg volt halva — én nem tudom.

Winters egy pillanatig szünetelt, hogy lélekzetet vegyen, azután folytatta:

— Éppen meg akartam huzni a csengőt, amikor észrevettem a rendőrt, aki engem figyelt, s mivel már késő volt, jobbnak láttam várni, amíg elmegy s eltávoztam. Egy kis idő múlva visszatértem, s éppen be akartam lépni a házba, amint a folyosó lépcsőjén valami papirt vettem észre.

Felemeltem s láttam, hogy egy ötvendolláros bankjegy. Zseembe tettem és vissza siettem abba a helyiségbe, ahol barátom már várt reám.

— A többit már ugys tudja, — folytatta, — együtt mentünk Smithhez játszani, ott elvesztettem a pénzt, erre haza mentem és lefeküdtem. Másnap délután a lapokban olvastam a gyilkosságról. És azzal a szándékkal mentem el hazulról, hogy benézek Artur lakására és megnézem őt mégegyszer, de olyan beteg, ideges vol-

tam, hogy nem volt elég bátorságom belépni és egy kis ideig ott ödögtem a ház körül, ahol ön is látott. Azután ismét hazamentem.

Ujból hallgatásba merült és én azért azt hittem, hogy végére ért a mondanivalóinak, de látáthatólag csak a gondolatait igyekezett összeszedni, mert később így folytatta:

— Nem emlékezem határozottan, hogy mit csináltam a letartóztatásom után. Sokkal betegbb voltam, semhogy gondolkozni is tudjak és sejtelnem sem volt róla, hogy azzal gyanúsítanak, hogy én öltem meg Arturt! Csak mikor a felügyelő rámfogta, de még akkor sem értettem egészen.

Ismét elhallgatott, de sem Miles, sem én szót sem szóltunk, mert azt akartuk, hogy ő önkénytel mondjon el mindent, amit tud; Winters észrevette ebbeli várakozásunkat és még ennyit mondott:

— Ez minden, amit mondhatok!

Miután befejezte a beszédét, rám nézett kutatólag, szinte könyörgőleg. Én azonban hallgattam, mivel nem tudtam mit mondani neki. Elbeszélése nagyon hihetőnek hangzott; egyszerűen minden habozás és fennakadás nélkül mondta el.

De beláttam, hogy ez nem elég felmentő körülmény és egyetlen meggyőző bizonyítéka, az egyszerű, keresetlen szavak elvesztik erejüket a tárgyalás izgatott folyamában.

Mit mondhattam a szegény, szerencsétlen embernek, aki könyörgő, esdő pillantással, vigaszt remélve néz reám? És én nem tudtam semmi vigasztalót mondani.

Mindaz, amit elmondott nekem, idegenek előtt csak még jobban megerősíti az ellene felhozott gyanút. Az a védekezése, hogy a pénzt találta, az elfogult és bűnösségében hívő esküdtek előtt nevétséges és gyerekes. És végül, mit is várhatna egyebet az ember a vádlottól, mint lünnének eltagadását?

Zavaromban Milesre néztem, abban a reményben, hogy talán segítségemre lesz, de ő elgondolkozva nézett ki a nyitott ablakon.

Végül nem tudtam már elviselni a kínzó

hallgatást; követtem szívem sugallatát és kezeimet Winters vállára tettem s azt mondtam, hogy hiszek teljesen a szavának és amennyire tőlem kitelik, segítségére leszek.

A reménység sugara villant fel szememben és hálásan megszorította a kezeimet.

Nem volt lelkem arra, hogy újraéledt reménységét szétromboljam, ámbár éreztem, hogy ez a vigasztalás nagyon gyenge lábom áll és így, hogy további kérdéseket elkerüljek, megkérdeztem tőle, kit kíván védőjének, hogy átadjam neki a védelmet. Egy pillanatig elgondolkodott, azután megrázta a fejét.

— Nem lehet, — szólt szomorúan, — nincsen pénzem és barátaim sincsenek! Hogyan vehetnék tehát egy védőügyvédet magamnak? — Önnel van pénze, — feleltem én. — Ámbár nem tudom bizonyosan, hogy mennyi. Withe Artur önre hagyta a vagyonát!

— Artur örökösévé tett engem? — kérdezte kifejezetlen pillantással és minden izgalom, vagy meglepetés nélkül.

— Igen, — feleltem — s mivel a végrendelet végrehajtásával engem bízott meg, én majd gondoskodom egy jó védőügyvédről.

Nem felelt semmit, még csak annyit mondtam neki:

— Ha valamire szüksége van, csak szóljon nekem, majd gondoskodom róla.

— Nem lesz semmire sem szükségem, — szólt lemondóan, — de néha nem látogatna meg engem? Olyan elhagyott vagyok!

Megígértem ezt neki s mivel a jelen pillanatban nem lehetett tenni érte semmit, befejeztem a szomorú beszélgetést azáltal, hogy behívtam a börtönőrt.

Bucszásul megráztam Winters kezét s az ajtóból visszafordultam. Nagy örömömmre szolgálta, hogy Miles is ugyanugy cselekedett. Winters rám függesztette szemeit s olyan gyermekes bízalom volt azokban, hogy igazán beláttam, milyen nehéz és szomorú feladatot vállaltam magamra.

(Folyt. köv.)

Amato - Lámpa

a világ legököltebb lefelé égő gázlámpája, meglévő bármely gázlámpára azonnal felszerelhető.

40.º gázmeztakarítás!

Háromszoros fényhatás!

A teljes világosság lefelé!

Magyarországi
vezérképviselők:

MIKLÓS TESTVÉREK

BUDAPEST, VI. kerület,
Liszt Ferenc-tér 3. sz.

Sürgönyesim: »Exelstor.«

TELEFON: 16-37.

Ismertető prospektus ingyen és bérmentve.

Új könyvek az ifjuság számára.

SZÉKELY MESEMONDÓ

Meséli
BENEDEK ELEK.

Képekkel.
Ára vászonkötésben 3 K 50 f.

LEGJOBB OTTHON

Igaz történet.
A. Harder után az ifjuság számára.

Elbeszéli
MADZSAR GUSZTÁV.

Számos képpel.
Ára vászonkötésben 3 kor.

ZÖRGŐ HARASZTOK

Elbeszélések az ifjuság számára.

Irta **FARKASALVI MAUKS KORNÉLIA.**

Mühlbeck Károly rajzaival.

Ára díszkötésben 6 kor.

Ára díszkötésben 6 kor.

MAGYAR SZABADSÁG ATYJA

Regényes korrajz.
A magyar ifjuság és a nagy közönség számára.

Irta
TÓTH SÁNDOR.
Pataky László rajzaival.
Ára 3 K 50 f.

ARANYBÁNYA

Mulattató és tanulságos olvasmányok
a magyar nép és az ifjuság számára.

Szerkesztette Átdolgozta
MAYER MIKSA. Dr. MAYER GÉZA.

Képekkel.

Ára vászonkötésben 4 kor.

Kaphatók:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) r. t.-nál
Budapest, VI., Andrássy-út 21. sz.
és minden hazai könyvkereskedésben.

MESÉS

AJÁNDÉKOT AD

A BAZÁR

A DIVATLAPOK KIRÁLYA

KÉRJEN EGY MUTATVÁNYT

A KIADÓBÓL

BUDAPEST, DOHÁNY-U 16

KÜLÖNFÉLÉK.

A virágok szólnak.

Egymás mellett frissen hantolt
Három csendes sirhalom.
Virágokkal teleszórta
A szeretet s irgalom.

Egyik hanton a koszoru
Igy szól: Aki lent pihen,
Az igazért harcolt mindig
Mint e földön senkisé.

Sorsa bús volt. Küzdelméért
Csak köveket aratott,
De most furdik virágokban
Bőségesen a halott.

A másik szól: Szép leányt föld
A sok szegfű s rózsaszál.
Rágalmazták az irigyek
S megváltás volt a halál.

A harmadik: Tudós nyugszik,
Itt e pálmalomb alatt.
Kigunyolták s alig jutott
Neki néha egy falat.

Szegfűk, rózsák elborongnak:
Ha élőknek jutna mind
E sok virág, kevesebb vón'
A sirhalom idekint.

S mintha csángó szirmaikra
Látatlan ez volna vésve:
Ember sorsa, ember átka
Ez az egy szó: Késve, késve!

Feleki Sándor.

(A hülye császár.) A Deutsche Revue egyik füzeté báró Kübek osztrák államtanácsos naplójegyzeteit közli 1835-ből. Az osztrák császári trónon ekkor I-ső Ferdinánd, Ferencz császár fia ült, akit a történelem „a jószágos” névvel ruházott fel. Báró Kübek barátságban élt Metternich herceg államtitkárral és gróf Kolowrat államminiszterrel s így naplójegyzeteiben nemcsak azt írta le, amit a császár előtt tett referádái közben tapasztalt, de azokat a pikáns megjegyzéseket is, melyeket barátai tettek a császártól visszatérőben. A báró szerint I-ső Ferdinánd „jószágos” címében sokkal több a nagylelkűség, mint az igazság, mert a császár határozottan gyöngélméjű volt. Így többek közt következőket írja naplójában március 14-iki kelettel: „Délelőtt 10 órakor volt a referálás a császárnál, aki teljesen hülye s mindabból, amit eléje terjesztünk, egy szót sem ért, csak vaktában aláírja. Most tehát abszolút monarchiánk van monarchia nélkül... És milyen képtelen szerepet játszik a két legfőbb államhatalom: Kolowrat és Metternich! Ha őszinte jóakarattal viseltetnének a dinasztia és az állam iránt, akkor a mai körülmények közt arra kellene törekednünk, hogy a trón legközelebbi várományosát, az elhunyt császár második fiát: Ferencz Károly főherceget, aki okos, jószívű ember és telve jóakarattal, a császár mellé, a kormány élére állítanák. Körülvonnék öt kitiño miniszterekkel és szakmáikban jártas államtanácsosokkal s így már most előállna a helyzet, hogy a nemzet nagy érdekeit tolnák előtérbe, ahelyett, hogy a reakció nyomuljon előre, mely ugy játszik a császárral, mint egy babával. De e helyett ez a két hatalmas ember olyan szerepet játszik mint az elhalt gazdag földbirtokos két első cselédjé, akik a birtokos bolond örökösének elmebeli gyöngétségét arra használják fel, hogy a maguk kis személyisége és családi érdekeik javára kizsákmányolják.”

Március 14-én a következő feljegyzés maradt:

„Csütörtök, 23. Gróf Kolowrat mesélte nekem, mennyi fáradságukba kerül neki és Metternichnek, hogy a császár hülyeségét eltitkolják. Gróf Oriowot, Oroszország nagykövetét kellett meghívni a császár asztalához, visszonzásul azért a fogadtatásért, melyben Miklós császár Liechtenstein herceg osztrák nagykövetet részesítette. Tegnapi, 22-én, volt ez az ebéd, melyen az egész császári család megjelent.

Kolowrat és Metternich arra kérte a császárt, hogy császári méltósága érdekében ne sokat beszéljen Orlow nagykövettel, akit az asztalnál Kolowrat és Metternich maguk közé ültettek, hogy szórakoztassák. Persze, nehéz a butaságot palástolni, de lehetetlen okosnak feltüntetni azt, akiben semmi okosság nincs. Orlow az ebéd után mégis tüntetőleg a következőket mondta: „A császár intelligenciáját sokkal magasabb fokunak találtam, mint ahogy mások híresztelték. Látszik, hogy hiányzik a gyakorlati ahhoz, hogy beszéli tudjon, de hogy mélyen gondolkozó fő, azt mindenki konstatálhatja, aki megfigyelte.” megméltelyezik a serdülo fiatalág lelkét is. És a napilapok, a közügy védelmezői, csupa financiaális érdekekből eszközöül szolgálnak a léha, az erkölcs-telen életet élő egyéneknek, akik a postát, tehát az állam egyik legnemesebb missziót teljesítő intézményét használják fel céljaik elérésére. A posta nem kézbesíti azokat a küldeményeket, amelyek az erkölcsöt és a becsületet sértik. A névvel el nem látott poste-restante levelek azonban kézbesíthetők, pedig az egész világ tudja róluk, hogy nem az erényi szolgálják. A poste-restante levelek rendszeresítése nem az ilyen üzelmek kedvéért történt, tehát a jellegű levelek kijátszák a posta szabályait, visszaélnek a nyújtott kedvezményvel. Ezért mondjuk, hogy bizony nálunk is elkélne Helleputte miniszter rendelete.

(Utazás a föld körül negyven nap alatt.) Az új Jules Vernének könnyű dolga lesz, ha ifjusági regényt akar majd írni valamely merész földkörüli utról. Az a temérdek rekord, amit már elértek a földkörüli utakkal, segítségére lesz ebben. A föld megérte, hogy Phileas Fogg, így hívják Verne hőst, nyolcvan nap alatt körülutazta, de ez a rekord immár semmivé vált. A Geographical Journal jelentti, hogy H. Burney Campbell ezredes, az angol földrajzi társaság tagja, visszatért Londonba földkörüli utjáról, mely mindössze 40 napot és tizenkilenc és fél órát vett igénybe. Miután az ezredes a Canadian Pacific vasutat és a Sziberiai vasutat használta, világos, hogy nem a legnagyobb gömbövit kerülte meg, hanem a kisebbek egyikét. Campbell mégis nagy eredményt ért el. A vonatatlakozások mind pontosan történtek, csak egyszer későtt Vladivosztoknál, ahol hajója majdnem elsüllyedt.

SZÍNHÁZAK

Szombaton, 1908 december 19-én.

Nemzeti Színház

Szerelmeskedés.

Sziámú három felvonásban. Irta: Sehnitzler Arthur, fordította Révész F.

Személyek:

Weiring Hans, Kristina, Schlager Mici, Fritz, Theodor, Natrin, A férj, Lina, Ujházy, Medgyaszay, Várvari M., Mézáros, Dezső, Keczeri I., Gyenes, Kiss A.

Kezdeté 1/8 óraker.

Vígyszínház

Előszór

A király.

Vígjáték 4 felvonásban. Irta: Fler, Csillavet és Aréno. Fordította Molnár Ferencz, A király, Hegedűs, Bowdler képviselő, Cóth, Martha, a to esőge, Varsányi I., Lízeta, a leánya, Komlóssy J., Marix T. színész, Góthné, Chanarando, Fenyvesi E., Fimlin, a fia, Tanay, Latorain miniszterelnök, Courreau ker. min., Vendroy, Rivet, alkár, Sarkadi, Blond, deiekliv, Szörömy, A szentus elnöke, Baiaesa.

Kezdeté fél 8 óraker

Értekezési színház

Délután 4 óraker

Mozgófénykép előadás.

Este fél 8 óraker

Az országos színművészeti akadémia színikolójának gyakorlati előadása.

III. Kir. Operaház

Tristan és Izolda.

Zenedráma 3 felvonásban. Irta: Wagner Richard. Szöveget fordította Abrányi Emil.

Tristan, Burján, Marka, Fenczel, Izolda, Vasquezné, Kurwenal, Takáts, Melo, Pichler, Brangéne, Bortis M., Pásztor, Kerész, Kormányos, Ney B., Uju hajós, Dóri.

Kezdeté fél 7 óraker

Várszínház

Elnémult harangok.

Színjáték 4 felvonásban. Irta: Rakosi Viktor és Malonyai Rezső. Szimondi Mihály, Todoroscu Gál, Zalatnay Szacsavay, Pap Mózes, Gabányi, Benedek, Molnár, Petru, Rózsahgyi, Florica, Paulai E., Todoroscu, Rai, Sára, Rakosi Sz., Kisó, V. Molnár.

Kezdeté 7 óraker

Magyar Színház

Előszór

Forradalmász

Dráma 3 felvonásban. Irta: Sopus Mihaelis. Ford. Homonnai Albert.

Alaine del'Estolle, Forgács R., Ernest des Tressailles, Tarnai, Du Bertas, László, Copin abbé, Fenyvesi, Leontin, Forrai R., Jeromes mester, Rétaey, Prosper, Ralkay, Montaloup, Garas, Dauxoux, Papp, Marc-Arnon, Csorlos, Jean Laspus, Kórmondy.

Kezdeté fél 8 óraker

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Nemzetközi Artista-szemle.

különlegesség 18 különlegesség

Az előadás kezdete 8 óraker.

Jegyelővétel 10-1 és 8-8 óráig a nappali piasztánál PÉNZTÁRI TELEFON: 93-99.

A tájékoztató reggel 5 óráig VÖRÖS ELEK színgyűjteményes.

A PARADICSOM KABARET

ÖLLŐI-UT 48. szám. - Telefonszám: 115-84.

Igazgató Wildschy Ezsöz József, Karmester Nádor Mihály, Révész Lónka, Kondor Ernő, Bogrády Gizi, Csabai Eszti, Lugosi Jenő, Ellen Milford, Nagy Tilla, Dalnoky Imre, Balint Béla, Tarján Vilmos, Sántaassky Lajos konferenciés.

RABLÓK A BANKBAN

Aktuális tréfa, előadja az egész személyzet.

Ingyen

adunk egy gramofont legfinomabb kivitelben, a ki nálunk lemezekre előfizet Prospektus ingyen.

Grammofon-társaság

Budapest, VII., Vörösmarty-u. 17.

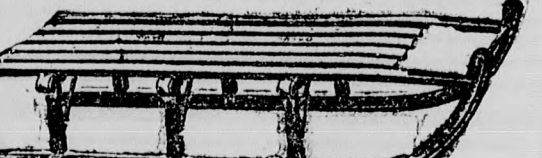
Szőnyeg-ujdonság!

200-300 nagyságban nyitott Jacquard szőnyeg, tartós minőségben 5 ftr 80 krért.

Rosenberg és Qitt

Budapest, VI., Király-u. 32. saroküzlet

Alapítástól: 1895.

Sportszánkó! Tobogán! Rodli!

Könnyű masszív építéssel, talpámszra, csapolt bakokkal 2-3 stb. személyre. Árak: 8: em. 8 K, 62 em. 3.50 K, Ugyanaz vasait berakkkal 115 em. 7 K 50, Továbbá Hítori és Körös-szánkók 8, 10, 18 K. Laposra csukható patent-szánkó „Mousser” 18 K. Ujdonság! Tobogán alkészítés teljes pályára. Kivánságokra, 150 em. hosszú 22 K, 150 em. hosszú 27 K, 210 em. hosszú 31 K. Tobogán bambuszudvasalra 7 K 80, Siki, Korosolya, Jéghoosky, Téli sportlőkészítés.

Plökl és Haas-nál téli sportüzlet.

Andrássy-ut 13. Igaz eredeti új mintája gyermek-vasszánkók és faszánkók 5, 6, 8 korona.

Csillogó karácsonyfadiszek

legnagyobb választékban és legolcsóbban. Teljes összeállítás 5.-, 10.-, 20.- K. Angyalhaj, hó, angyalka, csillagok. Ragyogó üvegdiszek tucatszaja 40, 60, 80 fill. Harmonikus angyalharangok. Patent gyertyatartók. Ujdonság! Játék karácsonyfadiszek.

KERTÉSZ TODOR Budapest, IV., Kristóf-tér.

Karácsonyi kiállítás. Játék és ajándék. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Surányi szalonczukorkák

legfinomabb minőségben

1 kg. 4 K.; 2 kg. 7 K.; 4 kg. 12 K.; utánvétel mellett bérmentve.

Finom friss teaeütemény is kapható.

Surányi cukorkagyár Nagy-Surány Nyitra megye.

RÓZSATEJ

Kitűnő teint-ápoló-szer 2.- K. Hatásos üdösséget kölcsönöz a bőrnak balzsam-szappan hozzá - 60 K

OSAN fogápoló-szer.

Kitűnő fogor - 88 K. szájríz 1.76 K., fogpor - 88 K

TANNINGENE hajfestő-szer

legjobb hajfestő-szer 5.- K. Hoteleg megmarad és nem engedí festéket, Sötétbőrűre. barnára és feketére.

Anton J. Czerny, Wien, XVIII, Carl Ludwigstr. 6./1. Waitfischg. 5. Raktár: gyógyszárakban, parfümeriákban stb.

KARÁCSONYFADISZ OLCSÓSÁGOK

12 darab

gyönyörűen csillogó karácsonyfadisz ujdonság 30 fillér 12 drb csillag-szóró csoda-gyertya 30 fillér. 12 drb gyönyörű csillag vegyítő 60 fill. 12 drb repülőgép léghajó, hólapda, hóemberke. vagyis hangszerek, trombita, harang, csengő vagy különféle gyümölcsök és állatok vegyítő - 60, - 70, 1.- és 2.- korona. 100 d.b gyönyör, színes - 60, - 70, 1.- és 2.- korona, 12 drb gyertyatartó rugóval 20 fill. 25 drb karácsonyfagyertya, színes 20 fill. Angyalok és lepkek repülő szárnyakkal, drbja 16, 30 és 50 fill. Karácsonyharangocskák gyönyörű angyalkákkal nickelből drbja 50 fill. és 1 kor. DUKESS MIKSA karácsonyfadisz nagybeni raktára Bpest, 0-utca 8., az-udvarban.

GUMMI

Eredet francia gyártmányú para, selyemgummi és halhólyagok tucatszaja kor. 1.50, 2, 3, 4, 5, 10 koronáig. Egy korona beállítás után franko és bérmentve küldik 8 drb. legfinomabb minőségű gummit díszítő mellett NEUMAYER LIPOT Budapest, csatlakozás-különlegességek VI., Váci-körút 3. sz., Auertényház

FŐVÁROSI ORFEUM

WALDMANN IMRE Igazgató. VI., Nagymező-u. 17

Vasárnap, december 20-án délután 3 óraker

NAGY MATINÉE

Ujságkiadó Tisztviselők Egyesületének özvegy- és árvaalapja javára.

KÖZREMŐKÖDNEK:

Medgyaszay Vilma, Mlle Rahel (Cleopatra), Miss Darwin, Telsedo Sisters, Rafael Colombell, Nagy Endre, Virág Jenő, Baumann, Martine Brothers, Aalbach, Lorch-család

Családi jellegű műsor.

Jegyek előre válthatók elővételi díj nélkül a Fővárosi Orfeum pénztáránál.

Első magyar hanglemezgyár

Gyár: BUDAPEST, VIII., Nap-utca 29. szám. Vezérképviselő: VIII., Eskü-ut 6. sz. (Klotild palota).

Elsőrendű gyártmány! Ujdonságok!

Hollandi leány fölvétel, gróf Klinszkyne Pálmai Ilka, Petráss Sári, Király Ernő, Papir Sándor legjobb számal.

Csók király, 100 év múlva, Tatárjárás Csókkuplet.

Peti Lajos zongoraművésze eredeti magyaros, zongora-felvétel. 500 új felvételt tartalmazó hanglemezjegyzék ingyen! Mindenütt kapható!

Kitűnő gépek, lemezek és ták.

SZÍNHÁZAK

Szombaton 1908. december 19-én

Királyszínház

Mary Ann.

3 peretes 3 felvonásban. Irja Hajas Sándor, zenéjét szerzette Kacsob Pongrácz.

Személyek
Lancelet Póter, barátja Mary Ann Mr. Leadbotter Kiri Ladi Siewben Alice Lord Leafies Págot hadnagy
Király Palaathy Polrass Maros A. Loránt I. Orley F. Kosári E. Csizsor Pápir

Kezdeté fél 8 órakor.

Apollo-Projectográf

TELEFON 68-39.

Alarezobál. Értékes ékszerláda a tengerben. — Taichimia del amore. — (Olasz dráma.) Grófnó és a juhászleány. A vasutas álma. A kis gipszszobor árusító.

Gálans gárdista.

Kellemetlen találmány. Mulatságok a vidéken. **KEZDETE: 5 órakor, vasár- és ünnepnap 3 órakor.**

FOLIES CAPRICE

Igazgatók: LEITNER és KELETI Főrendező: ROTT SANDOR **Budapest, Révai-utca 18. sz.**

Az előadás kezdete fél 9 órakor

„SZABADSÁGON“

(Cabaret). Betanította: Trebitsch Sándor. Előadja az egész személyzet.

Továbbá:

«Corpus Delicti»
és
»Scheiden thut weh.«

Nappali pénztár d. e. 9-1-ig és d. u. 3-6-ig. Az első emeleti Casino de Parisban elsőrangú láncatrakciók. — **Kezdeté fél 12 órakor.**

ROYAL ORFEUM
ERZSÉBET-KÖRÜT 31. TELEFON 110-22

Mia

Fiu vagy leány neveltető énekes bohózat.

„A primadonna“ „Egy perc késés“

Továbbá 10 elsőrangú attrakció.

A téliert túlkörtermében Royal Cabaret és láncatrakciók csúsz reggeli 5 óráig.

Jegyek előtelti díj nélkül a nappali pénztárban, Bárd és Molitor jegyirodáiban a Kontinó dohánygyárudójában válthatók.

BUDAPESTI CABARET
BONBONNIÈRE VI. Teréz-körút 28. Telefon 52-88.

Minden este 9 1/2 órakor az óriási sikerű műsor:

BÖRZE ANKÉT.

Társadalmi szatíra.

Az első hó (Nagy revue.) Bordó pongyolában (Bohózat). A bizonyítvány gyár (Tréfa). Lurchányi Olga, Vörös Illi, Kökény Leon, Virág, Kabók, Tarján, Nagy, Conférencier: Dr. Szalay József. Jegyek 1, 2, 3, 4 és 5 korát minden jegyárúrsító helyen. Bővebbet a plakátok.

Kubelik Jean hegedűművész
Kubelik egyetlen hangversenye
Kubelik csütörtök január
Kubelik 21-én lesz a főv. vigadó
Kubelik nagytermében
Kubelik a 10, 8, 6 4 és 2 koronás
Kubelik a Harmonia zenemű és zongora kereskedésében kaphatók, Váci-utca 20.

Jól lát?
Ha nem, akkor forduljon bizalommal
HATSHEK optikushoz, csak Károly-körút 6. sz. ahol szemüvegek és látóüvegek is legelőcsűbben kaphatók minden árjegyzék bérmentve.

STEINHARDT MULATÓ

Telefon 84-22. Rákóczi-ut 63. Telefon 84-22.

Ma és mindennap! Kezdeté 1/2 9 órakor.

Ungvári **Zsiga nem akar!** Ujdonág! Bohózat. Irta: Glinger és Tauszig. Fordította Steinhardt G. Ezt követi

A nőtlen férj

Bohózat. Irta: Glinger és Tauszig. Fordította: Szóke. Steinhardt György, Seitz és Pápy teljesen új magánzámmakkal, valamint Vandere's tornászok, Los Angelotti's turbillion táncosok és Boston and Philadelphia sztrikuszok felépíté. A remek tükörben zene és tánc roggolg, előrendű attrakciók, Beléptéll nincs. — Jegyek: 9-12-ig és 3-6-ig Rákóczi-ut 63. és Orv. Konti József's dohánykülönlegeségi áruházában Andrássy-út 29. — Vasárnap délután fél 4 órai kezdettel mérsékelt helyre előadás. Szinre kerül: A Nőtlen Férj. Steinhardt felépíté magánzámmakkal

DELI

ÉTTEREM ES KÁVEHÁZ
a dunaparti korzón (Wurm-utca sarkán).

ÉRTESSITES!

A nagyérdemű közönség szives figyelmét felhívom, hogy a közelgő ünnepek alkalmával hideg és meleg ételek Houmard halak stb. tállankénti szállítását házon kívül a szokott pontossággal eszközölöm.

FRANÇOIS TRANSYLVANIA SEC

INGYEN

egy rojtos készlet (2 ágú 1 asztali, 1000 borító vagy zöld alapon) hozzá egy pár smyrna-utárat 55, 110. **AGYELŐ INGYEN.**

Vidékre készpénz vagy utánvétel. Meg nem felelés esetén a pénzt visszaadom.

WEISZ ANTAL

szőnyeg és kárpitos áruk raktára Budapest, Váci-körút 17. (Nador gyógyszerár mellett) Kíséletezett mintájú szőnyegek leszállított

THERMAL CABINET

szoba-gőz és hőifgfürdő-készülékben, mely egyedül van szabványozható itt készülékekkel (szab. 6314 sz. alatt bef.) és 110 fokos hőmérséve felszerelve. — Csak nálunk kapható. — A lentü védjegyre tessék vigyazni.

Reuma, ceuz, ischiás, hűléses s ideges bántalmak, fejfájás és bélrenyheség ellen az egyetlen elismert gyógyszerköz

EZERNYI ELISMERŐ LEVÉL! KÉNYELMES RÉSZLETFIZETÉS.

Árak: 65.—, 85.—, 105.—, 130.—, 150.— és 180 K Készpénzfizetés esetén 10% engedmény.

Kérje magyar vagy német nyelvű árjegyzékünket. Kötetű hirdökádakról, kar, láb, fej, vagy egyéb részről készületekről külön árjegyzék.

Schröder és társa

Budapest, Almássy-tér 15/b. 1908 évi berlini nemzetközi hygieniai kiállításon aranyéremmel és első díjjal kitüntetve.

Saját érdekében

kérjen árjegyzéket ingyen és bérmentve a világ hírhedt legjobbjaitól **anatomiai rendszerű cipőkről.**

Fiókküzetek:

Budapest: Rákóczi-ut 61

Nagyvárad: Kossuth-utca 5. szám és

Rákóczi-ut,

Szarajevó: Rudolfsasse:

(Pécs: Király-utca 7. sz.

Petrozsény: Kossuth-utca.

Központi gyártélep: Nagyvárad.

Fiókgyártélep: Moskovits Farkas és Társa

cs. és kir. közöshadsereg szállítól

Budapest, VII., Rákóczi-ut 64/3. szám.

Kalap-Király

a legelőcsűbb ősi újdonágok megérkeztek, a nagyérdemű közönség figyelmét felhívjuk saját gyártmányu 4, 5 és 6 kor. kalapjainkra. Nálunk vásárolt kalapok ingyen vasaltatnak

Különös gondot fordítunk műhelyünkben Harsán 99. nól kalapok átalakítására. **Osztermann és Stern** kalapos mester

Észigoruan szabott árak! Esku-ut 6. (Etiöld-palota)

CZIMBALMOT

ne vegyen míg

REMÉNYI MIHALY

legújabb czimbalom árjegyzékét át nem olvasta, melyet Reményi czimbalom osztálya küld ingyen és bérmentve.

Budapestről KIRÁLY-UTCZA 58. Telefon 87-84.

Hang mint a zongoráé. Kivitel a legújabb stílusokban.

10 évi kezesség! OLCSÓ ÁRAK.

A »GLOBUS« műintézet és kiadóval-lalat részvénytársaság

Budapesten, VI., Aradi-utca 8. sz.

Képes-Levelezőlap
2 millió darab
készletét melyen leszállított árak mellett eladja

Raktáron vannak **karácsonyi, új évi, husvétli, valamint genre** kártyák a legváltozatosabb művészi kivitelben. Ár: 1000 darabonként 7 korona, utánvét vagy az ár előzetes beküldése ellen. 100 darabnál kisebb mennyiség nem szállítatik.

HETI MŰSOR.

December	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Király Színház	Magyar Színház	Urania	Várszínház
20 Vasárnap d. u. este	Az aranyember	Mignon	Menyökcsapás	A hollandi lány	A császár katonái	-	-
este	Szerelmeskedés		A király	Mary Ann	Forradalmi zász		

Magyar Biztosítási Hírlap

Díjmentesen szolgál bármily irányú felvilágosítással biztosítási ügyben vagy biztosítási peres kérdésben. Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Budapest, IV., Molnár-utca 11. sz.

Minden lótulajdonos

vegyes eredeti-M-sarkot

Állandóan élcs! Csillámpás kizárva! Sikos uton az egyedüli csillámpás!

Korcsoknál és vaskezesedőknél állandóan rakdson.

Figyelmeztetés: Csak az eredeti-M-sarkok készítenek speciális adódió; óvakodjunk utánpótlásoktól, melyek csakégyéb ártékú anyagból készítenek s semmiképp sem használhatók. Bevásárlásnál egyeljünk a fenti jellegre, mely minden egyes eredeti-M-sarkon látható.

Villamos világítás

sajtó dynamóval, lakóházak, gazdaságok részére. Telefon és villamos csatlakozások ingyen. Aránját és felvilágosítás ingyen. Strigl és Gartner, elektromérnökök, Budapest VI., Gyár-utca 1. sz. 27885

INGYEN.

+ GUMMI +

és különféle óvszer-árjegyeknek két tízértékes mellett ingyen és bérmentve küldjük.

NAKIRA

törvényesen védett térf GUMMI-különlegesség tucatszja 12.- kor., 8 tucatsból 20% engedély.

Uterus - Spray

legjobb higiénikus nőszerv 14 kor.

GUMMI - HALHOLYAG

2, 4, 6, 8, 10, 12 kor. tucatszja.

Mintagyűjtemény 12 darab 4 K. Pess velus 8-8 K-ig.

Irrigator 8 kor. és feljebb.

Bíde vasállványon 8 kor.

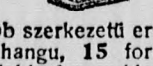
- Magyar Orvosi -

Műszertár -

Bpest, VII., Rákóczi-ut 32. (a Rókus-kórházal szemben).

Fentes címre és a vöröskeresztre gyűjtsék.

Beszélő gépek,

legjobb szerkezetű erős és tiszta hangú, 15 forinttól. Feljebb, lemezekkel.

Kapható: Habán Alajos műgépésznél, Budapest, Izabella-tér 3.

Nagyon sok vizet fizetek!

Megszűnik minden háziurnak ez a panasza, ha a vízfogyasztást házában vízmérő után fizeti és vízfogyasztását szakértői ellenőrnk által hetenként leolvastatja. Az ellenőrzés díja 15 koronától feljebb. A heti ellenőrzés nyomában fölfedi a hálózat, vagy a felszerelési hibát és elejét veszi minden túlfogyasztásnak:

Budapesti Vízmérő Betéti Társaság, Kunz F.

Vízmérők szakgyára. Saját gyártelep. Vízfogyasztás ellenőrzési osztálya: BUDAPEST, I., BORS-UTCA 14 TELEFON; II-06.

Karácsonyi ajándékkönyvek!

Filigrán Könyvtár: Sebők Zsigmond, Mikszáth Kálmán, Herceg Ferencz Gárdonyi Géza, Bárcsony István, Benedek Elek, Lőrinczy György, Gaál Mózes stb. munkái. Egy-egy kötet ára kötve 60 fillér.

Most jelent meg! Most jelent meg!

Benedek Elek: Két gazdag ifju története. Elbeszélés a magyar ifjuság számára. Mühlbeck Károly rajzaival. Ara diszkötésben 7 korona.

A serdültebb ifjuság számára:

Gyarmathy Zsigáné: Kalotaszegi bokréta. Elbeszélések fiatal leányok számára. Diszkötésben 3 K 20 fill.

Egyszerű kötésben 2 korona 50 fillér.

Tábori Róbert: Magyar vitézek Párisban. Mühlbeck Károly rajzaival. A magyar ifjuság számára. Diszkötésben 3 korona 20 fillér. Egyszerű kötésben 2 korona 50 fillér.

Lőrinczy György: Aranykarikák. Elbeszélések a magyar ifjuság számára. Diszkötésben 3 kor. 20 fill.

Egyszerű kötésben 2 korona 50 fillér.

Tutsek Anna: Szélvészkiasszony. A kastély titka. Serdültebb lányok számára. Diszkötésben 2 korona 80 fillér. Egyszerű kötésben 2 korona 50 fillér.

6-8 éves gyermekeknek:

Ispiláng-ispiláng. Irta: Posa Lajosné. Szines és szinezetlen képekkel. Ara 3 korona.

Kert alatt. Irta: Sebők Zsigmond. Szines és szinezetlen képekkel. Ara: 3 korona.

Mennek-mendégélnék. Irta: Sebők Zsigmond. Szines és szinezetlen képekkel. Ara: 3 korona.

Verseskönyv-Dalokönyv. Irta: Kiss Aron, Péterfy Sándor, Posa Lajos, Tihanyi Agost. Szines és szinezetlen képekkel. Ara: 3 korona.

Kapható minden könyvkereskedésben, valamint a kiadónál

SINGER ÉS WOLFNERNEL.

Budapest, VI. kerület, Andrassy-ut 10. szám.

958. sorozat **Bon** 028. szám

Polgár Sándor

m. kir. ezred. nyert orvosai ml-és kószerező Budapest, VII., Erzsébet-körút 50 sz. köteles ezen utalvány beküldése mellett minden menedéklónok lésze azaz tiszteletdíj szavazatokról árkedvezményt adni az eredeti

F. Bergerand fils

párisi különlegességök févszerkei gyártmányából kimerítő lépés árjegyzék díjmentesen tárt leveleiben küldeték. Kivágatott az „Egyetértés”-ből. 25708

Most jelent meg az 1909. évre szóló Magyar Közigazgatási Kalendárium!

Hivatalok, intézetek, közigazgatási hatóságok és tisztviselők részére nélkülözhetetlen az

XVIII. ATHENAEUM XVIII. évfolyam. Közel 400 oldal. **MAGYAR** Közel 400 oldal.

KÖZIGAZGATÁSI KALENDÁRIUMA

AZ 1909. ÉVRE.

Ára tartós kötésben 2 korona.

Kivonat a tartalomból Naptár-rész. Közhasználati rész. Budapesti kalauz. Tüzetes tájékoztató a fővárosban. Posta- és távirat-árszabály. A legújabb hivatalos adatok alapján teljesen átdolgozott, megbovitett és a nyomtatás napjüig kiigazított Tiszti címtár. Ó felsége címe, kabinetirodája, udvari hivatalok, zászlósrak, testőrség, egyházak, főrendiház, képviselőház (teljes név- és lakásjegyzékkel). Az összes minisztériumok teljes címtára. Igazságügyi hivatalok. Ügyvédi kamarák, a magyarországi, alsószásztriai és bécsi ügyvédek név- és lakásjegyzéke. Tanintézetek. Különböző szaktanácsok, bizottságok, múzeumok, képtárak. Vármegyék a közigazgatási járásokkal. Szab. kir. városok, rend. tanácsú városok és nagyközségek teljes listikara. Budapesti orvosok, fogorvosok, gyógyszerészek teljes név- és lakásjegyzéke. Tudományos, irodalmi és köznevelődési egyesületek. Közlekedési intézetek, stb. stb.

Kapható a kiadó ATHENAEUM részvénytársulat könyvkiadóhivatalában (VII. ker., Rákóczi-út 54. sz.) és minden könyvkereskedésben.

A ház lerombolása miatt

legjobb alkalmól és olcsón behutorozkodhatni

BUTOR

Varga Mihály és Társai butoráruhaza

(Alapított 1898.)

IV. Koronaherczeg-ut. 2. Kigyló-tér sarok.

lerombolása miatt eladuk bámulatos olcsó árban nagy választéku dus butor-raktárunkat, ugy a legdivatosabb és legfinomabból a legegyszerű big és pedig: háló-, ebédlő-, ural-szobák, szalonberendezések, mahagont-, oszeresznye-, palissander, javor, tölgy- és diófából, valamint egyea darab butorok, ugmint: szekrények, ágyak, dívánok, ottománok, íróasztalok, könyvszekrények, kihúzóasztalok, kredenczek, trümk tükörrel, pohárszekrények

5 darab amerikai íróasztal, butorszövet-maradékok, nebelinek, függönyök, 100 drb egyes éjjeli szekrény, 60 drb egyes moszó 80 darab egyes ágyl. 100 darab egyes fautcaul stb. stb

BUTOR

DUS VÁLASZTÉKADÁRNYG RÉSZELET-FIZETÉSRE KENDHIVULI OLCSÓÁRAN

EHTREU TESZTEREKTEL

BUDAPEST, VI., EÖTVÖS-UTCA 17. (ANDRÁSSY-UTCA SAROK) TELEFON 62-27

JAMI és

HALHOLYAG

óvszer-különlegességek, valódi francia és amerikai gyártmány, eredeti csomagolásban! Orvosilag ajánlva. Feltétlen biztos.

Arak tucszatonként: korona 3, 4, 6, 8, 10, 12, 16.

Női óvszer, Pessarium oclusivum, Mensinga tanár szerint K 3-5

Bevezető készülek hozzá K 3.-

UJJ! „Auto vaginal Spray” a jelenkor legmegbízhatóbb női különlegessége ... K 15.-

„Diana-óv” havibaj-külső hölgyek részére ... K 11.-

Haskötők, gumi göröcsérharisnyak és irrigatorok. Szétküldés eredeti gyári arak és tioktartás mellett

Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. gummiárnk és beteg-ápolási cikkek gyára

KELETI J.

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 17.

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

KIS HIRDETÉSEK

E hirdetési rovatban minden szövegszerű beiktatása közönséges petít betűkből 4 fillérrel, kompakt betűkből szedve 6 fillérrel fizetendő

Pénzszekrények
használtak és újak, rendkívül olcsó áron kapható a budapesti pénzszekrényraktárban, Budapest, V. Bálvány-utca 6/C. 28

Szöllő,
nemes faj, mézédés 5 kg. 4.50, Vajonc császárkörte, hardepont, díll és dechán kevert 5 kor. Oriási maróni 2.50, Csemegealma, nemes faj, vegyes 2.50, Muskát narancs, mézédés, czirom és karfiol 3 kor. Leventei moggyoró 4.50. Szállít díjmentesen 5 kilogrammos kosarakban utánvét mellett Bohornstein 0. Postafiók: Kőbánya.

Kitünő rum
és likörök készíthetők háziilag kivonataimmal. Árjegyzéket küld Réthy Béla gyógyszerész Békéscsabán.

Eladó
egy teljesen új „Hungaria” kézi kötegép 50 fr. 2 Jarab csirkékeltető gép, amerikai gyártmány 106 tojásra 40 fr., 50 tojásra 20 fr. Dr. Bodnár Sándorné, Tiszaroff.

Asztali szöllő,
szép, édes, tartós. Szétküldi utánvételt portomentesen 5 kilós kosárban 4 kor, 50 fillér, fehérét 5 K 50 fillér, asztali almát 3 K fagymentesen csomagolva Doretsky Armin, Pozsony-szentgyörgy.

15. év
A „Háztartás”, a magyar gazdaszövegszerűknek, külözhetetlen külöznye Kürthy Emilné szerkesztésében, 1909. január 1-én kezd meg 15. évfolyamát. A „Háztartás” havonként 3-szor szépen illusztrált füzetben jelenik meg és a háztartás minden ágára kiterjed. Előfizetési árjegyzévre 3 K, félévre 6 K, egész évre 12 korona. Mutatványszámokat kívánatra küld a kiadóhivatal: Budapest, VIII., József-körút 31/B.

Koporsó asztalosok
részére mindennemű koporsók díszítésével összes temetkezési cikkek képes árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Ravatalgyár Részvénytársaság, Nagymező-utca E 46. szám. 27903A

Mézédés
csemegeaszólit, fagymenteseket postakosaránként 3.50, csemegefaalmák és nemes birsalmák postakosaránként 2.80, 50 kilónként 18 koronáért, papirhéjú csemegegyümölcsök postakosaránként 3.50. Pajzborokat hektoliterenként leletve 28 koronáért kölcshordóban szállítja Gyümölcsök vitel Csonzradról.

Hordós
savanyúkáposztát hasábbal és zöld babot a legkiválóbb ízűeket postakosárúvegekben 3 kor., ananasz kajszinbarack-levárnak kilóját 2.20, mézédés szilvalekvárnak 1 kor., különleges birsalmalekvárnak vagy sajtnak 1.80. Pajzborokat hektoliterenként leletve kölcshordóban 28 koronáért szállítja Gyümölcsök vitel Csonzradról.

Vesszőkosarakat
minden nagyságban a legolcsóbb ár mellett szállítja Gyümölcsök vitel Csonzradról

Pénzszekrények
és amerikai irodabútorok használtak és újak rendkívül olcsó áron szállít Hirsch és Társa Budapest, VII., Szegényház tér 5.

Karpitos nyergesek
részére mindennemű kellek képes nagy árjegyzékét kívánatra ingyen küldi a Budapesti Paszománygyár Részvénytárs. Nagymező-utca E. 46. 27903 E.

Mme. Valter
angol- és francia női szabónő Budapest, VIII., Fecske-utca 8. I. em. 6. Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legutolsó divat szerint legfinomabb kivitelben, szolid árak mellett. Átalakítások elfogadtnak. Gyászruhák 24 óra alatt készülnek

Vadászfegyver
Rika kedvező alkalmi vétel egyenként is potom áron eladó. Közöttük Toplewer-kulcsu Lancaster 20 forint, Előrefekvő lakatszerkezetű, modern Hammerles 35 forint, Grener-záru, Bücksflinte 40 forint, Schnelleres Mannlicher 28 frt. Ejectoros (tölténykivető) Hammerles, 105 frt. Drilling, valódi Krupp aczélsövegekkel 65 frt. Winchester 35 frt. Néhány jobb revolver, mint Branning Welodoghamerles, ugyanitt karacsonyi ajándék tárgyak szebbnél szebb dísz és használati tárgyak és gramofon beszélőgépek valamint Görs Zeiss, Voigtländer és más finom fényképezőgépek, perzsa szőnyegek és egy motorkepekár nagyon olcsón azonnal eladó. IV/E. Egyetem-tér 5. szám. Radónal. (Nem Egyetem-utca. 49082

Zálogcédulát
Impokról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszeret és régiséget vesznek. Korlátlan ékszerár. Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonosám 95-48.

SINGER
Elsőrendű varrógépeket nagyonani eredeti gyártásban 75 koronától feljebb és minden arcmelés nélkül havi 8-10 korona osztott zárszárral szállítunk 10 évi törlesztéssel.

Láng Jakab és Fia
varrógép és kerékpár nagykereskedők Budapest, VII., József-körút 41. Előfizet: Baross-ter 4. sz. és Budán: Margit-körút 6. Képes árjegyzék ingyen és bérmentve. Üzenetköl nem díjazható.

Stenográfia
Rákóczi-ut 60. Magyar, német gyorsírás oktatás 10-gyenes gépirás tanítás az összes rendszerű írógépeken. A „Stenográfia” Országos Gabelshberger gyorsírás és gépirás iskolában havonta új magyar, német gyorsírás, gépirás, kereskedelmi és sokszorosítási tanfolyamok nyílnak. Levelező és vitairási tanfolyamok. Okleveles gyorsíró és kereskedelmi iskolai rendszer tanárok. Az intézet sokszorosító és másoló irodája elvállal mindennemű írás és diszjunkció elkészítését és sokszorosítását. A „Kalligraphia” szövegszerű osztályában fényesen bevált gyakorlati módszert következtében minden esetben sikeres szövegszerűkeltés. Mersékelt tandíj. Beiratások naponta kizárólag Rákóczi-ut 60 I. em. Nem lévésztendő össze hasonló hangzású iskolákkal. Könyv tájékoztatót.

Jogi,
politikai szigorlatokra, alap- és államvizsgákra továbbá ügyvédi vizsgákra, ugyszintén államszámvevőtanai államvizsgákra teljes sikerrel gyorsan, olcsón előkészít: Dr. Kállay Kollán jogi szemináriuma Bpest IV. Magyar-utca 3. III. em. 6. (ezelőtt VI., Rózsa-u. 44.) Névévsze össze más hirdetéssel

Légszesz és villamos csillárok
legelőnyösebben szerzethetők be Kulcsár Sándor bronzáru- és csillárgyárában, Budapest, VI. ker. Dessewffy-u. 9-11.

12 drb. Makart-fénykép, matt vagy fényes 5 frt. 12 Kabinet, matt vagy fényes 4 frt. 12 Visit 150 a legszebb kivitelben **HERZ fényképező,** Budapest, Rákóczi-ut 16. Vidéki megrendeléseket bármilyen fénykép után.

Zálogcédulát
Impokról is, brillantot, aranyat, ezüstöt, ékszeret és régiséget vesznek. Korlátlan ékszerár. Budapest, VII. ker., Király-utca 85. sz. Telefonosám 95-48.

Azonnali pénz-előleggel beraktározunk bútorot, kocsiakat, varrógépeket, autómobil és kereskedelmi árut, száraz rakatárainkban, utólagos díj-fizetéssel és igen mérsékelt díjak mellett. Tauber Armin és Társa, Baross-ter 5. Telefon 97-66.

Gimnáziumi, polgári iskolai magánvizsgákra lelkismeretesen előkészít: Magánintézet Előkészítő: Rottenbiller-utca 1. 9239

Jogtudomány!
és államtudományi szigorlatokra, alapvizsgákra, államvizsgákra előkészít biztos sikerrel

Dr. Erős Vilmos
jogi szemináriuma. Budapest, Wesselényi-utca 18 szám.

Parlament
gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás, magyar, német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiatánárok által oktatott szaklantárgyak. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovits Iván 1883-ban. Biztos állásbiztosítással. Nyitva szeptember 1-től július 1-ig. Tájékoztatót küld a Gabelshberger szakiskola. (Csak Liszt Ferenc-ter 10. sz. előbb Gyár-utca 4.) Czirre vigyázzunk! Az egyesület ezen kizárólagos szakiskolája íróképzésektől és más hirdetésünket utánzó nlabbi tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Beiratások egész napon át 28944

Magánnyomozó
törv. bejegyzett cég elvállal bizalmi, házassági örökségi és egyéb kényes ügyekben teendő kutatásokat, személyek, lakások útletek feltűnés nélkül megfigyelését a el-tűnt egyének és névtelen levelek iróinak kinyomozását, bel és külföldön. Barna Líbor János, Budapest, Rákóczi-ut 6. I. 15. Telefon 103-52. 28587

Magán építőiparos-iskola előkészít építő, közműves és kőfaragó vizsgához biztos sikerrel. Szerény díjazás mellett elfogad tervek készítését, felülvizsgálatokat és statisztikai számításokat. Vagi József műépítész igazgató, Budapest, VII. ker., Baross-ter 17. 29110

30 forint. Varrógépek
egy új valódi család Singer varrógép zárszekrényvel 5 évi törlesztéssel csak 30 forint. **SINGER A.** Műgépező Budapest, István-ter Akáfa-utca 55. Mindenemű varrógépek javítását legutányosabb árban elvállaljuk. Árjegyzék ingyen.

Soványásár.
Az egyedüli eredménytől kísért háziaszer a dr. William Hartley tanár amerikai erőtáp-pora. Soványak tartós, szép téltestidomokat nyernek. — Hölgyek remek kóbel. Hat hét alatt 20 kiló gyarapodásért jótállást. Versenyesség, gyengeség, idegesség ellen és gyomorhajosoknak különösen hatetlen tápszer. Kivált: Chicago, Berlin, London, Hamburgban. Köszönő levelek minden országból. — Dobozonként 1 frt 10 kr. Használati utasítással. Főraktár: Balázs Mór E. Budapest, VII. István-ut 11. II. emelet 1.

BUTOROK
háló-, ebédlő-, szalonnarendezések, továbbá úr-szoba, iroda berendezések és mahagoni bútorok, szőnyegek és függönyök, szilódi angol bergarnitúrák eladása és vétele.

Wechsler Károlyné
VII., Király-utca 23. szám I. emelet 202. Rákóczi-utca sarkán.

Zalogcédulákat
vesznek. Elzálogosított, brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetnek. **Singer Jakob** ékszerkereskedő BUDAPEST, Király-utca 91. szám. Izabella-utcasarkán

Ha köhög
vagy rekedt, Réthy-féle czukorkát vegyen 60 fillérért. szo.

KARÁCSONYI AJÁNDÉK

Ha Ön családját, gyermekeit, barátját, ismerősét egy pompás és értékes ajándékkal akarja meglepni, rendelje meg a legszebb díszművet, az

Erzsébet királyné asszony emlékére

kiadásunkban megjelent könyvet, amely a királyi család tagjainak, főpapoknak, főembereknek, íróknak és műszeknek eredeti kézíratain kívül 59 nagy fejezetben megdicsőült Erzsébet királyné életétörténetét születésétől haláláig érdekes elbeszélés alakjában ismerteti legjelesebb írónk tollából. A mű számos rajzzal és műmelléklettel 200 oldal jóval meghaladó terjedelemben, pompás aranyozott dombornyomástú angol vázson díszkötésben, a királyné sikerült relief arcképével **ára 20 korona.** Nem kevésbé értékes és ajándéknak kiválóan alkalmas a legnagyobb magyar költőnk emlékére a „Petőfi társaság” megbízásából szerkesztett és kiadott vaskos kötet, a

Petőfi Album

is, mely remek angol vázson díszkötésben, dombornyomással, több mint 300 oldal terjedelemben, számos rajzzal, eredeti okmányok sikerült másolataival, képekkel, műmellékletekkel, Petőfi Sándor életére vonatkozó minden nevezetesebb eseményt legjelesebb írónk tollából érdekes elbeszélés alakjában adja elő. Ennek a pompás és értékes díszműnek megrendelési ára 16 korona. Mind a két díszmű egyszerre megrendelhető csak 30 kor. Megrendelhető az

Erzsébet Királyné Album kiadóhivatalában Budapest, Erzsébet-körút 50. Megrendelések utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése ellenében pontosan eszközölthetnek. Könyvgyűzők helyben és vidéken is kaphatók.

Saját gyártmányú vas- és rézbutorok
Rózagy — — — 45.- frt
Vaságy matracsoszlal 8.50 »
Gyermekágy — — — 11.50 »
Sodronyágy-betét 8.50 »
Vas- és rézbutorok gyár árbau. 28046
WEISZ LIPOT
Király-utca 99. szám
TELEFON 87-03.

Modern urasági butorok
alkalmi vétele és eladása
háló-, ebédlő-, szalonnariszoba és irodai teljes berendezések. Dus raktár szőnyegek, függönyök, terítők, csillárok, vas- és rézbutorokban.

GROSZ SÁNDOR és társa
Budapest, Liszt Ferenc-tér 3. sz. ezelőtt Gyár-utca. Telefon 14-03.

Zalogcédulákat
vesznek. Elzálogosított brilliansokat, gyöngyöket, aranyat, ezüstöt és ékszerket 100.000 kor. költségmentesen kiváltak és teljes értéket kifizetnek. **SCHILLER IZIDOR** ékszerkereskedő BUDAPEST, Síp-utca 8. sz.

legelőnyösebb részletfizetéssel **zongorát, pianinót, czim balmot, hegedűt**
készpénzbeni áron a legújabb rendszerű **bank hitel**
utján kizárólag csak nagy magyar bank szerkeztében. Prospektus és árjegyzék ingyen. Budapest, Király-utca 58. szám.

INGYEN DRÁGABB, MINT NÁLUNK RENDELT FÉNYKÉP MAGYARASOK
ADUNK EGY ÉLETNAGYBÓRÚ KÉPET 5 KORONÁÉRT DÍZLES PASZPARTUVAL 55-68 CMA. MAGYASÁRÁN CSORÁGOLVA SZINES

OLAJKEP
ÁRA 10 KORONA. KÉPVISZELŐM MINDENKÉNT FELVÉTELEK.

STAVATOSSÁG
MINDEN IRÁNYBAN RÁFELÉK FÉNYKÉPÁNYVITEL ÉS PASZPARTUVAL BUDAPEST, VII. ROTTENBULLER-0-46. NYITVATÁR 1908. ÉVI PÁRSZ. MEZETREKÖZI KIÁLLITÁSON DÍSZNYELVÉL: KERESZTTEL ÉS ARANY-ÉREMMEL.